

MATERIAŁY
IX MIĘDZYNARODOWEJ
NAUKOWI-PRAKTYCZNEJ KONFERENCJI

«NAUKOWA PRZESTRZEŃ
EUROPY – 2013»

07-15 kwietnia 2013

Volume 18
Pedagogiczne nauki

Przemyśl
Nauka i studia
2013

Wydawca: Sp. z o.o. «Nauka i studia»

Redaktor naczelna: Prof. dr hab. Sławomir Górniak.

Zespół redakcyjny: dr hab. Jerzy Ciborowski (redaktor prowadzący), mgr inż. Piotr Jędrzejczyk, mgr inż. Zofia Przybylski, mgr inż. Dorota Michałowska, mgr inż. Elżbieta Zawadzki, Andrzej Smoluk, Mieczysław Luty, mgr inż. Andrzej Leśniak, Katarzyna Szuszkiewicz.

Redakcja techniczna: Irena Olszewska, Grażyna Klamut.

Dział sprzedaży: Zbigniew Targalski

Adres wydawcy i redakcji:

37-700 Przemyśl, ul. Łukasińskiego 7

tel (0-16) 678 33 19

e-mail: praha@rusnauka.com

Druk i oprawa:

Sp. z o.o. «Nauka i studia»

Cena 54,90 zł (w tym VAT 22%)

Materiały IX Międzynarodowej naukowo-praktycznej konferencji «Naukowa przestrzeń Europy - 2013» Volume 18. Pedagogiczne nauki.: Przemyśl. Nauka i studia - 104 str.

W zbiorze ztrzymają się materiały IX Międzynarodowej naukowo-praktycznej konferencji «Naukowa przestrzeń Europy - 2013». 07-15 kwietnia 2013 po sekcjach: Pedagogiczne nauki.

Wszelkie prawa zastrzeżone.

Żadna część ani całość tej publikacji nie może być bez zgody

Wydawcy – Wydawnictwa Sp. z o.o. «Nauka i studia» – reprodukowana,

Użyta do innej publikacji.

Беркимбаев К.М., Ерденова С.М. К вопросу подготовки конкурентоспособных специалистов по обучению иностранным языкам детей дошкольного возраста	60
Чернышева Л.Г., Рязанов В.Н. Современные технологии в управлении подготовкой пауэрлифтеров.....	65
Чернышева Л.Г., Киреева Т.П. Факторы психологической безопасности образовательной среды, готовящей специалистов по физической культуре.....	68
Моргайлик М.А. Гуманизм как фактор успешного развития общества	72
Красовська Н.А. Сучасні вимоги до підготовки майбутніх економістів нової формації.....	78
Орманова Г.К., Таиров Н.А. Мультимедиялық технологиялар көмегімен физика пәні бойынша оқушылардың танымдық белсенділігін арттыру	80
Довиборна Н.М., Тішечко А.І., Мискін Ю.І. Рівень готовності молодих спеціалістів як конкурентоспроможних суб'єктів ринку праці	85
Приходько Т.П. Державно-управлінські заходи по забезпеченню якості, відтворення і передачі знань у системі вищої освіти	88
Архипова Т.Н. Инновационные методы в системе подготовки специалистов для малых швейных предприятий.....	90
Белкина О.П. Нравственная культура как фактор повышения эффективности трудоустройства выпускников учреждений среднего профессионального образования.....	93
Djanaev M.B. The composition is the figurative and semantic form of cognition in the art education and training	95

SPIS

PEDAGOGICZNE NAUKI

ZDALNIE STEROWANE WYKSZTAICENIE

Pavlova O. Problemu przygotowania specjalistów	6
Абдиганбаров А.И., Тазабекова А.К. Развитие творческой индивидуальности педагога профессионального обучения	6
Ніколаєнко О.В., Ушата Т.О. Innovative technologies in teaching foreign languages for specific purposes.....	9
Маврина Н.В. Метод кейс-стади в обучении PR-специалистов профессиональному иностранному языку	13
Бевз И.А. Педагогические условия формирования готовности бакалавров экологии к использованию информационных систем в будущей профессиональной деятельности.....	16
Жигір В.І. До питання про управлінську культуру менеджера освіти.....	19
Подгорная В.В. Разноразное обучение студентов-экономистов при изучении высшей математике.....	25
Мурзалинова А.Ж., Малибаева А.М. Компетентностный подход как инновация профессионального образования	27
Курінний О.В., Патока Ю.Ю. Историчні аспекти розвитку освіти дорослих ..	30
Досчанов К.И., Долматова Л.В. Целесообразность использования электронных учебных пособий в изучении курса «Программирование в среде Delphi»	34
Қабатай Б.Т., Бейсенбекова Г.Т., Ныязбекова К.С. ЖОО-да студенттердің құзіреттілігін қалыптастыру.....	36
Шапошнікова І.І., Корсун С.М., Суворова Я.В. Деякі аспекти підготовки майбутніх фахівців з фізичної реабілітації як засіб забезпечення особистісно орієнтованого навчання.....	39
Сукачова Г.П., Сукачова Т.І. Формування громадянської культури майбутніх інженерів-педагогів при вивченні дисципліни «Соціологія»	42
Фёдорова М.Л. Этнокультурный аспект на занятиях по иностранному языку в ВУЗе	44
Губрій М.В., Черній Г.В. Особливості та принципи навчання англійської мови студентів спеціальності «Туризм»	46
Рванова А.С. Содержание лабораторного практикума по дисциплине «Информационные технологии обучения математике»	48
Єрмакова З.І. Переконуючий вплив у процесі комунікації	50
Құдретуллаева Н.Б., Байғонова А.С. Студенттердің кәсіби мәдениетін дамытудың педагогикалық – психологиялық негіздері	56

PEDAGOGICZNE NAUKI

ZDALNIE STEROWANE WYKSZTAICENIE

Olga Pavlova

National Technical University of Ukraine «KPI»

OPPORTUNITIES OF DISTANCE LEARNING
IN OBTAINING HIGH EDUCATION

In the past 10 years, distance learning has become very popular way for universities to provide access to their programs and for students to learn about topics and get degrees they might not otherwise be able to pursue. Teachers from universities are using the potential of distance learning to teach students from all around the globe and allow them to work collaboratively on projects, degrees-focused content and educational enrichment. So what is distance learning? Distance learning starts up when there is a separation between the teacher and the student, for the reason of geographical or time concerns that prevent the student from visiting an on-campus course. It is possible to say that electronic means are used to transmit educational material though distance learning programs using printed and mailed materials. These programs have usually been developed to facilitate the needs and requirements that appear when learning is taking place outside of a traditional classroom setting. The most part of distance education nowadays takes place using the Internet, now readily available for the vast majority of students whether in their own home places or at facilities such as libraries. These programs are used to spread the learning material, keep students in touch with teachers, and help to communicate with students. Distance learning can use different technological formats as well including television, DVDs, teleconferencing, and printable material, but the accessibility of Web learning made it a principal choice for many distance learners. Online programs very often have privileges against a number of emerging technologies to make keeping in touch and effectively communicating ideas easier and more efficient than it was before and students may find themselves using interactive videos, e-mail, and discussion boards to complete their lessons. Distance learning makes it considerably easier for some students to complete a degree or get additional job-training while balancing work and family commitments. Due to the reason the hours when class work can be completed are flexible and as most distance learning programs allow students to work at their own pace and on their own time, many students can complete their courses / classes during times when they are free, rather than scheduling their lives around a set classroom time. While offering flexibility from one side, there comes more responsibility on the part of the learner. Students need to learn to work well independently and without any

guidance and monitoring of supervisor, making distance learning a challenging process for those who are not easily self-motivated.

Nowadays distance education is already a well developed fact of life for many universities and an increasing number of community colleges, acknowledging the intrinsic problems and overcoming them will be critical to successful implementation of distance programs on a larger scale in the nearest future. In distance learning students and teachers will be playing different roles than in traditional education. The teacher will be no longer the only source of knowledge; he becomes a valuable assistant, while the student is actively involved in what and how knowledge is imparted. Distance learning requires a mutual effort between student and teacher, unbounded by the traditional constraints of time, space, and single-instructor effort. Technology changed the face of education immensely. Advances in telecommunications technology opened the possibility of personal and group interaction in distance education. Audio conferencing and computer make it possible to introduce group discussions without necessity to meet face to face. Distance learning student can now have almost the same contact and interaction as the student at the stationary university. Nevertheless, remote access education does not need to eliminate all the benefits of human contact and it will never replace traditional universities. Students who initiate distance learning courses do so for their convenience – they are limited in time due to their work or travel schedules or their geographic constraints or family responsibilities. Distance learning is student-focused learning; now knowing the characteristics and peculiarities of the distance learners, it helps us to understand the potential barriers to learning. Even though students' characteristics and requirements don't guarantee success in a distance learning study-course, it is easy to defend these factors as contributing to success.

Principal Roles of Teachers in Distance Learning:

1. Teacher helps the learners to reach the autonomy and is aware of individual differences.
2. Teacher uses up-to-date information to transmit knowledge. Teacher regularly researches the curriculum and provides concrete examples.
3. Teacher keeps in mind individual student differences when designing course materials.
4. Teacher is aware of skills and knowledge of the student and uses this foundation to build new knowledge.
5. Teacher builds student-focused learning with opportunities for mutual communication and interaction. Students are responsible for learning the material and for contacting teacher when it is necessary.
6. Teacher facilitates to the environment, study materials, and guidance for collaborative learning, interactive discussion groups, individual learning, and research.
7. Teacher provides prompt and accurate feedback to students to facilitate learning.

the figurative and semantic form of cognition of the reality in the theory of the art and art pedagogy are scrutinized.

Key words: the composition, creation, perception, cognition, artistic activity, image, artistic education and training.

Review

to the scientific article of Djanaev M.B. on the theme: «The composition is the figurative and semantic form of cognition in the art education and training».

The actuality of art and pedagogical research made by M.B.Djanaev arouses no doubt.

In the article the author, proceeding from actual methodological problems of art training and from scientific data of the research, scrutinizes the composition as the figurative and semantic form of cognition and creative development of students. In the article among various questions linked with the problem of the compositional teaching, the main place is taken by the determination all artistic, psychological, pedagogical tasks by the creative method of composition and the personal-oriented technology of teaching of students' personal worldview development. He shows that comprehensible artistic and aesthetic familiarization of reality and its cognition supposes appropriate technologies of the student-centered teaching.

He demonstrates that the familiarization of the image composition and students' worldview forming are completely realized only during student-centered teaching. That's why first of all the specific role of the composition in forming the world-knowledge of student's personality is considered in the article.

He notes that the artistic cognition of reality in the process of students' compositional activity includes perception and analysis as its separate expressive elements, attributes, signs and complete forms in the visual and sensual basis. Besides he underlines the importance of application of student-centered methods of forming intellectual and emotional activity, methods of complete ideas of figurative-sensual figure, plastic image of that is portrayed.

It is based on arguments that worldview units (valuable and semantic, ontology) are concepts on the basis of which correlation possibilities of creative methods of the composition and student-centered teaching technology in the development of worldview of students' personality.

The article is written on the basis of experimental data and scientific and theoretical analysis of studying problem.

The work is corresponded to the requirements to publishing of scientific articles.

**The vice rector on scientific work of
Taraz state pedagogical institute,
Ph.D., Professor, Member of the International
Academy of Psychological Sciences T.K.Boleev
Academy of Pedagogical Sciences**

In the compositional activity objective and realistic manner to the reality stimulates forms of the cognition. On this basis conscience is defined by ways and methods of objectification of the object of an image. The student in the degree of his cognition and sensitive and emotional experience and their differences, cognizes and portray the reality.

N.N.Volkov writes: «The composition of the work of art is always the construction for understanding, the construction for meaning» [5, 20p]. It means that the composition becomes an artistic phenomenon and figurative and notional form of the cognition in the realistic art and becomes the purpose of teaching fine arts. So, conscious objective and realistic approach to the reality and its aesthetic qualities, objective signs define working out and methods of the application of ways and means of the image composition in teaching. According to the character of perception and presentation of the reality, and also to aesthetic condition of the reality, in the practice of the students' artistic activity formal and technical means and methods are worked out.

Creative activity, cognitive tendency, sensitive perception of the reality in its material, art and aesthetic qualities and characteristics, evoking bright image systems from the students, expanding verbal and logic, art and creative method of cognition develop creative thinking and on this basis trains personal-oriented, multicultural person.

Literature

1. New pedagogical and informative technologies in the system of education: School appliance for students of pedagogical institutes and system of training of pedagogical staff / E.S.Polat, M. U.Buharkina, M.V.Moiseeva, A.E.Petrov; edited by E.S.Polat – Moscow: Publishing center «Academy», 2000. – 272p
2. L.S.Vygotski – Imagination and creation in childhood: psychological essay. The second edition. – Moscow: Prosveshchenie, 1967
3. B.I.Korovin, V.P.Shestakov. Ideas of aesthetic training. Anthology in 2 parts. The second part. Editor-author is V.P.Shestakov. – Moscow: Iskusstvo, 1973. – 368p
4. I.Matsa. Creative method and artistic heritage. Izogiz, – Moscow: 1933 -336p
5. The problems of the composition: Collection of scientific papers / Edited by V.V.Vanslova – Moscow Izobrazitelnoe iskusstvo, 2000 – 292p

Annotation

The article is dedicated to the theory of the composition and methods of its teaching. Methods of managing cognitive processes in the compositional activity, abilities to understand and to apply sign systems and elements are studied. The correlation of creative methods of the composition and student-centered teaching technology in the development of worldview of students' personality is also studied. Problems of artistic creation connected with conception and execution, with context and form, figurative and structural moments when creating artistic image are scrutinized. The composition is presented as the figurative and semantic form of cognition of the world in the artistic activity of students. Problems of the composition as

Principal Role of Students in Distance Learning;

1. Students use suitable technology to interact jointly with each other and teacher, and use feedback and consultation to evolve and improve knowledge, skills, and attitudes.
2. Students are self-conscious for their own learning. They should know what they want to learn, form their goal, research and develop their subject.
3. Students research current data to answer questions and solve problems.
4. Students learn to resolve problems by assessment, data collection, and developing and executing strategies using pertinent information.
5. Students recognize communication barriers, their causes, and solutions.
6. Students facilitate life-long learning and know how to access and use information when guiding is finished.

The roles of students and teachers under the constructivist approach are listed above. These roles should be in the consciousness of communicators to develop effective distance education processes and resolve interaction difficulties. Teachers and students need to be responsible collaborative planners, communicators and evaluators in their distance education roles. Together they can break down communicational barriers and overcome limitations in the technology and its implementation. Substantial benefits will result from taking personal responsibility, improving the process, and solving problems to create a rich interactive learning environment.

References:

1. Pardue, S.L. (2001). The virtual revolution: Implication for academe. Distance Education-New Solution to Old Problem. Poultry Science, 80(5), 553-561. Retrieved March 13, 2007, from <http://ps.fass.org/cgi/reprint/80/5/553.pdf>
2. Rahm, D., & Reed, B.J. (1998). Tangled webs in public administration: Organizational issues in distance learning. Public Administration and Management, 3(1).
3. Rivera, J.C., McAlister, M.C., & Rice, M.L. (2002, Fall). A comparison of student outcomes and satisfaction between traditional and web-based course offerings. Online Journal of Distance Learning Administration, 5(3).
4. www.infrastructure.com/barriers.htm
5. <http://faculty.ksu.edu.sa>

PROBLEMU PRZYGOTOWANIA SPECJALISTYW

Абдиганбарова А. И., Тазабекова А.К.

Казахский национальный аграрный университет. г. Алматы

РАЗВИТИЕ ТВОРЧЕСКОЙ ИНДИВИДУАЛЬНОСТИ ПЕДАГОГА ПРОФЕССИОНАЛЬНОГО ОБУЧЕНИЯ

В послании Президента Республики Казахстан – лидера нации Н.А.Назарбаева народу Казахстана «Стратегия «Казахстан-2050» – Новый политический курс состоявшегося государства» от 14 декабря 2012 г. справедливо отметил: «Чтобы стать развитым конкурентоспособным государством, мы должны стать высокообразованной нацией [1].

Нам нужен трансферт необходимых стране технологий и обучение специалистов для их использования. ЕХРО-2017 должно дать толчок этому процессу и помочь нам отобрать новейшие технологии для развития энергетики будущего.

Мы – молодая нация, и у нас это получится.

Кроме того, мы вполне можем активно участвовать в масштабных международных научно-исследовательских проектах. Это даст нам возможность интегрировать усилия наших ученых с зарубежным научно-исследовательским сообществом по стратегическим инновационным направлениям. Наша цель – стать частью глобальной технологической революции...».[1]

Сегодня, глубинный смысл модернизации современного образования заключается в признании главной педагогической ценностью развитие духовности и творческой сущности человека.

Труд педагога профессионального обучения – это сознательная, целесообразная деятельность по обучению, воспитанию и развитию подрастающего поколения, свободный творческий труд. Особенности его обусловлены спецификой учебного процесса. Педагогу принадлежит ведущая роль в формировании у обучающихся профессиональных знаний, воспитании активной жизненной позиции.

Творческая деятельность педагога профессионального обучения направлена на получение, систематизацию, переработку и передачу новой научной информации в целях подготовки специалистов. Этот вид деятельности требует особых способностей и длительной подготовки, в ходе которой такие способности развиваются и совершенствуются.

На современном этапе развития общества в условиях структурной перестройки и совершенствования содержания системы высшего образования возникает необходимость активного поиска новых резервов качественной подготовки специалистов профессионального обучения, их профессиональной

values. The very appearance of the composition would have been unthinkable without artistic figurative thinking, cultural and aesthetic cognition and the dialectical of spiritual development. The compositional thinking operates sensations, perception and idea. Intuition and thinking play the main role in cognizing the world, in the process of an artistic creation. The compositional logic of the picture is dialectics of the creative thinking and art and aesthetic cognition of the reality world. Figurative and plastic perception of the reality and visual, observation specifically inherent to it is connected with the high culture of the compositional thinking and conscience which is worked out in the process of creative experience of a painter.

The ability to distinguish art and plastic nice shades of appearances becomes possible when contrasting representation of the image with figurative elements and means, training perception and representation, ability to distinguish specific moments. Creative emotional and aesthetic relation to the surrounding reality as the origin which gives contrasting and analytical, specific comprehension of its context, exposes creative act, create premises for the compositional and creative activity.

The painter representing the real life wants to show its art and comprehended form, and not illusion of the real world. The compositional activity is conscious creative process of perception of objective reality by pictorial means, and is peculiar art and figurative method of familiarization of the real world. This process is artistic familiarization of the reality, the process of comprehended cognition of the world truth, artistic understanding of it, expression of unity of the subject and the object.

So, the composition embodies specific regularities of the world perception, specific forms of artistic familiarization of the reality. Artistic perception and comprehension are organically taken to the worldview, presentation and expressed by figurative means and ways; find the reflection in the artistic method of a painter. In the compositional activity the origin of cognition and comprehension is an objective reality, which is perceived and known by the way of emotional and aesthetic sensual vision of the world. For example, I.Matsa when studying the treatment of the image and the material of the art writes «... a painter proceeds from the real world, which he perceives in his art, reproduces the real world with his specific means» [4, 128. 129p].

Objective premises and forms of cognition and thinking stimulate the rise of various formal and technical elements, means, ways and methods of the composition. Technical means and methods of the image composition are brought out from stipulation and the character of signs and reasons of the condition of the portrayed reality. So, elements, means and methods, formal and technical methods of an image depend on the character of perception and thinking, leading types of the pictorial activity of a man. That's why the main thing is the development of art and figurative thinking, that is ways and methods of the composition depend on the forms of thinking, the level of comprehension and presentation of a painter. «In other words the development of technique of the form is not an immanent development which is close in it, but is stipulated by the ideological content of the art, is stipulated by the worldview settings, forms of thinking its social subject» [4, 179p].

emotional activity, methods of complete ideas of figurative-sensual figure, plastic image of that is portrayed. In the children's art work «intellectual and emotional factors are equally necessary for the act of creation» [2, 17p].

In the language of compositional creation the leading role belongs to the visual experience according to which visual ideas and images associate with means in the definite emotional and expressive system. Line, color, tone play the role penetrating into our psychology activity so, as the painter leads them to a mixed states which are adequate to the condition of reality perception. One of the most important stipulations to obtain an artistic image is an ability of leading material means to a definite state, to a peculiar plastic form of reality perception.

Study of the theory and practice of the composition shows that meaningful application of image means has dialectical connection with emotional and psychological sides of worldview. Art and plastic means of image is the initial language, the language of images and symbols, the visual language, mental and spiritual. In this meaning it is the image language of visual relations of sensitive spiritual conditions, human experience. Previously mentioned means of the composition are oriented to figurative and symbolic, emotionally meaningful forms of cognition and expression. In these means of the composition spiritual and emotional modus of human conscience and condition in the artistic and creative activity are captured. «The real purpose of the art is to know the truth, to discover and represent the beautiful in reality itself. Only perceiving things in their true light the art can give pleasure, educate and teach good and etc.» [3, 24p]. There is a deep dialectical connection between the composition and worldview that lies in the foundation of art and cogitative consciousness.

At the same time extension of the study of the science of the composition is attended with the rise of requirements to its practical direction of forming personal-oriented new person.

In the purpose of the practical realization of art and pedagogical aspects of student-centered teaching leading intellectual processes of the cognitive activity must be applied, such as: observation, perception, thinking, memory and attention. The creation reflects general abilities of a man, which express cognitive activity of the subject and its possibilities to adopt new knowledge, actions, and complex forms of the activity. This technique studies the most qualities of controlling cognitive processes and students' personality, providing compositional activity.

Realistic compositional creation is meaningful art and aesthetic familiarization of the reality. So, teaching methods of system application of pictorial elements and means in accordance with visual and meaningful signs of objects of the reality will promote deep comprehension of elemental prevailing artistic intuition, production of habits of consecutive artistic and imaginative thinking and reasoning of students.

In the process of solving compositional tasks by the students an important thing is the sequence intuition, emotions, figurative art and plastic perception of the reality and so on. The ability to think compositionally arises on the basis of art and figurative, art and plastic perception of the world and with familiarizing with the spiritual and cultural

компетентности и личностной зрелости. Появились новые, обусловленные потребностью сделать инновационную технологию более гуманной и привлекательной, в то время как массовая технология остается преимущественно авторитарной, формирующей конформистски ориентированную личность, не создающей условия для творческого проявления личности и обучаемого, и педагога. Современные условия и указанные противоречия убеждают в необходимости реформирования сложившейся концепции массово – продуктивного педагогического образования в концепцию индивидуально- творческого подхода к подготовке будущего педагога профессионального обучения, способного к творческому саморазвитию. Все это предполагает поиск нового содержания и организационных форм образования педагога, придавая особое значение его методологической составляющей, важнейшими компонентами которой являются развитое творческое воображение и способность к саморазвитию. В трудах В.И. Загвязинского, В.А. Кан-Калика, Н.В. Кузьминой, Н.Д. Никандрова, В.И. Щербины получило освещение рассмотрение готовности к профессиональному творчеству в качестве неотъемлемого условия формирования креативных способностей личности. Учеными педагогами выявлен большой спектр качеств, определяющих содержание готовности специалиста к творческому труду, условия её развития. Большинство исследователей исходят из того, что творческий труд есть высшая мера профессионализма (Н.В. Кузьмина, А.А. Деркач) [2].

Требования к результатам образования, которые предъявляются личностью и обществом, определили необходимость кардинальных перемен, как в содержании образования, так и в педагогических технологиях. Эти требования и цели реализуются в креативном подходе, осуществляемом в высшем профессиональном образовании, – в системе непрерывного формирования творческого мышления и развития творческих способностей как у студентов, так и у педагогов. Основная цель креативной системы образования – пробудить в человеке творца и развить в нем заложенный творческий потенциал. Вполне понятно, что выполнить подобную задачу, под силу лишь креативным педагогам с достаточным развитым собственным творческим потенциалом.

Новая ситуация в обществе и системе образования требует подготовки педагога нового типа, способного эффективно и продуктивно работать в постоянно изменяющихся условиях. Педагогу сегодня необходимо не только обладать высоким уровнем общей культуры, психолого-педагогической компетентностью, но и нетрадиционно подходить к решению различных психолого-педагогических ситуаций, организовать свою деятельность на творческой основе. Овладение творчеством как видом и компонентом современной педагогической деятельности позволяет педагогу моделировать возможные изменения в организации, структуре и содержании образовательного процесса; целенаправленно вносить современные коррективы при использовании педагогических технологий и инновации; формировать цели обучения и воспитания студентов с учетом образовательных, воспитательных и развивающих

возможностей учебного материала, затруднении обучаемых в изучении отдельных вопросов и дисциплин, а так же в других видах деятельности, результатов применения различных методов, приемов, средств учебно – воспитательного процесса; реализовать личностно- ориентированный подход в обучаемому на основе оценки его потенциальных возможностей.

Как показывает практика формирование креативности и развитие творческой индивидуальности педагога способствует повышению его компетентности и профессионализма. Социальная значимость изучения закономерности формирования креативности в период творческой зрелости специалиста обусловлена тем, что, во-первых, она определяет продуктивно созидательную направленность личности и составляет основной стержень ее социальной ориентации в жизни, во-вторых, является базовой детерминантой профессионального творчества, в-третьих, способствует развитию творческого потенциала специалиста и его самоактуализации в социальной сфере и, в-четвертых, обуславливает адаптивные возможности организма, как физиологической системы, к специфическим особенностям педагогической деятельности.

В настоящее время креативность, в значительной мере, выступает своеобразным механизмом адаптации личности педагога к происходящим социальным переменам.

Г. К. Селевко, рассматривая понимание креативности, считает, что это проявление таких способностей как управление своими мыслями, стремление к ассоциативным источникам, способность рефлексировать в творческом процессе определяя методы и формы преодоления традиционности в процессе обучения, иначе говоря педагог высшей школы должен обладать высокими интеллектуальными способностями и развитым креативным мышлением. [3].

Важное педагогическое требование к креативному образовательному процессу – непрерывность, преемственность и включение студентов в активную образовательную среду, в самостоятельное управление творческим процессом. Ведь именно им предстоит не только двигать вперед отечественную науку, но и самостоятельно осуществлять на практике руководство образовательным процессом в Республике Казахстан. А как говорил еще Конфуций: «Тот, кто, обращаясь к старому, способен открывать новое, достоин быть учителем».

Необходимость изучения проблемы креативности и ее формирования в профессиональном образовании объясняется, прежде всего, возникшим противоречием между социальным заказом общества на творческую личность во всех сферах производства и недостаточной разработанностью теоретико-методологических основ формирования и развития креативности в системе образования.

Следовательно, важнейшим условием роста профессиональной компетентности педагога является инновационно-креативная направленность его деятельности, умение работать в условиях инновационного образовательного пространства, способность продуктивно мыслить, саморазвиваться и рефлексировать при изменяющихся условиях в научной и производственной жизни общества.

cognitive experience of humanity. And on this basis the lingual diapason of pictorial means of the composition was defined by the genetic code, linear, color, tone rows, rows corresponded between themselves in the visual diapason of thinking. It is universal natural language of forms that are expressed in various types and kind of pictorial elements of line, color and tone. Line, color and tone are elements of plastic interpretation of content and form, become an appearance that detects substance of image subjects through attributes and relations accessible to feelings.

In fact figurative-expressive means: line, feature, color, tone, space, perspective, rhythm and etc. in their notional connection can become a substance of a work of art. In the composite-plastic system line, color and tone reflect direct various visual and emotional charge, which expresses psychological state of a man. So emotionality, imagery and psychological and philosophical meaningfulness of the composition are displayed by means and elements in their comprehensive system. These elements of the composition are carriers of spiritual, psychological condition of a man and philosophical conceptions, judgments and meanings.

Studied elements in the system and combination of composite-plastic language of image embrace practically all types of phenomenon of the nature, observed by the man and as the symbolic origin they are potentially endless. Line, color, tone in accordance with psychological condition of a painter realize natural genetic code that are reflected in the image with his instrument, and also universal natural language of the visual form that is expressed in various types of pictorial elements and real subject forms. The image as the «system of stimulus» in the form of line, color, tone and other material means of the composition «consciously and deliberately» organized in order to provoke esthetic reaction (L.S.Vygotski) discloses the contents of an artistic image. While analyzing the structure of stimulus we reconstruct the structure of the reaction by the statement of L.S.Vygotski.

Expressive-plastic means of the composition have their primary source such as previously mentioned sign elements. These means of the compositional art include also such bearers of notional context of image as space, movement, time and rhythm.

The composition as a bearer of arts and cultural communication is its important peculiarity, explains philosophical nature of artistic generalization. Emotionality and imagery in the composition are displayed in these elements, which connect picture plane, artistic image with its texture of the spiritual activity of a man. Various aspects of meanings of «universal» elements have also contextual character. They are stipulated by the correlation of that expressed in the compositional form of the work, with phenomenon of reality, which are referred in it. The role of the context in forming artistic and plastic meanings is explained by peculiarities and character of mentioned elements as modeling system.

It should be noted that artistic cognition of reality in the process of students' compositional activity includes perception and analysis as its separate expressive elements, attributes, signs and complete forms in the visual and sensual basis. Besides it is important to apply student-centered methods of forming intellectual and

of picturesque-notional form of cognition in the art education and training is distinguished at teaching compositional activity.

Among various questions linked with the problem of the compositional teaching, the main place is taken by the determination all artistic, psychological, pedagogical tasks by the creative method of composition and the personal-oriented technology of teaching of students' personal worldview development. At a new paradigm of education in condition of student-centered teaching «a teacher acts most in the role of an organizer of students' independent active perceptual activity, a competent consultant and an assistant.» [1,12p].

A personality in the post-industrial society must have determinate qualities, must be able to generate new ideas, to think creatively, to detect and solve new problems. So comprehensible artistic and aesthetic familiarization of reality and its cognition supposes appropriate technologies of the student-centered teaching.

The task of the research is to detect specific possibilities of the image composition in the formation of students' personality and worldview. To define this question we applied the method that diagnoses the most characteristic qualities of cognitive processes and personalities, which provide the formation students' personality: visual development, the ability of artistic perception; control of perceptual processes; pictorial ability, ability to comprehend and apply pictorial means and elements and sign systems (symbolic, pictorial and graphic, artistic and imaginative). The cognitive activity reflects general cultural abilities of a student, which express abilities and personal qualities and his possibilities to adopt new knowledge, action, creative methods of types of pictorial activity. That's why we consider the image composition as the figurative and semantic form of cognition and expression of artistic image in the pictorial activity of students. Based on proved data of art criticism, pedagogy, philosophy and psychology it is necessary to try to find out: theoretical basis of compositional creation; cognitive, worldview possibilities of the image composition; the figurative and semantic form of cognition and expression of artistic image in the pictorial activity; spheres of influence of compositional activity on the personality; the role of compositional activity in the cognitive process; methods of the pedagogical leadership on students' compositional activity.

The substance of our concept is that the familiarization of the image composition and students' worldview forming are completely realized only during student-centered teaching. That's why first of all we consider the specific role of the composition in forming the world-knowledge of student's personality. In this context L.S.Vygotski confirmed that exactly by means of art the most intimate spheres of the personality are involved in the process of realizing public purposes. «Of course, talking about the need of consecutive realization of student-centered approach in students' teaching and upbringing, it is necessary always to keep in mind the complete personality of a child with his emotional, spiritual sphere» [1, 13p].

Plastic interpretation of reality in images of the children is the special philosophical phenomenon. Pictorial language was formed on the basis of philosophical and aesthetic,

Литература:

1.Послание Президента Республики Казахстан Н.А.Назарбаева от 14 декабря 2012 г.

2.Зиновкина М., Хохлов Н. Технология формирования инженера-творца// Высшее образование в России, 1995, №3. – С. 45-53.

3. Селевко Г. К. Энциклопедия образовательных технологий. – М. – 2006. Том 1,2

Summary

Article asked about role of intellectual activity in kreativ of professional teacher training. The relevance of the study of theoretical and methodological bases of forming kreativ teacher training.

Ніколаєнко О.В., Ушата Т.О.

Чернігівській державний інститут економіки і управління

INNOVATIVE TECHNOLOGIES IN TEACHING FOREIGN LANGUAGES FOR SPECIFIC PURPOSES

The current stage of the civilized society development is characterized by the process of informatization. It's a global social process, within which collection, reservation, processing, storage, transfer and use of information is carried out by means of modern means of communication. The introduction of modern information technologies into the system of education gives an opportunity to improve the mechanisms of the education system management by means of communications chain use, methods forms and content in compliance with the of student's personality development under current conditions of the society informatization. It helps in forming the skills of acquiring knowledge, carrying out research, using computer systems for diagnostics, testing and knowledge control independently.

Higher educational establishments prefer using active methods of teaching, which are directed at forming students' independence, flexibility, critical thinking. The most powerful source of the students' cognitive activity, developing their creativity, interests, skills and other mental characteristics is innovative technologies. Innovative educational technologies are, first of all, information and communications technologies, closely connected with computerized education application. The main issues in innovative technologies use are the structure of computer training programs, their content and optimal arranging of Web-environment. Knowing a foreign language, especially English, which has become the language of international communication, makes a specialist of any sphere more competitive at labour-market. Educative role of a foreign language is connected with the ability to use the sources of in-

formation, timely access to which is almost impossible without knowing the language, with broadening general and professional outlook, with acquiring the skills of communication with foreign partners, with increasing the speech habits. Educative potential is realized in readiness to promote establishing intercultural relations, understanding spiritual values of other peoples. Inestimable help for students in mastering a foreign language can provide Internet. The global web gives a unique opportunity for foreign language learners to use authentic texts, communicate with native-speakers, creating natural language environment and forming the abilities of intercultural cooperation. Access to the information web Internet creates incentives to know a foreign language fluently. Internet as a means of transferring information is especially urgent for students' independent work after classes. While surfing the Internet students acquire the abilities to gain knowledge independently, to work with big amounts of information, to analyze information, to see and solve the problems.

Nowadays teaching foreign languages at higher educational establishments undergoes great changes. New information technologies, such as Internet, audio and video complexes, multimedia training computer programs are widely used.

Multimedia technologies are a set of different means of teaching: texts, graphic presentations, music, video and animation in the interactive mode. New training environment creates additional opportunities for students' creativity development, promotes their curiosity, and fosters their interest to the research work.

Purposeful use of the Internet materials at foreign language classes of non-linguistic higher educational establishments gives an opportunity to effectively solve a number of didactic tasks. They are:

- improving reading skills;
- enlarging the vocabulary with the modern foreign words;
- improving monological and dialogical speech skills, discussing the materials of the web;
- Forming stable motivation to foreign language activity while discussing the problems, interesting for everybody.

Great opportunities in the process of teaching foreign languages are provided by the Internet for acquiring communicative skills in written form. For the purposes of teaching foreign languages such forms of written speech are used: free communication in the web and e-mail communication.

Equipping higher educational establishments with computers enables to actively use computer programs in teaching foreign languages. It is practically proved, that they have some advantages over traditional methods of teaching. Computer programs provide huge information capacity, intensification of each student's independent work, creating communicative situation personally significant for everybody, increasing cognitive students' activity, and promoting motivation.

Modern multimedia programs are an effective means of mental work conditions optimization. The forms of work with computer training programs at the foreign language classes include learning the vocabulary, working on pronunciation, teaching

ная культура способствует установлению сотрудничества, достижению компромиссов, повышению эффективности любого созидательного вида деятельности, повышению работоспособности.

Для ознакомления с типами нравственной культуры, по нашему мнению, целесообразно применять этико-культурологические дискуссии, диспуты, беседы. Эти методы диалогического взаимодействия студентов предлагаем использовать при проведении классных часов в учреждении среднего профессионального образования. Причем, занятия целесообразно проводить регулярно, систематически. При таком подходе можно выстроить систему этико – культурологического просвещения.

Так, занятия на первом курсе посвящаются рассмотрению таких ценностей как честь, добро, достоинство, совесть, долг, милосердие и т.п. На втором курсе студенты знакомятся с различными типами нравственной культуры. Студенты третьего курса сами определяют какие темы нравственной составляющей обсудить.

На протяжении всего времени общения говорится о необходимости самосовершенствования, стремлении улучшать свою личность путем преодоления негативных черт, избавления от дурных поступков.

Мы считаем, что этико – культурологическое просвещение облагораживает студентов, дает им возможность лучше понимать других людей и быть востребованными на профессиональном поприще.

Литература:

1. Франц А.С. Нравственная культура: стратегия исследования идеального образа. Екатеринбург: Изд-во Рос. гос. проф.-пед. ун-та, 2005. 167с.

2. Франц А.С. Российские нравы: истоки и реальность (Азбука этического плюрализма): Учеб. пособие. – Екатеринбург: Изд-во Урал. ун-та, 1999. – 336с.

Djanaev M.B.

Taraz state pedagogical institute,

the candidate of pedagogical sciences, the lecturer, the member of the association of painters of the Republic of Kazakhstan, Taraz, Kazakhstan

THE COMPOSITION IS THE FIGURATIVE AND SEMANTIC FORM OF COGNITION IN THE ART EDUCATION AND TRAINING

Proceeding from actual methodological problems of art training we scrutinize the composition as the figurative and semantic form of cognition and creative development of students. As the composition embodies specific regularity of the world cognition and specific forms of artistic reality familiarization, predominative aspect

Однако, часто трудовую деятельность омрачают плохие взаимоотношения в коллективе, непонимание коллег. Поэтому целесообразно еще в учебном заведении познакомить студентов с ценностями отечественной нравственной культуры.

Российский культуролог А. С. Франц в своих трудах определила четыре типа нравственной культуры: традиционную, гедонистическую (аристократическую), прагматическую и нигилистические нравы. Для каждого типа нравственной культуры характерна своя система ценностей. Обратимся к вышеназванным типам нравственной культуры.

Традиционная нравственная культура сформировалась в условиях необходимости выживания человечества на первоначальных этапах его формирования и развития. Для нее характерны следующие нравственные нормы и принципы: требование «быть, как все», милосердие, ответственность, сочувствие, сострадание, послушание, терпеливость, бескорыстие, трудолюбие, жертвенность, сдержанность и др.[2; 66].

Гедонистическая (креативная или интеллигентность) нравственная культура в качестве смысла жизни человека сформировала принцип познания, преобразования и облагораживания мира посредством созидательных интеллектуально-творческих занятий. В этом типе культуры созданы такие нравственные ценности, как ценность собственной индивидуальности, способность восхищаться индивидуальностью собеседника, получение удовольствия от интеллектуально – творческой деятельности, оберегающее отношение к жизни и достоинству любого человека, такт, оптимизм, вера в человеческие возможности и т.п.[2; 128].

Прагматическая нравственная культура сложилась на основе системы нравственных ценностей, оптимальных для организационно – предпринимательской деятельности. Значимые принципы и нормы поведения: бережное отношение к чужому и своему времени, недопустимость чувств обиды, оберегающее отношение к своему здоровью, умение сохранить высокую трудоспособность, воспитание в себе навыков самообладания, умение мобилизовать себя в трудных ситуациях, умение быть предусмотрительным, способность достигать компромиссов[2; 183].

Нигилистические нравственные ориентиры (вульгарный гедонизм) сложились на основе стремления культурной группы к уничтожению всех явлений, содержащих в себе какие – либо элементы зла. Формы проявления нигилизма – достижение целей любыми средствами, культ силы и подавления, неблагодарность, раздражительность по любому поводу, привычка возмущаться, нетерпимое отношение к чужому мнению, если оно не совпадает с твоим, бескомпромиссность[2; 250].

В процессе приобщения обучающихся к нравственной культуре им необходимо помочь по достоинству оценить потенциал традиционной, гедонистической, прагматической типов нравственной культуры и понять отрицательное, разрушительное воздействие нигилистических нравов. Знание и учет обучающимися различных систем нравственных ценностей позволит им глубже познать свои задатки для максимальной самореализации, взаимопонимания в профессиональной деятельности и личных отношениях. Кроме того, нравствен-

monological and dialogical speech, teaching writing and grammar. At the English language classes we can solve a number of didactic problems using the Internet materials, enlarge students' vocabulary and form their reading skills, improve their writing skills, create stable motivation for learning a foreign language. For students multimedia technologies are a way, by means of which they broaden their idea of their visual environment. Using multimedia technologies provides a more complete and exact information about the phenomena and objects being studied. It improves the quality of study, allows satisfying and developing students' cognitive interests, increasing visualization of study, giving an opportunity to use difficultly available materials, or materials which are impossible to use without a computer. Students' work becomes more intensive. It allows increasing the pace of learning training material and enlarging the amount of independent work at classes and after them.

There are teaching, training, and controlling computer programs. These programs are widely used in students' independent and home work while learning foreign languages. During the independent work on the material using the computer provides

- free mode of operation,
- unlimited time of work,
- exclusion of subjective factors,
- maximum support while mastering a foreign language.

Computerized means of control increase the efficiency of independent work, immediacy of getting results, objectivity in giving marks.

The efficient use of multimedia technologies in the process of study is possible only provided, that these technologies are harmoniously and reasonably integrated in this process and provide new opportunities for both, teachers and students.

It should be mentioned, that using multimedia technologies cannot provide significant pedagogical effect without a teacher, as these technologies are only methods of teaching, the efficiency of which depends on the teachers' skills of using them for succeeding in certain pedagogical aims on the basis of studying all their opportunities. It's necessary for every teacher to understand, that a computer in the process of teaching is not a mechanical teacher, not a substitute or analogue of a teacher, but a means, increasing and enlarging the opportunities of teaching activity. Electronic dictionaries and encyclopedias, multimedia courses including audio and video materials, e-books, newspapers, magazines in the language of the original, educational sites and forums, all these give an opportunity more fully to see the social and cultural peculiarities of the subject studied, and acquire comprehensive information on this or that issues.

Using multimedia programs doesn't exclude traditional methods of teaching, but harmoniously combine with them at all levels: familiarization, training, application and control. But using computer allows not only to increase the efficiency of study, but also to encourage students to further independent learning of the language. In order to achieve best results, it's necessary to study carefully all components of the educational process.

In the XXI century intensification and modernization of education require the application of such innovative technologies, which tend to cultivate a creative personality in the intellectual and emotional dimensions. Such innovative technologies are: developing study, projecting, problem study, level differentiation, test system, gaming study, plunging in a foreign language culture, cooperative study, self-education, autonomy, integration, health caring, research, information communicative and personality-oriented technologies. Under such conditions cognitive versatile actions are one of the main components of educational standards. Cognitive versatile actions include:

- actions on data mining;
- abilities to orientate oneself in the system of knowledge be aware of the necessity of new knowledge;
- the ability to make preselection of information sources for new knowledge search.

The technology of problem study involves realizing cognitive and creative goals independently through critical reconsideration and multiplication of knowledge and skills. It allows realizing the conditions of forming the students' cognitive versatile actions: creating the atmosphere of co-authorship in communication, involving students' emotional sphere, personal students' interests, joint search for the truth, self-estimation, self-correction, self-sufficiency.

One of the ways to brisk up the work of students while teaching foreign languages is projecting (method of projects), when a student makes independent planning, creating, defending his project; i.e. takes active part in the process of communicative activity. Training project is a complex of searching, investigating, calculating, graphic and other kinds of activity, carried out by the students independently in order to solve an urgent problem practically or theoretically. The main tasks of projecting methods are:

- self-actualization and self-perfection of the students, increasing the motivation of study, cognitive interest formation;
- implementation of the acquired abilities and skills, developing speech habits, the abilities to competently and reasonably present the researched material, to moderate debate;
- showing the level of culture, education and social maturity.

There are such types of projects:

- role games, dramatizations (TV shows, parties etc.);
- research ones (country study, generalization of scientific knowledge, historical etc.);
- creative ones (compositions, translation, wall newspapers etc.);
- multimedia presentations.

Method of projects helps develop language and mental skills, stable interest to learning a foreign language, need of self-education. Finally, it's expected to achieve communication competency, i.e. certain level of language, country study, social and cultural knowledge, communication skills, speech habits, which enable to realize foreign communication. Realization of the research and project methods leads to the change of the teacher's position. From the source of knowledge he turns to organizer of cognitive activity.

ную деятельность часто идут выпускники вузов, подготовленные по специальностям «Конструирование швейных изделий» и «Технология швейных изделий». Им, безусловно, недостаточно знаний, так как деятельность байеров, например, направлена на осуществление эффективных агентских или представительских услуг между изготовителями продукции и торговыми представителями.

Анализ длительности работы шопперов, байеров и фрилансеров на этих должностях показал, что имеется частая сменяемость работников. В этом случае работодатели заинтересованы в подобных специалистах, которые были бы подготовлены таким образом, чтобы затраты на включение их в реальную работу были минимальны.

Таким образом, использование инновационного подхода в образовательной среде является первостепенной задачей вузов на современном этапе их развития и перехода на двухуровневую систему образования.

Литература:

1. Зеер, Э. Ф. Институциональный подход к инновациям в образовании / Э. Ф. Зеер, С. А. Новоселов, Э. Э. Сыманюк // Инновации в образовании. – 2010. – № 1. – С. 52–63.

2. Культурологический подход в специальном образовании: опыт, инновации, перспективы : сб. науч. трудов : [по материалам Всерос. студ. науч.-практич. конф. «Культурол. подход в образовании: психолого-пед. аспект», апр. 2008 г.] / Чуваш. гос. пед. ун-т ; [отв. ред. Г. П. Захарова, О. В. Парфенова]. – Чебоксары : ЧГПУ, 2008. – 127 с.

3. Инновации в социально-педагогических технологиях: теория и практика : сб. науч. ст. : [по материалам Респ. науч.-практ. конф., 19 нояб. 2009 г.] / Чуваш. гос. пед. ун-т ; [отв. ред. С. Г. Григорьева, З. М. Беляева]. – Чебоксары : ЧГПУ, 2010.

Белкина О.П.

*Российский государственный профессионально-педагогический университет,
Россия*

НРАВСТВЕННАЯ КУЛЬТУРА КАК ФАКТОР ПОВЫШЕНИЯ ЭФФЕКТИВНОСТИ ТРУДОУСТРОЙСТВА ВЫПУСКНИКОВ УЧРЕЖДЕНИЙ СРЕДНЕГО ПРОФЕССИОНАЛЬНОГО ОБРАЗОВАНИЯ

Показателем эффективности работы педагогического коллектива образовательного учреждения является подготовка высококвалифицированных специалистов, их трудоустройство и дальнейшая работа по специальности.

дать им хорошую базу знаний и опыт работы с современными программами, с которыми они столкнутся в дальнейшей работе по специальности.

В понимании сущности инноваций в образовательном процессе лежат две наиболее важные проблемы педагогики [3]. Первая – проблема изучения, обобщения и распространения инновационного передового педагогического опыта. Вторая – проблема внедрения новейших достижений науки в области психологии и педагогики в практику.

Новые возможности в реализации инновационной деятельности вузов просматриваются в более тесной работе вузов с предприятиями – потенциальными работодателями. Разработка новых методик обучения, более приближенных к реальности, на основе использования современных ИТ технологий, вот та перспективная задача, стоящая перед высшими учебными заведениями.

Перспективным и новым в образовании является применение понятий виртуальной реальности. Применение элементов виртуальной реальности при подготовке, например байеров, шопперов, фрилансеров дает возможность помещения студентов в реальную атмосферу творческой среды. Подобный подход значительно совершенствует качество образования. С этой целью необходимо проработать теоретическую базу и соответствующие методики для реализации данной подготовки. В настоящее время такой теоретической базы не существует и создание ее является важным в образовательной системе при подготовке специалистов творческого характера.

В мире моды в последнее время стали актуальны такие профессии, как байер, шоппер, деятельность которых связана с посещением показов мод, участием в шоу-румах, заключением договоров на закупку продукции и т.п. Они должны обладать рядом профессиональных навыков: интерес к моде, тенденциям и направлениям; умение разбираться в брендах, видах продукции, требованиях к качеству, оптовой и розничной стоимости; наличие навыков маркетингового планирования и др.

Курсы по подготовке байеров, шопперов, фрилансеров имеются в консалтинговых, тренинговых и других организациях, однако уровень подготовки там недостаточно высок, а в учебных заведениях нет программ по их подготовке и выпуску, поэтому им приходится самостоятельно осваивать все требования, необходимые для данной деятельности, как в теории, так и на практике. Однако, проведенные исследования показали, что после таких курсов работники по-прежнему не обладают такими компетенциями, как например, готовность к компромиссу с потребителем по возможному варианту и требуемому качеству обслуживания, готовность формировать совершенный персональный образ клиента через современные технологии индустрии моды и красоты, готовность к разработке эксклюзивных и адресных изделий и продуктов для формирования индивидуального стиля потребителя и др.

Таким образом, в настоящее время очень важным является подготовка байеров, шопперов, фрилансеров. Авторские исследования показали, что на подоб-

So, innovative technologies, having been mentioned above, significantly enrich and diversify the process of teaching foreign languages. Intellectual, creative search comes up to take the place of monotonous work. It helps to create a personality of a new type, active, purposeful, directed on constant self-education and development. Thus, information technologies favour the efficiency increase of the study process, its individualization, active pedagogical cooperation of teachers and students; create optimal conditions for creative use of information in students' independent cognitive activity. Computers application encourages the optimization of teaching management, efficiency increase of study process, saves teachers' time for the work with teaching material, simplifying its search, analysis, selection and gives an opportunity of application of new organizational forms of teaching.

Literature:

1. Матвеева, Н.В. Применение компьютерных технологий при обучении иностранному языку / Н.В. Матвеева // Информатика и образование. – 2006. – №6. – С.35-38.
2. Захарова, Н.Н. Педагогические технологии в медиа образовании / Н. Н. Захарова // Иностранные языки в школе. – 2006. – №7. – С.62-65.

К.п.н., доцент Маврина Н.В.

Уральский социально-экономический институт, Россия

МЕТОД КЕЙС-СТАДИ В ОБУЧЕНИИ PR-СПЕЦИАЛИСТОВ ПРОФЕССИОНАЛЬНОМУ ИНОСТРАННОМУ ЯЗЫКУ

Проблема обучения иностранному языку в сфере коммуникационных наук является малоисследованной, что выдвигает в разряд актуальных разработку системы иноязычной подготовки PR-специалистов. Поставленная задача требует объединения педагогических сил в поиске и применении современных эффективных методов обучения, одним из которых является метод кейс-стади.

Метод кейс-стади или метод анализа конкретных ситуаций – метод активного проблемно-ситуационного анализа, основанный на обучении путем решения конкретных задач. Обучаемым предлагается осмыслить реальную жизненную ситуацию, описание которой одновременно отражает не только какую-либо практическую проблему, но и актуализирует определенный комплекс знаний, который необходимо усвоить при разрешении данной проблемы. Кейс-технология можно представить в методологическом контексте как сложную систему, в которую интегрированы другие, более простые методы познания: моделирование, системный анализ, проблемный метод, мысленный экспери-

мент, методы описания, классификации, игровые методы, которые выполняют в методе кейс-стади свои роли [1].

Активное внедрение названного метода в практику высшего профессионального образования в настоящее время обусловлено рядом причин:

- ориентация на формирование профессиональной компетентности, умений и навыков мыслительной деятельности, развитие способностей личности;
- необходимость формирования у специалистов способности оптимального поведения в различных ситуациях, отличающегося системностью и эффективностью действий в условиях кризиса;
- требование использования аутентичной профессионально значимой информации в процессе обучения.

Каждый кейс можно разделить на три составляющие. Первая представляет собой описание конкретной ситуации, в которой (зачастую в скрытом виде) содержится требующая разрешения проблема. Во второй части кейса приводится краткая дополнительная информация, которая помогает учащемуся в решении основной проблемы. Данная информация может быть представлена в виде схем, таблиц, диаграмм, отражающих содержание существующей проблемы. В третьей части содержатся задания к тексту кейса. В основном они представляют собой вопросы, ответы на которые подталкивают участников обсуждения к решению проблемы кейса. При этом учитываются индивидуальные способности, склонности, интересы, мотивы и опыт учащихся. Они имеют право выбора собственного пути развития, а преподаватель создает для этого все условия и моделирует ситуации, в которых каждый учащийся может проявить себя в познании, учебной деятельности и поведении [1].

Кейсы, используемые при обучении иностранному языку, имеют свои особенности. Они менее объемны, могут включать упражнения, нацеленные на развитие навыков говорения, аналитического чтения, репродуктивные и продуктивные упражнения на отработку лексико-грамматического материала, содержащегося в кейсе. Еще одной особенностью является то, что такие кейсы зачастую не ставят целью решение проблемы, т.к. предназначены в большей степени для развития иноязычной речи, нежели профессиональных знаний и умений. Следовательно, материал кейса должен быть актуальным и представлять для студентов интерес, чтобы стимулировать участие в дискуссии.

Работа с кейсом включает несколько этапов.

- 1) Выполнение упражнений, направленных на отработку лексических (терминологии) и грамматических трудностей, с которыми могут столкнуться учащиеся при работе над кейсом.
- 2) Обсуждение вопросов, представленных перед текстом. Они, как правило, требуют от студента знаний, полученных в ходе изучения профессиональных дисциплин.
- 3) Индивидуальная самостоятельная работа студента с материалами кейса, представленными в виде текста или аудиофайла.

ровом пространстве. Учащийся должен освоить все возможные способы, позволяющие увеличить гибкость подхода к действительности, к реальным задачам, имеющимся в данный момент, в данном направлении деятельности. Примером того может служить участие студентов РГУТиС в конкурсе «Золотая линия». Это уже реальные разработки студентов, причем, выполненные на высоком профессиональном уровне. Здесь хорошо просматривается индивидуальность студенческих работ, их творческий замысел, можно даже сказать, их внутренний мир. Сущность подобного образовательного процесса заключается в направленности его на потенциальные возможности учащейся личности и, кроме того, в полной реализации указанных возможностей. Образование непременно должно усиливать механизмы инновационной деятельности, находить передовые творческие способы решения жизненно важных проблем, способствовать воплощению креативности в реалии существования человека. Например, в настоящее время актуальным является проведение мастер-классов. Однако более эффективным, по мнению автора, было бы «помещение» студента в реалистический мир производства, соответствующий выбранной им специальности. Решение конкретных задач в реальных ситуациях значительно повышает уровень усваиваемости того нового, которое необходимо для дальнейшей деятельности выпускников вузов.

Главным в инновационном образовательном процессе следует отметить существенное преобразование личности учащегося по отношению к имеющейся традиционной системе образования [2]. Студент должен ощущать себя нужным для общества, вывести его из состояния «спящее-автоматическое» осваивания знаний – порой трудная, но очень важная задача преподавателя. Необходимо заинтересовать учащихся, помочь им сориентироваться в потоке информации и выбрать нужное, главное, подвести его к самостоятельному творческому осваиванию специальных дисциплин за более короткий срок. Подобное возможно в настоящее время в связи с широким использованием каждым преподавателем каких-либо своих, наработанных в процессе практики профессионального обучения методов.

При изучении как естественных наук, так дисциплин профильного направления такой подход просто необходим для развития целостной личности. Как уже отмечалось, к инновациям следует относить внедрение ИКТ в образовательный процесс. Так, например, программное обеспечение поставляемое в вузы интерактивные электронные доски, проекты модернизации значительно поднимают уровень преподавания материала преподавателем. Уже невозможно дать хорошие знания, не используя современные компьютерные программы. Так, например, современный конструктор швейных изделий не может обойтись без таких программ проектирования, как «АССОЛЬ», «ГРАЦИЯ», «JULIVI» и др. Это свойственно и для других направлений обучения в вузе. Таким образом, освоение инновационных элементов в момент обучения студентами должно

К.т.н. Архипова Т.Н.

ФГБОУ ВПО «Российский государственный университет туризма
и сервиса», г. Москва

ИННОВАЦИОННЫЕ МЕТОДЫ В СИСТЕМЕ ПОДГОТОВКИ СПЕЦИАЛИСТОВ ДЛЯ МАЛЫХ ШВЕЙНЫХ ПРЕДПРИЯТИЙ

В настоящее время перед российской системой высшего образования стоит множество важных задач, связанных с особенностями подготовки специалистов в новых условиях. Подобные задачи присущи и в сфере подготовки специалистов для малых швейных предприятий. Переход на двухуровневое образование, по мнению автора, должен осуществляться таким образом, чтобы не был потерян тот богатейший опыт отечественной высшей школы и при этом необходимо сохранить и даже достигнуть повышения качества образования. В достижении этого большую роль играет преемственность традиций преподавания в вузе. Кроме того, в настоящий момент очень важным является такой фактор, как доступность получения знаний. В связи с этим необходимо создание оптимальных в экономическом плане образовательных систем.

Современные условия жизни требуют все более ускоренного освоения информации, обучение без использования компьютеров стало просто невыносимым. Внедрение более совершенной компьютерной техники в процесс обучения значительно расширяет возможности донесения информации до студентов. Кроме того, использование современных программ, соответствующих каждому конкретному направлению обучения, способствует скорейшему освоению знаний. По мнению автора, выявление необходимых обучающих программ того или иного направления, также не менее важная задача, стоящая перед вузами. Процесс обучения бакалавров, занимающий более короткий срок, нежели подготовка выпускников в рамках специалитета, требует более тщательной подготовки именно к обучению студентов по специальным дисциплинам. В данном случае, основываясь на указанную выше базу данных, в сочетании с необходимыми современными программами возможно получение максимального эффекта от образовательной деятельности.

Таким образом, автор считает, что важным является выявление совокупности технологических закономерностей с целью скорейшего выявления и применения на практике наиболее рациональных, последовательных образовательных приемов, которые требуют наименьших временных потерь, и, кроме того, различного рода ресурсов для получения определенного итога. Под инновациями следует понимать использование новых методов и методик в образовательной среде [1].

В качестве наиглавнейшей цели ИТ- и технологий в сфере образования является подготовка человека к реальной жизни в постоянно изменяющемся ми-

4) Обсуждение послетекстовых вопросов, которые, как правило, касаются анализа информации, представленной в кейсе. На данном этапе также проверяется уровень понимания прочитанного или услышанного текста.

5) Работа в малых группах по обсуждению ключевой проблемы.

6) Представление результатов обсуждения в малых группах на общей дискуссии (в рамках учебной группы).

7) Написание заключительного обобщения (conclusion), краткое изложение материала (summary).

8) Подготовка и выступление с презентацией по материалам кейса [2].

Приведем примеры кейсов, разработанных нами для обучения профессиональному аспекту английского языка [3].

• *«Кризисный PR»*. Студенты изучают информацию о кризисных коммуникациях после террористических атак 11 сентября в США. Им предлагается оценить действия различных структур с точки зрения алгоритма действий в период кризиса. Затем им предлагается информация о кыштымской трагедии 1957 г. и соответствующих действиях советского правительства. Студенты должны сравнить поведение властей и представить свой вариант кризисных коммуникаций.

• *«Этика PR»*. Студенты знакомятся с этическим кодексом Американского общества PR (The PRSA Member Code of Ethics): изучаются и обсуждаются профессиональные ценности PR-специалистов, основные статьи кодекса, примеры неэтичного поведения, содержащиеся в каждой из них. Затем обучаемым предлагается ряд дилемм, которые они должны разрешить, руководствуясь изученной информацией.

• *«PR-мероприятия»*. Студентам предлагается описание 3 мероприятий, проведенных в Британии (информация взята с сайта газеты The Guardian). Изучив кейс, они должны высказать свое мнение о каждом, оценить их эффективность. Выбрав наименее эффективное мероприятие, они должны разработать собственное мероприятие, лучше удовлетворяющее требованиям заказчика.

Метод кейс-стади позволяет решить целый ряд задач. PR-специалисты приобретают навыки применения иноязычной профессиональной лексики, отрабатывают умение запрашивать информацию, приобретают навыки ясного изложения на иностранном языке собственной точки зрения в устной или письменной форме. Совершенствуются навыки всех видов чтения, проведения презентации на иностранном языке, умения вести аргументированную дискуссию. Наличие в структуре метода кейс-стади споров, дискуссий, аргументации тренирует участников обсуждения соблюдения норм и правил иноязычного общения. Несомненным достоинством метода является не только получение студентами знаний и формирование практических навыков, но и развитие их системы ценностей, жизненных установок, профессиональных позиций и мироощущения.

Література:

1. Долгоруков А.М. Метод case-study как современная технология профессионально ориентированного обучения [Электронный ресурс] / Режим доступа: <http://evolkov.net/case/case.study.html>.

2. Стародубцева Е.А. Кейс-стади как современный метод профессионально-ориентированного обучения иностранному языку студентов и аспирантов экономических специальностей / Труды МГТА: электронный журнал, 2011, № 18 [Электронный ресурс] // Режим доступа: <http://e-magazine.meli.ru/vipusk18.html>.

3. PR through English: учебно-методическое пособие для студентов специальности «Связи с общественностью» / Сост.: Н.В. Маврина; УрСЭИ (филиал) ОУП ВПО «АТиСО». – Часть III. – Челябинск, 2012.

Бевз И.А.

*к.п.н., старший преподаватель кафедры информационных систем
КГУ им. А.Байтурсынова*

**ПЕДАГОГИЧЕСКИЕ УСЛОВИЯ
ФОРМИРОВАНИЯ ГОТОВНОСТИ
БАКАЛАВРОВ ЭКОЛОГИИ К ИСПОЛЬЗОВАНИЮ
ИНФОРМАЦИОННЫХ СИСТЕМ В БУДУЩЕЙ
ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ**

Изучение научной литературы и опыта работы вузов Республики Казахстан показало что, несмотря на многочисленные исследования проблемы информатизации образования, действующая система профессионального образования не обеспечивает сегодня формирования у будущих специалистов необходимого уровня знаний и умений, позволяющих использовать информационные системы в будущей профессиональной деятельности. В связи с чем возникает необходимость поиска оптимальных путей совершенствования работы вуза в этом направлении, в т.ч. и разработки модели системы формирования готовности студентов к использованию информационных систем и определения педагогических условий успешного ее функционирования [1].

Анализ научных исследований позволяет предположить, что формирование готовности бакалавров экологии к использованию информационных систем в профессиональной деятельности будет способствовать разработке и внедрение в педагогический процесс вуза модели системы формирования у будущих специалистов по экологии готовности к использованию информационных сис-

створення наукового і нормативного забезпечення випереджаючої і супроводжуючої підготовки викладачів в умовах інноваційних перетворень.

До ефективного управління навчальним закладом варто залучати досвідчених менеджерів або зобов'язати увесь керівний склад вищих навчальних закладів, факультетів, лабораторій, кафедр отримувати ступені магістрів, а потім регулярно підвищувати кваліфікацію, ділитися досвідом. Без організації досліджень зовнішнього середовища, внутрішніх проблем досягти високої якості та ефективного розвитку вищих навчальних закладів неможливо. Щодо оцінювання професійної діяльності викладацького складу, то нам здається, що саме впровадження сучасних методичних підходів буде сприяти самооцінці та плануванню розвитку викладачів, більш об'єктивним рішенням у системі управління персоналом. Слід відзначити, що оцінювання результатів професійної діяльності викладачів є тільки однією складовою системи управління, яка має бути доповнена іншими складовими, щоб забезпечити комплексність та ефективність системи управління якістю вищої освіти.

Отже, на наш погляд, нині нашому освітньому керівництву і всій академічній спільноті необхідно не лише виконувати положення Болонської декларації та подальших європейських документів, а й постійно поширювати інформацію про важливість якісної оцінки освітньо-наукового комплексу для сучасного розвитку країни. Саме рейтингова система оцінювання діяльності вищих навчальних закладів дозволить: виявити певні закономірності, тенденції функціонування вищої школи; інформувати суспільство про стан вищої освіти, рівень якості освітньої діяльності та підготовки фахівців, динаміку розвитку вищих навчальних закладів, їх позиціонування на ринку освітніх послуг і ринку праці; приймати адекватні управлінські рішення щодо вдосконалення системи управління якістю вищої освіти. Становлення та розвиток маркетингу в державному управлінні якістю діяльності ВНЗ сприятиме подальшому розвитку і вдосконаленню вищої освіти, враховуючи потреби сьогодення, і цим самим буде відігравати значущу роль в умовах інтеграції України до європейської спільноти.

Література:

1. Бакуменко В.Д. Формування державно-управлінських рішень: проблеми теорії, методології, практики: Монографія / В.Д. Бакуменко.- К.: Вид-во УАДУ, 2000. – 328 с.

2. Глікін М. Підготовка спеціалістів вищої кваліфікації – фундамент розвитку України / М. Глікін // Вища школа. – 2006. – №3. – С.26–32.

3. Ніколаєнко С.М. Управління якістю вищої освіти: теорія, аналіз і тенденції розвитку: монографія. / С.М.Ніколаєнко. – К.: Київ. нац. торг.- екон. ун-т, 2007. – С.29-35.

4. Яцейко М. Демократизація управління в системі вищої освіти: становлення та розвиток / М. Яцейко // Вища освіта України. – 2007

К. пед. н. Приходько Т.П.

Дніпропетровський національний університет імені Олеся Гончара, Україна

ДЕРЖАВНО-УПРАВЛІНСЬКІ ЗАХОДИ ПО ЗАБЕЗПЕЧЕННЮ ЯКОСТІ, ВІДТВОРЕННЯ І ПЕРЕДАЧІ ЗНАНЬ У СИСТЕМІ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Модернізація управління якістю вищої освіти, пошук нових, відкритих і демократичних її моделей є важливим напрямом реформування в сфері вищої української освіти. Для досягнення цієї стратегічної мети першочерговим є налагодження високопрофесійного наукового, аналітичного і прогностичного супроводу управлінських рішень через моніторинг якості діяльності ВНЗ. Він є надзвичайно важливим поруч з такими обов'язковими умовами забезпечення якості, котрими є ретельний підбір викладачів та адміністраторів; постійне підвищення їх кваліфікації; розвиток нових технологій і методик навчання; інтеграція навчальних і наукових напрямків діяльності учбового закладу; співставлення освітнього процесу з міжнародними стандартами. Під моніторингом якості в освітній галузі ми розуміємо комплексну систему спостережень за станом системи освіти та змінами, що відбуваються в ній і її окремих елементах, оцінювання ситуації та вироблення прогнозу щодо якості освіти та її можливого розвитку.

Для органів державного управління найважливішим чинником якості діяльності вищої освіти є якість підготовки викладачів, домінантою якої є гармонія особистісного й професійного розвитку, формування не лише викладача-предметника, а людини культури, гуманної, громадянсько свідомої. Діяльність у царині підготовки науково-педагогічних і наукових кадрів була обов'язковою для всіх ВНЗ та наукових установ нашої держави, незалежно від їх підпорядкованості й форми власності. Підготовка науково-педагогічних та наукових кадрів вищої кваліфікації здійснювалася в Україні за такими формами, як аспірантура, докторантура, здобуття наукового ступеня кандидата наук поза аспірантурою і переведення кандидатів наук, які працюють у вищих навчальних закладах, на посади наукових співробітників для завершення докторських дисертацій.

Якісна підготовка й перепідготовка викладацького складу вимагає від Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України врахувати істотне розширення їх функціональних обов'язків, необхідність володіння діагностичними й дослідницькими вміннями, комп'ютерними технологіями, обґрунтованого вибору методик у співвідношенні з педагогічними або методичними завданнями й рівнем готовності студентів. У процесі якісного оновлення процесу підвищення кваліфікації викладачів і керівників ВНЗ є значні резерви – запровадження програмно-цільового моделювання підготовки з діагностичним супроводом; збагачення навчання рефлексивною складовою; система моральних і матеріальних стимулів. У зв'язку з цим необхідними є наукові й управлінські зусилля щодо

тем в професійній діяльності і створення адаптивного учебно-методического обеспечения.

Изучение опыта работы специалистов-экологов позволило нам сделать вывод о том, что очень часто знания и умения в области информационных систем и технологии их использования, полученные в период обучения в вузе, не применяются ими совсем либо не в полном объеме при решении профессиональных задач.

Причины этого явления кроются в противоречии между желанием применить уже усвоенные методы и приемы деятельности и необходимостью постоянно находить новые способы, методы и приемы решения профессиональных задач с использованием информационных систем.

Анализ психолого-педагогической литературы и опыта работы вузов позволил разработать модель системы формирования у будущих специалистов –экологов готовности к использованию информационных систем в профессиональной деятельности, которая включает в себя цель, задачи, основные направления работы, организационные формы, методы, средства обучения, результат [2].

Весьма важным, основополагающим принципом учебной работы является индивидуальное оперативное общение преподавателя и учащегося с использованием современных информационных и телекоммуникационных средств, например, с помощью интернет-сайта.

Практика распространения учебных пособий в электронном виде становится обычной для многих учебных заведений. Это повышает оперативность, доступность и нередко экономическую выгоду. Диапазон электронных форм таких пособий разнообразен – от линейных текстовых файлов в формате MS DOS до структурированных гипертекстов в формате HTML. Хотя последняя форма представления учебного пособия существенно облегчает навигацию по учебному материалу, учащиеся, как показывает опыт, предпочитают распечатывать пособия и изучать их в традиционной бумажной форме.

Иное дело, если гипертекстовое учебное пособие снабжено мультимедийными иллюстрациями: графикой, анимацией, видео- и аудио-фрагментами.

Обучение с помощью компьютеров дает наибольший эффект, когда учащиеся вовлекаются в активную когнитивную деятельность по осмыслению и закреплению учебного материала, применению знаний в ходе решения задач. Компьютерные обучающие программы такого типа предъявляют учащемуся задания тренирующих упражнений, оценивают их выполнение, оказывают оперативную помощь в виде подсказок, разъяснения типовых ошибок, предъявления соответствующего теоретического материала.

Применение дополнительных устройств, объединение в сети и подключение ЭВМ к средствам телекоммуникации играют немаловажную роль для расширения возможностей компьютера в проведении экологических исследований.

Второе направление компьютеризации экологических исследований – создание баз данных и автоматизированных информационно-поисковых систем по

конкретным объектам, применение в практике баз данных, имеющихся в смежных областях науки и техники, их адаптация для решения экологических задач.

Современные информационных технологий позволяют заменить натурные коллекции и картотеки на бумажных носителях компьютерными базами данных, автоматизированными информационно-поисковыми системами, которые функционируют в основном на базе персональных компьютеров и используют возможности компьютера по накоплению, обработке и выдаче в соответствии с запросами больших массивов информации.

Кроме того, компьютерная техника используется для автоматизации сбора и обработки экологических данных, получаемых в ходе исследований и различных видов анализа.

Третьим направлением внедрения информационных систем в экологической деятельности является создание программных комплексов либо отдельных программ выполнения вспомогательных расчетов по известным формулам и алгоритмам.

Создание программных комплексов предполагает автоматизацию решения экологических задач.

Исследование и моделирование экологических катастроф является одной из основных задач, которые необходимо решать бакалавру экологии. Эволюция компьютерных программ этого назначения рассматривает четыре поколения:

- программируемые калькуляторы;
- программное обеспечение, с помощью которого можно производить расчеты и представить их результаты в виде статистических иллюстраций (на плоскости);
- программы с возможностью трехмерного моделирования.

Построение компьютерной модели изучаемого явления представляет собой совокупность численных методов решения основных уравнений, алгоритмов их реализации и компьютерных программ. Результативность компьютерной модели в значительной степени определяется качеством используемого программного обеспечения. Основные требования, предъявляемые к программам – это простота ввода и корректировки исходных данных, а также визуализации результатов счета. Сегодня имеются мощные специализированные системы программирования (MAPLE, SolidWorks, AutoCAD, 3DSMax, Maya и др.) и специальные программы, в которых реализуются удобные графические пользовательские возможности.

Таким образом, использование компьютерных моделей превращает компьютер в универсальную экспериментальную установку, которая может быть эффективно использована в экологической деятельности.

Згідно з даними розвитку сфери вищої освіти в Західній Європі маємо наступні дані. Наприклад, в Іспанії з 46 млн. населення налічується 1,5 млн. студентів, які навчаються в 60 університетах. Поряд з цим в Україні, беручи до уваги тенденцію останніх років, проживає 45,9 млн. населення, існує 2,5 млн. студентів та функціонує 861 ВНЗ. Таким чином, при аналогічній кількості студентів з Іспанією в Україні їх навчають майже в 14 разів в більшій кількості ВНЗ.

За даними дослідження компанії Research & Branding Group було визначено, що найбільший відсоток жителів України (50%) дотримується думки, що при виборі ВНЗ для вступу слід враховувати можливість подальшого працевлаштування [3]. Тому сучасна вища освіта в Україні повинна бути зорієнтована на стратегію формування конкурентоспроможного фахівця – особистості, здатної працювати в умовах ринкової економіки.

Кожен вищий навчальний заклад в Україні намагається надати належні умови для отримання глибоких знань в тій чи іншій сфері науки, але не кожен допомагає з працевлаштуванням, тому для забезпечення конкурентоспроможності випускників, як на національному, так і на міжнародному ринках праці необхідно: підвищити якість освіти, що надається вітчизняною системою освіти на всіх рівнях, внаслідок чого вітчизняні ВНЗ будуть мати змогу увійти до міжнародних освітніх рейтингів; включити основні суб'єкти ринку праці України до розробки програм навчання та створити дієвий механізм формування та розподілу державного замовлення на підготовку молодих фахівців; визначити потреби в кадрових ресурсах з врахуванням наслідків сучасної фінансово-економічної кризи.

Література:

1. Бенедик Ю.Ю. Стан і тенденції фінансування вищої освіти в Україні. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://eprints.ua.edu/920/1/stan.pdf>
2. Різник Л. М. Окремі аспекти вдосконалення сучасної професійної підготовки майбутніх фахівців у вищих навчальних закладах. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/vchu/N137/-139.pdf
3. Українські абітурієнти вибирають вуз заради працевлаштування // 15 серпня 2011 р. / Режим доступу: <http://vkurse.ua/ua/educations/vybirayut-vuzradi-trudoustroystva.html>

Огляд публікацій з проблем, щодо рівня готовності молодих спеціалістів займати конкурентоспроможне положення на ринку праці свідчить, що вчені все більше починають приділяти увагу дослідженню даної проблематики. Про це свідчать праці вчених різних країн світу, а також безпосередньо праці науковці України: Землянкін А., Моїсєєв Г., Повідайчик О. С., Мацько Л. І., Пилипей Л. П., Майструк І. М., Польова Л. В. Для підвищення конкурентоспроможності України необхідно диверсифікувати економіку й переорієнтувати виробництво на товари та послуги з більш високою доданою вартістю. Для цього потрібна критична маса висококваліфікованих фахівців, тому якість вищої освіти – один із ключових факторів успіху в реалізації цього завдання.

Стрімке економічне зростання в Україні протягом останнього десятиліття відкрило нові можливості для кар'єри, але також стало висувати нові вимоги до фахівців. Роботодавці, рекрутингові агентства та незалежні експерти постійно заявляють про невідповідність знань, одержуваних у ВНЗ, потребам бізнесу. Регулярно з'являється інформація про непрофесіоналізм, корупцію та загальну деградацію системи навчання.

У зв'язку з цим метою даного дослідження є з'ясування окремих аспектів, щодо рівня професійної підготовки випускників вищих навчальних закладів та їх конкурентоспроможності при працевлаштуванні.

Існуюча система професійної підготовки у вищих навчальних закладах (ВНЗ) робить основні акценти на чисто професійну складову навчання, де знання, уміння і, в певній мірі, навички є критерієм успішності навчання студентів і результативності їх професійної підготовки, тоді як молодий фахівець стикається у процесі трудової діяльності крім проблем власне професійних (рівень його знань, умінь і навичок) з проблемами психологічного і соціального характеру. Звідси особливу увагу у професійній підготовці студентів різних спеціальностей потрібно приділяти формуванню готовності до майбутньої професійної діяльності роблячи акцент саме на цьому феномені протягом всього періоду навчання студента у ВНЗ [2].

Підвищення конкурентоспроможності випускників на ринку праці можливе лише за умов забезпечення відповідності якості освіти вимогам роботодавців, що підтверджує актуальність проблем зайнятості молоді на ринку праці України в умовах посилення кризових явищ. Підвищення ефективності підготовки висококваліфікованих спеціалістів можливе лише за умов узгодження отриманих теоретичних знань з практичними навичками роботи на робочих місцях, які відповідають професійно-кваліфікаційним характеристикам робочої сили, вимогам роботодавців та рівню розвитку сучасних технологій. Галузь освіти є тим компонентом, який забезпечує конкурентні переваги України у світовому економічному просторі. На сьогодні експерти прийшли до висноку, що підвищення кількості приватних ВНЗ, за останні 20 років, є негативним явищем, яке позначається на якості освіти майбутніх фахівців.

Литература:

1. Абдуразаков М.М. Особенности использования современных технологий обучения в системе непрерывного образования / М.М. Абдуразаков, В.Л. Матросов // Наука и современное общество. – 2003. – № 1. – С. 3-7.
2. Захарова И.Г. Информационные технологии в образовании: Учеб. пособие для студ. высш. пед. заведений / И.Г. Захарова. – М.: Академия, 2003. – 192 с.

К.пед.н. Жигірь В.І.

Бердянський державний педагогічний університет, Україна

ДО ПИТАННЯ ПРО УПРАВЛІНСЬКУ КУЛЬТУРУ МЕНЕДЖЕРА ОСВІТИ

Інтеграція в загальноукраїнський освітній простір ставить у центр вітчизняної педагогіки пріоритет людської особистості. В таких умовах особливої актуальності набуває проблема формування професійної культури менеджера освіти.

Питанням розкриття загальних основ професійної культури присвячено праці багатьох науковців: Н. Крилова, Н. Нічкало, Т. Саломатова, О. Смірнова, Г. Соколова та ін.). Розвиток управлінської культури менеджера освіти розглядають Б. Гаєвський, А. Губа, С. Корольок, О. Мармаза, Ю. Палеха, О. Ярковий та ін.

Мета статті – розкрити роль і значення управлінської культури менеджера освіти; обґрунтувати структуру та зміст управлінської культури менеджера освіти, схарактеризувати її структурні компоненти.

Центральною ланкою професійної культури майбутнього менеджера освіти є управлінська культура, яка передбачає високий рівень управлінської компетентності безпосередньо пов'язаною із реальним контекстом майбутньої діяльності.

Управлінська компетентність як основа професійної діяльності менеджера освіти характеризується особливостями усвідомлення поведінки та діяльності людей в організації і є часткою сфери культури праці, культури професійної управлінської діяльності. В особистісному плані управління визначається певними особливостями, якостями та стилем діяльності керівника, що безпосередньо впливають на організацію співробітництва працівників у досягненні загальної мети організації [1; 7].

Багатозначність поняття «культура» відбивається в неоднозначності тлумачення змісту різних її словосполучень, у тому числі: «управлінська культура», «культура управлінської діяльності», «культура управління».

Поняття «управлінська культура» близьке до поняття «культура управління». Однак вони все ж таки не тотожні. Перше характеризує професійно-особистісні якості фахівця, друге – його діяльність.

Розуміння культури управління як сукупного способу та продукту управлінської діяльності, феномена, що характеризує культуру організації, знаходимо в іноземній літературі (С. Борнер, Р. Вебер, К. Евард, Х. Грютер, Р. Рютингер та ін.).

В. Шепель культуру управлінської діяльності розглядає через поняття культури спілкування, культури поведінки, а показником управлінської культури вважає стиль управління [11], Л. Онищук – через навчально-інформаційну культуру, яку розглядає через призму професійної характеристики, ступеня психологічного, соціального та професійного розвитку, системи знань, переконань цінностей, принципів і способів управлінського досвіду [8].

На думку Г. Єльнікової, поняття «культура управлінської праці» містить такі різновиди культури: загальна, або загальнолюдська культура, культура політична, правова, естетична, педагогічна з її багатьма відтінками залежно від типу та специфіки навчального закладу [2].

Культура управління – це сукупність теоретичних та практичних положень, принципів і норм, що мають загальний характер і стосуються різною мірою всіх аспектів людської діяльності, це важлива сфера впливу на свідомість, вчинки підлеглих, їх помисли і бажання, водночас, вона один з вирішальних факторів успіху в управлінні. Перед нею стоїть завдання створити такий управлінський світогляд кожного керівника, який здатний піднести його до висот сучасної професійної культури. Її елементами є: глибина, світогляд, морально-етичні норми праці, відношення до праці, навички в організації роботи і виконанні її окремих сегментів, уміння володіти собою і розуміти трудовий колектив. Управлінська культура проявляється також в досконалості праці, у прагненні створити цілісну композицію. До того ж, така культура характеризує як індивідуальну діяльність управління, так і колективну роботу. Зрозуміло, що вона особливо важлива для керівника, адже головним у його професійній роботі є спілкування з людьми [9].

Управлінська культура є найважливішою передумовою культури управління, хоча слід визнати, що такий розподіл відносний. Як специфічне професійне явище, управлінська культура являє собою певний рівень оволодіння фахівцем управлінським досвідом людства, ступінь його досконалості в управлінській діяльності, досягнутий рівень розвитку його особистості як керівника і, нарешті, його прагнення до неперервного вдосконалення своєї діяльності. У ній висловлюється ставлення фахівця до своєї діяльності, розуміння її суті, своєї ролі і свого місця в управлінні навчальним закладом, характер управлінської підготовки, стиль управлінської діяльності, спілкування, поведінки, ставлення до самовдосконалення.

Посднуючи ці взаємозумовлені компоненти особистості, управлінська культура збагачує й розвиває кожен з них до рівня вищого порядку (акмеологія). Управлінська культура виникає і розвивається в процесі управлінської діяльності як необхідна умова її реалізації.

жетынасымен, өзінің рухани-ерік, күш-жігерін оқу-танымдық мақсаттарға жетуге жұмылдыруға деген ұмтылысымен айқындалатын тұлғасы көрінеді.

Литература

1. Касаева А.Ж. Формирование познавательной деятельности учащихся на основе решения субъективно творческих задач: дисс. ... кан. пед. наук. – Москва, 2003

2. Курманов М.К. Подготовка будущих учителей физики в университете к формированию познавательной активности учащихся: автореф. ... докт. пед. наук. – Алматы, 2000.

3. Орманова Г.К. Практика использования проблемного изложения материала для активации познавательного интереса студентов к физике // Научные труды ЮКГУ им. М.О.Ауезова, Шымкет, 2006

4. Орманова Г.К., Беркімбаев К.М. Использование компьютерных моделей в процессе обучения студентов физике. Москва, 2012 «Вестник Российского университета дружбы народов» №3, Стр 88-92

Довиборна Н. М., Тішечко А. І.

науковий керівник к.е.н., доцент Мискін Ю.І.

Національний університет державної податкової служби України, Україна

РІВЕНЬ ГОТОВНОСТІ МОЛОДИХ СПЕЦІАЛІСТІВ ЯК КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНИХ СУБ'ЄКТІВ РИНКУ ПРАЦІ

Здобуття вищої освіти являє собою основну ланку людського розвитку та загального прогресу суспільства, яка забезпечує індивідуальний розвиток особистості, майбутнього фахівця, формує інтелектуальний, духовний та виробничий потенціал держави, виступає стратегічним ресурсом соціально-економічного і культурного розвитку суспільства, є джерелом покращення добробуту людей, забезпечує національні інтереси та зміцнює авторитет і конкурентоспроможність держави на міжнародній арені.

Беручи до уваги те, що Україна чітко визначила орієнтир на входження в освітній простір Європи, поступово здійснюється модернізація освітньої діяльності у контексті європейських вимог [1].

Актуальним завданням сьогодні є узгодження попиту на робочу силу та її пропозиції згідно до вимог ринку, що в сучасних умовах може бути забезпечено на основі використання механізму державного замовлення на підготовку фахівців, науково-педагогічних і робітничих кадрів, підвищення кваліфікації та перепідготовку кадрів.

Активті оқытудың техникалық құралдары алдын-ала даярланған оқу материалдарын кері байланысқа, сұрақ-жауаптарға, бағдарламаға қатысты өзі ізденіп жауап беру, ойластыру, жауаптарын байқаудан өткізу–шәкірттің белсенділігімен жүзеге асырылатын оқыту құралдары.

Интерактивті оқытудың техникалық құралдары–шәкірттерге нақты оқу материалдарын ұсынып, ақпаратты өңдей, талдай, саралай білуге ұмтылыстары және берілген жауаптың негізінде өзі оқу материалдарын толықтырады, жеткілікті, тіпті ойдағыдай деңгейге сай мазмұнын құрылымдайды.

Бір авторлар танымдық белсенділікті іс-әрекет ретінде қарастырса, екіншілері жеке тұлғаның ерекше қасиеті ретінде түсіндіреді.

Т.И. Шамова: «Біз танымдық белсенділікті шәкірттің ақыл-ой және дене қуатын жәй ғана жұмылдыруына жатқызбаймыз, қайта оны жеке тұлға әрекетінің сапасы ретінде қарастырамыз, бұл сапа шәкірттің әрекет мазмұны мен үрдісінде, көзқарастарында, оның білімді және іс-әрекет тәсілдерін оңтайлы қысқа мерзімде тиімді игеруге ұмтылуына, мінез-құлық, ерік-жігерін оқу-танымдық мақсаттарға жұмылдыруында көрініс табады»,–деп атап көрсетті.

А.П.Аристов, Б.П.Есипов, И.Я.Лернер, О.Я.Савченко, Т.И.Шамова белсенділік ұғымын неғұрлым кең ұғым деп есептейді. Белсенділік ізденімпаздықтың дәрежесін анықтайды. И.Я. Лернер белсенділікті ізденімпаздықтың шартына жатқызып, белсенді болмай, ізденімпаз бола алмайсың деген пікір айтады.

Оқудағы белсенділік оқып-үйренетін тақырыпқа, пайда болған мәселеге, міндетке тұрақты ынтаның пайда болуымен, назар мен ой-сана операциясының бағыттылығымен (талдау мен синтез, салыстыру мен салмақтау т.б.), оқып жатқан материалды түсінуімен бейімделінеді. Танымдық белсенділіктің 3 дәрежесі бар:

1-ші дәреже – жаңғыртушы белсенділік – шәкірттің материалды жадылап, қайта жаңғыртуға, оны үлгі бойынша қолдануға меңгеруге ұмтылысымен сипатталады. Белсенділіктің 1-ші дәрежесіне тән көрсеткіш – оқушының бойында білімін тереңдетуге деген ұмтылыстың болмауы.

2-ші дәреже – түсіндіруші белсенділік – оқушының оқығанын салмақтауға, оны өзіне белгілі ұғымдармен байланыстыруға, білімін жаңа жағдайларда пайдалану жолдарын меңгеруге ұмтылысымен сипатталады. 2-ші дәрежеге тән көрсеткіш – оқушының бастаған істі аяқтағанға дейін жеткізуге ұмтылуынан, қиындыққа тап болғанда оның жеңудің жолдарын қарастыруынан байқалатын үлкен дербестігі.

3-ші дәреже – белсенділіктің шығармашылық дәрежесі – оқушының тапсырманы (мәселені) шешудің тың жолдарын іздестіруге деген ұмтылысымен сипатталады. Бұл дәреженің ерекшелігі – мақсатқа жетудегі табандылық, танымдық ынтаның негіздігі мен әр алуандығы.

Сейтіп, оқудағы белсенділік – оқушының іс-қимыл жағдайы ғана емес, осы іс-қимылдың сапасы, онда оқушының қызмет мазмұны мен сипатына

П. Милютін визначає управлінську культуру як високий рівень сформованості інтелектуальних, емоційно-вольових, моральних, фізичних якостей, сукупність яких дозволяє вирішувати професійні завдання в сфері управління з високим ступенем ефективності й стабільності [6].

Згідно трактування Е. Шейна управлінську культуру можна представити як комплекс базових припущень, винайдений, виявлений або розроблений групою для того, щоб навчитися справлятися з проблемами зовнішньої адаптації та внутрішньої інтеграції. Необхідно, щоб цей комплекс функціонував досить довго, підтвердив свою спроможність, і тому він повинен передаватися новим членам організації як «правильний» спосіб мислення і почуттів у відношенні згаданих проблем [10].

В. Лапшина називає управлінську культуру системним явищем, яке поєднує відповідні знання, уміння і навички, особистісні якості керівника та його мотиви, що мають прояв у політичній, правовій, організаційній, адміністративній, менеджерській культурі керівника [4]. О. Коваленко – комплексною, узагальненою характеристикою управлінської праці, що відображає якісні риси і особливості керівника освіти, міру і спосіб його творчої самореалізації у різноманітних видах управлінської діяльності, спрямованої на освоєння, передачу і створення цінностей і технологій в управлінні освітнім закладом [3].

Управлінська культура – це сукупність теоретичних та практичних положень, принципів і норм, що мають загальний характер і відносяться різною мірою до різних аспектів людської діяльності. Це система знань, що обслуговує управлінську практику як культурний феномен, сукупність науки і мистецтва управління, різного роду рекомендацій, узагальнень об'єкта управління, які мають науково-практичну цінність і органічно, системно взаємопов'язані. Справжня висока управлінська культура, як і культура особистості, – це гармонія знань і морально-етичних якостей, які, безумовно, залежать від інтелектуально-культурних якостей особистості, що перебуває біля керма управління. Управлінська культура існує як система знань про процеси управління, структури управлінських систем, форми, методи і принципи управлінської діяльності. Вона будується на підставі загально-методичних принципів визначення умов і можливостей формування наукового знання, оскільки відомо, що правильна теорія повинна бути роз'яснена і розвинена стосовно конкретних умов і на підставі існуючих положень [5].

Таким чином, управлінська культура менеджера освіти є частиною його професійної культури – це комплекс управлінських знань, умінь і досвіду, а також професійно значущих особистісних якостей та творчої спрямованості.

Управлінська культура менеджера освіти являє собою міру і спосіб творчої самореалізації особистості управлінця в різноманітних видах управлінської діяльності, спрямованої на освоєння, передачу і створення цінностей і технологій в управлінні навчальним закладом. У такому випадку компонентами управлінсь-

кої культури вважаємо: аксіологічний, технологічний, особистісно-творчий та мотиваційний.

Аксіологічний компонент управлінської культури менеджера освіти утворений сукупністю управлінсько-педагогічних цінностей, що мають значення і сенс в управлінні закладом освіти. У процесі управлінської діяльності менеджер освіти засвоює нові теорії та концепції управління, оволодіває вміннями і навичками і в залежності від ступеня їх застосування в практичній діяльності вони оцінюються ним як більш або менш значущі. Сьогодні більшу значимість для ефективного управління мають знання, ідеї, концепції, бо саме вони виступають в якості управлінсько-педагогічних цінностей.

Цінності управління педагогічними системами різноманітні. Це можуть бути:

- цінності-цілі, що розкривають значення і сенс управління цілісним освітнім процесом на різних рівнях ієрархії, цілі управління системою освіти, мета управління навчальним закладом, цілі управління педагогічним і учнівським колективами, цілі управління самовихованням і саморозвитком особистості тощо. Особистісне прийняття таких цілей, їх визнання та оцінка роблять цінності-цілі своєрідними регуляторами управлінської діяльності;

- цінності-знання, що розкривають значення і сенс знань у сфері управління: знання методологічних основ управління, освітнього менеджменту, знання особливостей роботи з учнями, знання критеріїв ефективності управління педагогічним процесом та ін.;

- цінності-відносини, що розкривають значущість взаємовідносин між учасниками освітнього процесу, ставлення до себе, до своєї професійної діяльності, міжособистісних стосунків в педагогічному та учнівському колективах, можливості їх цілеспрямованого формування і управління;

- цінності-якості, що розкривають різноманітність особистісних, комунікативних, поведінкових якостей особистості менеджера освіти як суб'єкта управління, що відбиваються у спеціальних здібностях: здатності прогнозувати свою діяльність і передбачити її наслідки, здатності співвідносити свої цілі й дії з цілями й діями інших, здатності до співробітництва і співуправління та ін.

Ціннісні основи управління, до складу яких входить нове управлінське мислення (життєва позиція керівника, цінності освіти, цінності людини, духовні цінності), нова стратегія управління, нові управлінські технології. Аналіз теорії і практики управління навчальним закладом свідчить, що ціннісні орієнтири в управлінні виступають сьогодні важливим показником рівня освітньої організації культури, рівня мотивації до інноваційних змін у навчальному закладі, рівня згуртованості організації, рівня розвитку закладу освіти. При ціннісному управлінні посилюється рівень цілеукладання, що набуває переважно мотиваційного характеру, зростає функція підтримки, забезпечується розвиток творчого потенціалу педагогічного персоналу.

Технологічний компонент управлінської культури менеджера освіти включає в себе способи і прийоми управління освітнім процесом. Технологія освіт-

жабдықтар, тәжірибенің қойылуы, тәуелділік, заңдылық анықталып үдеріс, құбылыс, эффект нақты баяндалып, теңдік шығарылады. Оны оқу құралынан схема түрінде көруге болады. Мысалы, физика пәнінің хрестоматиясынан, анықтамалардан, энциклопедиядан, ғылыми-көпшілік журнал, әдебиеттерден алынған үзінді нақты, дәлме-дәл берілуі-жазылуы-бейнеленуімен мәні артады.

Мультимедиялық бағдарлама жасау оны типтік бағдарламаға нақты сәйкестендіру, көлемін шамалау, мазмұндылығын арттыру, қажетті мәліметтерді іріктеп алу, арнайы тәжірибелерден өткізіп, қазіргі кезеңмен ұтымды байланыстыру, мемлекеттік жалпыға міндетті білім беру стандарты, ұлттық бірыңғай тесті талаптарына лайықтап, бәсекелестікке барынша қабілетті білім негіздерін беруге жеткізуге, қарқынды оқытуға ықпалын арттырады.

Оқыту үрдісін жетілдіруге қатысты ғылыми – зерттеу жұмыстарын зерделеп, талдау негізінде оқытудың техникалық құралдарына байланысты мультимедиялық технологияның даму тенденцияларын келесі кезеңдерге бөлуге болады (98):

1. Ұйымдастырушылық (1900–1930 ж.ж.)
2. Эмпирикалық (1930–1950 ж.ж.)
3. Әдістемелік (1950–1965 ж.ж.)
4. Ғылыми-зерттеу кезеңі (1965–1980 ж.ж.)
5. Бағдарламалап оқыту әдісін пайдалау кезеңі (1980–1990 ж.ж.)
6. Кешендік (1990–1995 ж.ж.)
7. Компьютерлік технологияларды оқыту үрдісіне енгізу кезеңі (1995–2000 ж.ж.)
8. Мультимедиялық оқыту технологияларды, коммуникациялық құралдарды оқыту үрдісіне енгізу кезеңі (2000–2006 ж.ж.)

Қазіргі кезеңде мультимедиялық оқыту технологиялары зерделеніп, электрондық оқыту құралдары, электронды оқыту әдістемелік құралдарын ЖОО ғалымдары игеру, меңгеру, пайдалану оларды талдаулар арқылы жобалаулар жасап, құрылымын өздері құрастырып, пікір алысып, ұсыныстар мен ой бөлісулер, конференциялар, семинарлар арқылы іс-тәжірибеден өткізуде.

Оқу-тәрбие үрдісіне теориялық, іс-тәжірибелік талдаулар, оның тарихына пайымдаулар, ғалымдардың ойлары, әдіскер, практик мамандардың пікірлері, озық, тиімді, оңтайлы ықпалдар, нәтижелер келесі тұжырымдама жасауға жеткізеді:

- оқытудың техникалық құралдары-пассивті оқыту құралдары;
- компьютерлік технологиялар-активті оқыту құралдары;
- мультимедиялық технологиялар-интерактивті оқыту құралдары деп үш топқа бөлуге негіздеме береді.

Пассивті оқытудың техникалық құралдары алдын-ала даярланған, бағдарламаға, күнтізбелік тақырыптық жоспарға тікелей қатысты, мазмұны сай келетін, мемлекеттік жалпыға міндетті білім беру стандарты, ұлттық бірыңғай тесті, мемлекеттік аралық бақылауға сәйкес мазмұндағы оқу-ақпараттық материалдарды мұғалім ұсынуға мүмкіндік беретін оқыту құралдары.

Екіншіден, бағдарламаны физикалық практикум ретінде қолдануға болады. Бұл сабақтарды компьютерлік сыныпта өткізген дұрыс. Бұл жағдайда әрбір оқушы зертханалық жұмысты жеке, өз бетімен орындайды. Осындай зертханалық практикумдарға оқушылар алдын-ала теориялық дайындықпен келуі, олардың эксперименттік қондырғылармен саналы түрде жұмыс істеуіне және олардың пәнді тереңірек түсінуіне әсерін тигізеді.

Үшіншіден, бұл бағдарламаны эксперименттік бейне – мультимедиялық есептер құрастыруға да пайдалануға болады.

Төртіншіден, осы бағдарламаның негізінде жобалар мен зерттеу жұмыстарын жүргізуге болады. Бағдарлама теориясы мектеп бағдарламасының аумағынан шығатын күрделі физикалық үдерістер мен құбылыстарды зерттеуге мүмкіндік береді.

Бесіншіден, дайын бағдарламаны пайдаланып, оқушылар білімін тексеретін тест сұрақтарын көрнекі түрде оқушылардың ғылыми дүниетанымын тудыратындай етіп дайындауға болады.

Оқу телехабарлары ғылым мен техниканың, өнер мен әдебиеттің, саясат пен экономиканың, дін мен әлем проблемаларының дамуы, байланыстары, медиафорум арнайы жедел түсінікті, көрнекті, ақпараттар жүйелі жеткізіліп, интернеттен қажетті мәліметтер алынып, талданып ұтымды оқу материалдарын толықтыру шығармашылықты туындатады. Ізденіс пен тәжірибе, озық технологиялар мен инновациялар толықтырып қарқынды оқытуға жеткізеді. Оқу телехабарларын мынадай жағдайларда пайдалану тиімділігі артып, өз нәтижелерін береді:

- өте күрделі тақырыпты зерделеуде, әсіресе көрнектілік аса қажет болатын тақырыпты түсіндіруде, мұғалімге арнайы «телеоқытушының» іс-тәжірибесі көмектесе алады;
- оқу бағдарламасына байланысты нысандарға тікелей қатысты, мазмұнды мәселеге орай телетопсеруен жасау мәнді;
- оқу бағдарламасының мазмұнына сай, тікелей үдеріс, құбылыс, мәтінге байланысты ақпараттар көріністері, сөйлемдері, мемлекеттік тілде қысқа, нақты баяндалуымен ғана тиімді;
- мультимедиялық арнаулы бағдарлама жан-жақты қарастырылып, тікелей оқу-тәрбие үрдісіне сәйкестірілген соң оның берері мол;
- арнаулы оқу үрдісіне, нақты тақырыпқа, қатысты лайықталған электронды оқу құралының мәні еселеп артуда, оны тираждау ерекше мәнді, әсіресе компьютерлендіру, соңғы техникамен жарактандыру, жабдықтау және қазіргі формациядағы мамандардың біліктілік жаңа белеске көтереді, басты ерекшелігі заман талабына лайықты болуына ұмтылысын қажет етеді.

Мультимедиялық оқыту материалдары типтік бағдарламаларға тікелей сай шығарылып, нақты оқу орындарының түрлеріне қатысты шығарылып, қолданылуда оның болашағы үлкен. Теориялық оқу материалдарын баяндау үшін арнайы тәжірибе даярланады, оның қойылу мақсаты, көрсетуде қолданылатын

нього управління припускає вирішення специфічних педагогічних завдань. Рішення даних завдань ґрунтується на вміннях керівника-менеджера в галузі педагогічного аналізу та планування, організації, контролю і регулювання освітнього процесу. Рівень управлінської культури менеджера освіти залежить від рівня оволодіння прийомами і способами вирішення зазначених типів завдань.

Особистісно-творчий компонент управлінської культури менеджера освіти розкриває управління педагогічними системами як творчий акт. При всій алгоритмічності управління діяльність керівника навчальної установи є творчою. Освоюючи цінності й технології управління, він перетворює, інтерпретує їх, що визначається як особистісними особливостями, так і особливостями об'єкта управління. Стає очевидним, що управління педагогічними системами є сферою докладання і реалізації здібностей особистості. В управлінській діяльності менеджер освіти самореалізується як особистість, як керівник, організатор, педагог і вихователь.

Мотиваційний компонент управлінської культури менеджера освіти – це сукупність мотивів, адекватних меті управління освітнім процесом, яка за своїм змістом може бути пов'язана з суспільними потребами і настановами, соціальними нормами, завданнями освітніх організацій, особистісною спрямованістю самого керівника. Відповідно можна, виділити три головні групи управлінських мотивів, які входять до структури управлінської культури: соціальні, управлінські і особистісного розвитку.

Так, соціальні мотиви, які стосуються суспільства в цілому, характеризують значимість і престижність у суспільстві професійно-управлінської діяльності: управління освітою молоді; можливість свого реального внеску у підвищення якості вітчизняної освіти, створення умов для особистісного розвитку учнів та вчителів через діяльність навчального закладу.

Управлінські мотиви орієнтовані безпосередньо на реалізацію професійної діяльності з управління освітнім процесом.

Мотиви особистісного розвитку менеджера освіти слід розуміти як можливість реалізувати власний творчий потенціал: впроваджувати нові підходи в управлінні освітнім процесом, навчальним закладом, нові форми і методи навчання, приймати оригінальні, нестандартні рішення.

Таким чином, управлінська культура менеджера освіти – це сукупність теоретичних та практичних положень, принципів і норм, що обслуговують управлінську практику як культурний феномен, сукупність науки і мистецтва управління, різного роду рекомендацій, узагальнень об'єкта управління, які мають науково-практичну цінність і органічно, системно взаємопов'язані.

Структура управлінської культури менеджера освіти полягає в сукупності змістовних компонентів, інтегруючих систему його ділових, професійних і особистісних якостей: аксіологічний, технологічний, особистісно-творчий, мотиваційний.

Література

1. Васильченко Л. Управлінська культура керівника школи в системі післядипломної педагогічної освіти [Електронний ресурс] / Л. Васильченко // Освіта.ua (Видавництво «Плеяди»), 2008. – Режим доступу : <http://osvita.ua/school/manage/1181/>.
2. Єльнікова Г.В. Управлінська компетентність : методичні матеріали / Г.В. Єльнікова. – К. : Редакція загальнопедагогічних газет, 2005. – 128 с.
3. Коваленко О.Е. Менеджмент освіти: навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів інженерно-педагогічних спеціальностей / О.Е.Коваленко, Н.О.Брюханова, В.В.Кулешова, І.С.Посохова, Т.В.Калініченко. – Харків: ВПП «Контраст», 2008. – 68 с.
4. Лапшина В.Л. Формирование управленческой культуры менеджера в условиях становления рыночных отношений: дисс. ... на соискание научн. степени канд.пед.наук по спец.: 13.00.01 «Теория и история педагогики». – Киев, 1995. – 143 с.
5. Левончук О.Ю. Управлінська культура: стан в сучасній Україні / О.Ю. Левончук // Сучасні проблеми управління : матеріали IV Міжнародної науково-практичної конференції (Київ 29– 30 листопада 2007 р.). – К. : Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут», 2007. – С.32.
6. Милютин П. Управленческая культура личности и факторы развития / П. Милютин // Власть. – 2007. – № 5. – С. 90–93.
7. Москальова Л. Професійне становлення у практиці управління [Електронний ресурс] / Л. Москальова, Ю. Шевченко // Освіта.ua (Видавництво «Плеяди»), 2008. – Режим доступу : <http://osvita.ua/school/manage/1079/>.
8. Онищук Л.А. Гуманізація управлінської діяльності директора школи: (монографія) / Л.А.Онищук. – Житомир: «Полісся», 2002. – 324 с.
9. Пашко Л.А. Осучаснення управлінської культури як основа оновлення управлінських відносин / Л.А. Пашко // Статистика України. – 2004. – № 2 (25). – С. 40–44.
10. Шейн Э. Организационная культура и лидерство / Э. Шейн. – СПб: Питер, 2001. – 336 с.
11. Шепель В.М. Управленческая психология / В.М. Шепель // Теоретическая и прикладная социальная психология. – М.: Мысль, 1988. – С.203–220.

окушыларының оқу орны қазіргі заманғы әмбебап компьютерді пайдалану үшін қажет біліммен, машиналармен және дағдылармен қаруланып, күнделікті өмірде компьютерді кеңінен пайдалануға және мақсатты бағдарламалар құрып, жұмыс істеп үйренуі тиіс.

Мультимедиялық технологиялар -бейнелік және аудиоэффектілік әртүрлі мульти-бағдарламалық мүмкіндіктерді интерактивті програмалық жабдықтардың басқаруымен орындай алатын электрондық құжаттарды дайындау тәсілі.

Физикадағы жаңа материалды меңгеру сабағында, зертханалық жұмыс орындауда, есептер шығару сабақтарында, тақырып пен тарауды оқуды аяқтау кезіндегі қайталау сабақтарында, білімді тексеру сабақтарында мультимедиялық қондырғылар кеңінен қолданыс таба алады.

Сонымен қатар, соңғы жылдары әдістемеге енгізілген эксперименттерді компьютер арқылы модельдеудің де, студенттердің эксперименттерді қолдарымен жасағанындай болмаса да, приборды танып білуіне, оның қолданылу деңгейін біліп жұмыс істеуінің маңызы зор болып отыр. Сондықтан, біз өзіміз құрған жүйеміздің бір элементі етіп компьютерлік виртуальды эксперименттерді алып отырмыз. «Компьютерлік виртуальды эксперимент» бағдарламасын қолдану әдістемесін жасадық. Бұл бағдарлама бойынша физикалық эксперименттерді (демонстрациялық тәжірибелерді, зертханалық жұмыстарды) студенттер өз беттерінше орындайды. Бұл студенттердың іскерлік дағдыларын қалыптастырып, шығармашылық қабілетін дамытуға көмектеседі.

Физика – эксперименттік ғылым. Сонымен, мектеп бағдарламасында материалды теориялық оқуды ғана емес, сонымен қатар зертханалық жұмыстардың жасалуын да қарастырады.

Зертханалық жұмыстар физикалық шамаларды өлшеуге, физикалық тәжірибелерді орындауға, өздерінің бақылауларына дұрыс қорытынды жасауға үйретеді.

Қазіргі кездегі компьютерлік және инновациялық мультимедиялық технологиялар оқу үрдісін толықтыруға мүмкіндік жасайды. Көп жағдайда, кейбір физикалық құбылыстар мен көріністерді мектеп жағдайында көрсету мүмкін емес, сонымен оқытудың бейне – мультимедиялық бағдарламаларының көрсететін көмегі өте зор. Бірақ, мұндай бағдарламалардың ролін көтеріп жіберуге болмайды. Себебі, ешқандай нәрсе нақты физикалық экспериментті алмастыра алмайды, яғни, ол жерде зерттеуші табиғатта болатын құбылыстарды «виртуальды нақтылықта емес» жағдайды көреді.

Біріншіден, жаңа материалды түсіндіру барысында демонстрациялық тәжірибелерді көрсетуге болады. Осындай демонстрациялар өте көрнекі және оқушылардың тақырыпты түсінуіне ғылыми дүниетанымының оянуын жақсартады да, олардың пәнге деген қызығушылығын тудырады. Демонстрациялардың кәдімгі бейне – оқу фильмдерден артықшылығы, мұғалім бағдарламаның параметрлерін өзгерте отырып, оқушылардың «Егер былай болса, қалай болады?» деген сұрағына, «ал ендеше көрейік...» деп жауап бере алады.

Література:

1. Горюнова Л. В. Составляющие профессиональной мобильности современного специалиста // Известия высших учебных заведений. Поволжский регион. – 2007. – № 1. – С. 63–69.

2. Зверева Н., Шевченко С., Каткова О. Подготовка выпускника к социальной и профессиональной мобильности // Высшее образование в России. – 2006. – № 6. – С. 89–93.

3. Іванченко Є.А. Значення професійної мобільності для майбутньої діяльності економіста (аналіз ставлення студентів) // К.Д.Ушинський і сучасність: Пріоритетні напрямки розвитку професійної освіти / Мат. міжн. наук.-практ. конф. // Науковий вісник Південноукраїнського державного педагогічного університету ім. К.Д.Ушинського: (Зб. наук. пр.). – Одеса, 2004. – Ч.1. – С. 107-111.

Орманова Г.К. – п.ғ.к., доцент

Таиров Н.А. –МФЗ-211 тобының магистранты

Қ.А.Ясауи атындағы ХҚТУ

Қазақстан Республикасы

Түркістан қаласы

МУЛЬТИМЕДИЯЛЫҚ ТЕХНОЛОГИЯЛАР КӨМЕГІМЕН ФИЗИКА ПӘНІ БОЙЫНША ОҚУШЫЛАРДЫҢ ТАНЫМДЫҚ БЕЛСЕНДІЛІГІН АРТТЫРУ

Ғылыми-зерттеу жұмысымыздың мақсаты – жалпыға білім беретін орта мектепте физика курсын оқытуда мультимедиялық технологиялар көмегімен оқушылардың танымдық белсенділігін арттырудың тиімді жолдарын зерттеп, әдістемесін жасау.

Қазақстан Республикасының Президенті Нұрсұлтан Назарбаевтың «Болашақтың іргесін бірге қалаймыз» атты 2011 жылғы Қазақстан халқына Жолдауында «Біз білім беруді жаңғыртуды одан әрі жалғастыруға тиіспіз. Бүгінде мектептерді компьютерлендіру толықтай аяқталды. Орта білім берудің 12 жылдық моделі енгізілуде. «Өмір бойы білім алу» әрбір қазақстандықтың жеке қредосына айналуы тиіс» делінген.

Қазіргі кезеңде ғылыми–техникалық прогрессті жеделдетудің ең маңызды шарттарының бірі адам қарекетінің барша саласында жетілдірілген әмбебап есептеу техникаларын, компьютерлерді және мультимедиялық оқу құралдарын қолдану басым болып отыр. Осыған байланысты компьютер есептегіш машиналарды қолдану саласының кеңеюі, болашақта әрбір адамнан жеке компьютермен жұмыс жасай білуді талап етеді. Сондықтан, мектеп

Подгорная В.В.

*г. Минск, Учреждение образования Федерации профсоюзов Беларуси
и «Международный институт трудовых и социальных отношений»*

РАЗНОУРОВНЕВОЕ ОБУЧЕНИЕ СТУДЕНТОВ- ЭКОНОМИСТОВ ПРИ ИЗУЧЕНИИ ВЫСШЕЙ МАТЕМАТИКЕ

Реформирование высшего образования в Республике Беларусь выдвигает на первый план проблемы качества образования, подготовки конкурентоспособных специалистов высшей квалификации, способных в быстро меняющихся условиях рынка труда приобретать и совершенствовать свои знания самостоятельно. Цель учебного процесса заключается не только в передаче знаний, умений и навыков от преподавателя к студентам, но и во всемерном развитии у студентов способности к постоянному самообразованию, стремлению к наполнению и обновлению знаний, к творческому использованию их на практике в сфере будущей профессиональной деятельности. Существующая на данный момент система изучения высшей математики в экономическом ВУЗе нуждается в совершенствовании. Она не обеспечена средствами для субъективного развития и саморазвития студента, ориентирована на подготовку транслятора знаний, умений и навыков. Опирается лишь на традиционное обучение, ориентированное на усвоение готовых знаний и репродуктивную учебную деятельность, недостаточно для подготовки социализированного специалиста.

Актуальной становится задача внедрения иной организации и реализации учебного процесса получения высшего экономического образования.

Традиционное обучение не решает всех поставленных перед высшей математикой задач. Поэтому необходимо учитывать современные условия организации учебного процесса и использовать интерактивные методы обучения. Целесообразно наряду с известными методами и формами обучения: проблемные лекции, групповые формы работы, дискуссии необходимо применять эффективные методы, которые учитывают специфику будущей профессии студента-экономиста, помогают формировать профессиональные компетенции: студент должен научиться решению проблемных задач, математическому моделированию экономических задач, разработке стратегий выхода из кризиса. Использование оптимальных форм и методов обучения высшей математике позволяет сформировать у будущих специалистов необходимые в профессии математические умения. Формирование математических умений это весьма сложный процесс. Рассмотрим основные действенные приемы при изучении высшей математики на занятиях в ВУЗе – это включение студентов в коллективные формы работы, создание ситуаций, близких к реальным ситуациям практической деятельности будущих экономистов, включение в учебный процесс задач экономического содержания с различным уровнем трудности.

Обучение в высших учебных заведениях—это период освоения новых форм деятельности, различных способов решения профессиональных задач, определение путей роста избранной области. Современное общество требует от системы высшего профессионального образования интеллектуального развития каждого студента, подготовки комплексного и конкурентно способного специалиста, активно познающего профессиональную сферу. Одним из основных путей построения обучения, которое отвечает требованиям социального заказа и позволяет удовлетворить запросы и потребности обучаемых — осуществление его индивидуализации. Очевидно, что сегодня математика по-прежнему является одним из самых трудоемких предметов как для учащихся средних школ, так и для студентов экономических вузов, именно поэтому методическая система обучения математике просто вынуждена интенсифицировать свои возможности. В настоящее время у нас накоплен достаточно обширный опыт по многоуровневой системе изучения отдельных тем высшей математики. Предлагаемая система изучения материала по высшей математике— это организация обучения, которая создает оптимальные условия для развития индивидуальных способностей обучаемых. При таком подходе студенты самостоятельно определяют уровень овладения учебным материалом с учетом проведенных тестовых контрольных работ, предложенных преподавателем.

Условно всех обучающихся можно разделить на две группы: первый уровень и второй уровень, конечно уровней может быть и больше, все зависит от степени подготовки студентов.

Первоначально — каждая группа студентов выполняет задания, которые составляют подготовительную работу к изучению темы. Объем и содержание подготовительной работы зависят от уровня группы. После выполнения подготовительных заданий можно провести экспресс-тестирование: задания, с предложенными ответами и вопросы по теории, изучаемого материала. На следующем этапе студенты должны рассмотреть предложенные варианты задач с готовыми решениями опираясь на данные образцы по аналогии решить предложенные примеры. Окончательный вариант контролируется преподавателем. Таким образом, организованная работа позволяет обучающимся в процессе переходить с более низкого уровня на более высокий.

Использование такого подхода в обучении решению задач по высшей математике способствует развитию следующих способностей:

1. правильно определять свои запросы и возможности
2. прогнозировать пути развития ситуации
3. правильно выбирать необходимую для выполнения задания информацию
4. развивает аналитические способности

При этом в результате применения такой системы достигаются следующие цели обучения дисциплине высшая математика:

- закрепление знаний, полученных на предыдущих занятиях

гічний рівень, нові споживчі якості товару. Значні зміни в традиційних галузях і поява нових видів економічної діяльності істотно знижують актуальність одних професій, призводять до виникнення інших і формують новий підхід до рівня знань, умінь і навичок фахівців у сфері економіки. Таким чином, сучасні ринкові умови зобов'язують керівників підприємств пред'являти нові вимоги не тільки до методів та інструментів господарювання, але й до компетенцій персоналу.

Одним з провідних чинників економічного зростання і підвищення конкурентоспроможності країни на міжнародному ринку є освіта. Вища освіта в Європі значно відрізняється від системи освіти України. Система вищої освіти європейських країн прагне забезпечити, перш за все, її якість, мобільність і сучасність. Адаптація української освіти, як країни-учасниці Болонського процесу, передбачає реформування її системи та поступове приведення у відповідність з європейськими стандартами. Євроінтеграція передбачає створення єдиного європейського простору вищої освіти. Основні напрями вдосконалення освіти в Європі сформовані в Болонській декларації у 1999 році. Якісні характеристики фахівця сучасної формації вимагають здатності і готовності досить швидко й успішно адаптуватися до змін зовнішнього середовища. Кваліфікований економіст повинен володіти не тільки знаннями теоретичних основ обґрунтування прийнятих рішень, але й практичними навичками грамотного, своєчасного і раціонального вибору моделі поведінки підприємства в конкурентному середовищі.

Сучасні тенденції модернізації системи вищої освіти відображають вимоги суспільства і всієї економічної системи до процесу підготовки фахівців у галузі економіки. В даний час для вищої освіти актуальним є підхід до підготовки фахівців, що передбачає оволодіння стійким фундаментом теоретичних знань, формування готовності до новачій, розвиток здатності креативного мислення при вирішенні поставлених завдань.

Враховуючи специфіку сучасного етапу економічного розвитку, необхідною є висока професійна мобільність фахівців, завдяки чому стає можливою постійна перебудова напрямку діяльності, що забезпечує здатність підприємств зберігати конкурентні позиції як на внутрішньому, так і на зовнішньому ринках.

Одним з ефективних шляхів вирішення даної задачі є необхідність реорганізації структури, змісту, форм і методів професійної підготовки студентів економічних спеціальностей у вищих навчальних закладах. Це обумовлює необхідність доповнення традиційних методів навчання інноваційними, що включають розробку та впровадження дидактичних засобів, орієнтованих на взаємозв'язок теоретичних знань і практичних навичок в освітньому процесі. Даний підхід спрямований на розвиток творчих здібностей, що сприятимуть вирішенню найважливіших виробничих проблем, умінь мотивувати дії, самостійно орієнтуватися в отриманій інформації.

Красовська Н.А.

Керченський державний морський технологічний університет

СУЧАСНІ ВИМОГИ ДО ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ЕКОНОМІСТІВ НОВОЇ ФОРМАЦІЇ

Функціонування сучасної економічної системи обумовлено істотними трансформаціями соціально-економічної сфери та інноваційними процесами, що відбуваються в європейському та світовому співтоваристві. Вплив безлічі внутрішніх і зовнішніх факторів на формування ринкового характеру сучасної економічної структури України характеризується високою інтенсивністю протікання трансформаційних процесів і динамічністю структури. Розвиток відносин між Україною та Євросоюзом вимагає від української економіки формування адаптивного організаційно-економічного механізму розвитку суб'єктів господарювання, що дозволить вийти на міжнародний ринок і скласти гідну конкуренцію країнам світу. Основні тенденції внутрішніх перетворень під впливом євроінтеграції представлені на рис. 1.

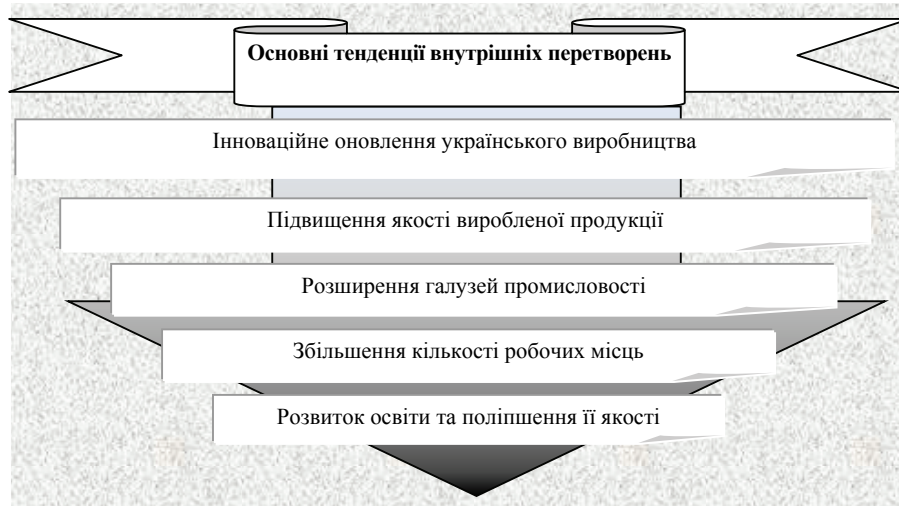

Рисунок 1 – Основні тенденції внутрішніх перетворень
під впливом євроінтеграції

Світовий конкурентний ринок є спонукальним механізмом інноваційного оновлення українського виробництва, що характеризує більш високий техноло-

- отработка навыков практического использования, полученных теоретических знаний
- экспертиза знаний, полученных в ходе изучения материала
- развитие анализа и критического мышления
- связывание теории и практики

Учитывая многоуровневый подход в обучении – такие результаты можно получить каждый студент

Литература

1. М.С. Красс, В.П. Чупрынов, «Математика для экономистов», Москва – Санкт – Петербург, 2010 г.;
2. М.С. Красс, «Математика для экономических специальностей», Дело, 2003 г.

Мурзалинова А.Ж., Малибаева А.М.

Северо-Казахстанский государственный университет им. М.Козыбаева
Республика Казахстан

КОМПЕТЕНТНОСТНЫЙ ПОДХОД КАК ИННОВАЦИЯ ПРОФЕССИОНАЛЬНОГО ОБРАЗОВАНИЯ

Результативность системной модернизации профессионального педагогического образования в условиях, когда «мы движемся к постиндустриальному миру, в котором правит триада «образование – наука – инновации» [1], определяется множеством условий, ориентированных на качество подготовки педагогических кадров, высокого уровня их компетентности, профессионального мастерства, что необходимо для успешного функционирования 12-летней школы, а также школы функциональной грамотности (ср.: «будет сформирована одна из основ новой феноменальной модели школы, соответствующей мировым трендам в образовании» [2]).

Одной из основных задач высшей школы в меняющихся условиях становится формирование профессионально компетентного будущего педагога, «способного свободно и активно мыслить, самостоятельно генерировать и воплощать новые идеи и технологии обучения и воспитания и тем самым добиваться лучших результатов в своей профессиональной деятельности и реализации собственных профессиональных возможностей» [3].

Реализацию указанной задачи мы связываем, в первую очередь, с **компетентностным подходом**, актуализирующим практическую, действенную сторону профессиональной подготовки и акцентирующим внимание на результатах

образования – компетенциях. В этой связи приведем позицию участников проекта «Настройка образовательных структур в Европе»: «развитие компетенций в рамках образовательных программ может стать началом *большой совместной работы на уровне европейских университетов* в новой парадигме высшего образования, повышения качества образования, возможностей трудоустройства и воспитания гражданственности, а также формирования европейского пространства высшего образования».

Необходимо подчеркнуть, что при компетентностном подходе содержание образования не сводится к знаниевому компоненту, а предполагает целостный опыт решения жизненных проблем, выполнение ключевых функций, социальных ролей. Компетентностный подход, таким образом, мотивирует умения будущего педагога разрешать проблемы в ситуациях:

- овладения информацией и ориентации на рынке труда;
- познания и объяснения явлений педагогической действительности, раскрытия их смысла для личности субъектов образовательного процесса;
- развития и укрепления правового поля в образовательной среде;
- освоения современной техники и педагогических технологий;
- взаимоотношений с людьми, вовлеченными в образовательное пространство;
- выполнения социальных ролей гражданина Республики Казахстан, определяемых статусом педагога в обществе;
- творческой самореализации в профессиональной деятельности;
- выбора способов разрешения конфликтов в педагогической среде и др.

Изменения, происходящие в системе высшего образования, меняют и условия развития личности будущего специалиста. Важнейшим условием в этой связи становится *способность личности к самообразованию и самореализации*, что востребовано переходом на новый формат взаимоотношений личности и государства, при котором «государство – это не бесконечный донор, а партнер, создающий условия для роста благосостояния общества и каждого человека» [1].

Качественная трансформация личности студента, уверенно занимающего достойное положение в обществе, предполагает актуализацию **самостоятельной работы обучающегося** (далее – СРО), организуемой на компетентностной основе.

Ориентация обучающихся на развитие самостоятельной работы в условиях реализации компетентностного подхода особенно востребована в условиях единого европейского образовательного пространства в контексте Болонского процесса. В соответствии с вхождением системы образования РК в мировое образовательное пространство в задачи казахстанского вуза входит формирование специалистов с уровнем компетенций, достаточным для эффективного осуществления самообразования в сфере непрерывного образования, следовательно, профессиональной деятельности. Сегодня интенсивно исследуется проблема «самообразующейся» личности, которая возникла при обсуждении вопросов

вой кости, что его любовь к духу, человеку, языку или сознанию, не учитывают их технической обусловленности, ... что нет какой-то одной гуманитарной культуры, что судьба нашей цивилизации тесно связана с развитием науки, инженерии, проектирования, технологии, что сами гуманитарии плоды такой цивилизации» [9].

Поэтому и сегодня одной из главных практических задач философии техники остается формирование гуманитарного представления о технике и не только в инженерной среде, но и в обществе в целом. А решение этой задачи заключается в обязательном преподавании данной учебной дисциплины по крайней мере в высших технических учебных заведениях. В этом – один из путей гуманизации науки и техники через образование.

Литература:

1. Лыскова С.В. П.К.Энгельмейер как основатель философии техники в России. Режим доступа <http://www.masters.donntu.edu.ua/2009/eltf/lysikova/library/filosofiya.htm>
2. Федотов Г. П. Судьба и грехи России. /Избранные статьи по философии русской истории и культуры. Письма о русской культуре. Режим доступа: <http://lib.rus.ec/b/362282>
3. Гуманистический Манифест II // Здравый смысл, №3, 1997. – С. 25 – 35.
4. Неогуанизм: декларация светских принципов и ценностей – личных, социальных и планетарных. Режим доступа: <http://www.humanism.ru/neohumanism.htm>
5. А.Круглов Что такое гуманизм? Режим доступа: <http://www.humanism.ru/what-is-humanism.htm>; В.Кувакин. Характеристики гуманистического мировоззрения Режим доступа: <http://www.humanism.ru/xarakteristiki.htm>
6. Гуманистический манифест 2000 // Философский факультет МГУ им. М.В. Ломоносова. Ежегодник, 2001, № 2. С. 110–131.
7. Бирюкова Н.С. Гуманизация университетского образования – необходимое условие формирования элитного специалиста // Известия Томского политехнического университета. 2010. Т. 317. № 6.С.57-61). Иванова С.В. Гуманизация образования: цели, задачи и условия // «Ценности и смыслы», 2010, №2, с.91-117 <http://www.pan-i.ru/nauchnie-stati/gumanizatsiya-obrazovaniya-tseli-zadachi-i-usloviya.html>
8. Карл Митчем. Что такое философия техники? Перевод с английского: И. Г. Арзаканян, И. Ю. Алексеева, Е. В. Малахова, А. Н. Лаврухина, под редакцией профессора В. Г. Горохова. М.: 1995. <http://gtmarket.ru/laboratory/basis/3840>
9. Философия техники: история и современность. Раздел. Гуманизация технического образования / Монография. РАН. Ин-т философии; Подгот. В.Г. Горохов и др.; Отв. ред. В.М. Розин. – М., 1997. – 283 с http://www.auditorium.ru/aud/p/index.php?a=presdir&c=getForm&r=resDesc&id_res=5595

люзию нейтральности *естественнонаучных и технических* дисциплин по отношению к мировоззрению и нравственности. Ведь именно «чувство вины» принудило отказаться американского физика Р. Оппенгеймера от идеи создания водородной бомбы, выступить за прекращение испытаний ядерного оружия одному из ее создателей советскому физiku А.Д. Сахарову. О необходимости упреждающей оценки всевозможных последствий технического развития говорил немецкий социолог и экономист В.Зомбарт в своей книге «Немецкий социализм» в разделе «Обуздание техники».

В настоящее время уже невозможно не учитывать и не анализировать воздействия техники на природу, человека и общество. Эти задачи, по мнению Карла Митчема, известного американского философа, исследователя этических проблем инженера, возлагаются сегодня на «философию техники», которая поднимает проблемы соотношения научного и технического типов знаний, ответственности ученого за результаты деятельности, повышения культуры технического мышления, единства системы «природа – человек – техника – гуманизм» [8].

Сегодня читаются отдельные курсы по философии техники в ФРГ, США, Франции, Англии и в нашей стране (в частности, в ИФ РАН в рамках философского колледжа по переподготовке философов читается объединенный курс «Философия науки и техники»). Тем не менее, говорить о наличии сложившегося учебного предмета «Философия техники» в России пока нельзя. Вместе с тем, пришло осознание выявления в технической культуре гуманитарной обусловленности, что находит выражение в рекомендациях дополнить учебные планы технических специальностей дисциплинами: культурология и философия техники; теория деятельности и философия техники; аксиология и философия техники; обращаться к различным гуманитарным дисциплинам в контексте

- обогащения естественнонаучных и технических дисциплин материалом, раскрывающим борьбу научных идей;
- зависимости социально-экономического и научно-технического прогресса от личностных, нравственных качеств человека, его творческих способностей;
- судеб ученых-первооткрывателей, их нравственных позиций;
- уяснения ученым или инженером отрицательных последствий для человека или природы его деятельности,
- причин, обуславливающих типичные ошибки, антигуманитарный характер технической деятельности.

Гуманитаризация технического образования – это двусторонний процесс, в котором, как утверждают авторы известной монографии Института философии РАН «Философия техники: история и современность» (1997г.), «*технически ориентированный представитель культуры...должен уяснить, что лавинообразно множасьшие сегодня ошибки его профессии проистекают не столько из-за низкой профессиональной культуры ...сколько из-за отсутствия гуманитарной культуры, отсутствия нужных ценностей, адекватного времени мироощущения*», а гуманитарий, со своей стороны, «признать, что живет в башне из слоно-

непрерывного образования и опережающего обучения, что невозможно рассматривать вне контекста самообразования.

По замечанию В.В.Серикова, обучающийся «становится субъектом не только учебной, но и обучающей деятельности», причем востребовано «усиление позиции обучающегося как субъекта своего образования» [4]. В то же время СРО ««является не только важной формой образовательного процесса, а фундаментом для формирования профессиональной самостоятельности будущего специалиста, она стимулирует его профессиональные и познавательные интересы, содействует реализации основной цели – формированию профессиональной компетентности»» [5]. В процессе самостоятельной деятельности «проявляется творческая мотивация студента, индивидуализация стиля учебной и учебно-исследовательской деятельности, самоактуализация, самоконтроль, самоуправление, саморазвитие и другие личностные качества будущего специалиста» [5].

Итак, достижение качества отечественного образования, реализуемого в условиях кредитной технологии обучения (где СРО занимает 2/3 от общей трудоемкости изучаемого курса), становится возможным при условии формирования у будущих педагогов самостоятельности как качества личности. В этой связи требуется организация СРО на компетентностной основе. При такой организации СРО становится **ведущей формой вузовского обучения и органично завершает задачи всех видов учебной работы**. Следовательно, необходимость ее активизации, систематического менеджмента (самоменеджмента) и методического совершенствования требует исследования соответствующих педагогических условий.

Актуальность темы усиливается в условиях объективной реальности (в развитом мире большая часть инноваций приходится на университетскую науку), а также принятия нового политического курса РК «Стратегия Казахстан – 2050»», согласно которому вузы «не должны ограничиваться образовательными функциями. Им необходимо создавать и развивать прикладные и научно-исследовательские подразделения» [6]. Сегодня СРО предназначена не только для овладения содержанием дисциплины, но и для формирования навыков самореализации в научно-исследовательской деятельности.

Сегодня разрабатывается контекстно-компетентностный подход – такое соединение предметного и социального содержания будущей профессиональной деятельности, которое создает условия для перевода учебной деятельности студентов в профессиональную деятельность специалистов (И.А.Зимняя, А.А.Вербицкий, О.Г.Ларионова, Дж. Равен, Ю.В.Варданян, А.В.Хуторской, В.А.Болотов, В.В.Сериков).

В научно-исследовательской литературе встречаются понятия, отражающие движущие механизмы процесса самостоятельной работы: «самоуправляемое обучение» (Д.Гроу), «саморегулируемое обучение» (Б. Зиммерман), «самообучение» (П.Кэнди), «самообразование» (М.Гиббонс), «технология управляемого самообучения взрослых» (Л.Амирова).

Как видим, в науке признается, что сам человек более или менее сознательно регулирует свою активность и жизнедеятельность. Осознанность этого процесса связывают с успешностью деятельности. С другой стороны, исследования сознательной самоорганизации опираются на *системный подход*, указывающий на самоорганизацию как на системное образование, и *субъектно-деятельностный подход*, признающий в качестве источника активности самого человека, его сознательно поставленные цели, намерения.

Вместе с тем проблемы организации СРО в логике компетентностного подхода мало отражены в научной литературе, в то время как именно эта работа органично завершает задачи всех видов учебной работы.

Литература

1. Казахстан на пути к обществу знаний. Лекция Н.Назарбаева в NAZARBAYEV UNIVERSITY 5 сентября 2012г.
2. Выступление Б.Т.Жумагулова на заседании Правительства РК «О ходе исполнения Национального плана действий по развитию функциональной грамотности школьников на 2012-2012 гг. – Астана, 11 .09.2012г.
3. Мирза Н.В. Научно-теоретические основы формирования профессиональной компетентности будущего педагога. АКД. – Караганда, 2010. – 38с. – с. 3
4. Сериков В.В. Обучение как вид педагогической деятельности. М.: Академия, 2008, 256с., с. 27
5. Фомин Н.В. Организация самостоятельной работы студентов в условиях двухуровневой системы высшего профессионального образования. / Инновации в образовании. – 2012. – №10. – С. 42-51, с. 50
6. Стратегия «Казахстан – 2050» – новый политический курс состоявшегося государства. Послание Н.А.Назарбаева народу Казахстана / Казахстанская правда. – 2012. – 15 августа

Курінний О.В.

Сумський національний аграрний університет,

Патока Ю.Ю.

Сумський національний аграрний університет

ІСТОРИЧНІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ ОСВІТИ ДОРОСЛИХ

Сучасні глобальні тенденції розвитку освіти дорослих посилюють інтерес науковців до національної специфіки розвитку цієї галузі. Національна своєрідність еволюції цієї сфери притаманна більшості європейських країн. Про це свідчить відсутність стереотипних підходів та стандартів визначення стратегії розвитку освіти дорослих.

строить совместную жизнь на минимуме самых простых, непосредственно ощущаемых каждым, универсальных ценностей». [5] Трудно согласиться с авторами, так как достаточно обратиться к истории философской мысли, чтобы увидеть, что за общественными идеалами всегда стояли определенные общественные группы, их предпочтения и осуждения образа человеческой жизни, социального устройства, той или иной системы социальных ценностей.

Ключевые принципы этики неогуманизма XX века были систематизированы в Преамбуле к «Гуманистическому манифесту 2000. Призыв к новому планетарному гуманизму»:

- (1) Достоинство и независимость личности.
- (2) Человек должен отдавать себе отчет в своей ответственности и обязанностях по отношению к другим и *среде обитания*.
- (3) Способность к творчеству, самостоятельному выбору, мышлению и поведению.
- (4) Существенно для нравственного поведения сопереживать и заботиться о ближнем.
- (5) Моральное воспитание детей и юношества.
- (6) Моральные суждения и поступки должны совершаться не только на основе непосредственного нравственного мотива, но и на основе разума, играющего важную роль в осмыслении и принятии решения. В случаях нравственных коллизий важную роль играет разумный диалог и поиск согласия.
- (7) Готовность человека к корректировке своих моральных принципов и ценностей в свете будущего и возможности возникновения новых уникальных ситуаций. Характер целей определяется средствами; существуют границы дозволенного. [6]

Сопрягая данные либеральные принципы с анализом трактовок понятия «гуманизация образования», имеющих в научной литературе, необходимо поддержать тех авторов (С.В.Иванова, Н.А.Калинина, Н.С. Бирюкова), которые под *гуманизацией образования* понимают «процесс создания условий для самореализации, самоопределения личности студента в пространстве современной культуры, создания в вузе гуманитарной сферы, способствующей раскрытию творческого потенциала личности, формированию ноосферного мышления, ценностных ориентации и нравственных качеств с последующей их актуализацией в профессиональной и общественной деятельности» [7].

Данное определение видится востребованным и актуальным в силу того, что в нем прослеживается диалектическое единство процессов гуманизации и гуманитаризации образования, которые дополняют друг друга и должны рассматриваться во взаимосвязи.

До сих пор в России имеет место разделение, и даже противопоставление, гуманитарной и технической сфер деятельности, мышления и образования. Сблизить эти две слабо взаимодействующие части призваны процессы гуманизации и гуманитаризации общества и образования, что позволит преодолеть ил-

Дьюи), он защищал, принципы государственного экономического и социального планирования, объявлял несостоятельным общество, ориентированное на прибыль, и ратовал за установление «социально ориентированного коллективного экономического порядка».

Спустя сорок лет, в 1973 году увидел свет «Гуманистический Манифест II». Он отражал новые сдвиги и реальности мировой истории: распространение фашизма и его поражение во второй мировой войне, создание мирового «социалистического лагеря», раскол мира на две противоборствующие системы, холодная война и гонка вооружений, создание Организации Объединенных Наций, развитие демократий и укрепление движений за права человека на Западе на фоне улучшения материального благосостояния и качества жизни населения, ускоряющийся научно-технический прогресс.

Центральной гуманистической ценностью было признано достоинство личности, свобода которой согласована с ответственностью перед обществом и указано, что «всякая технология должна подвергаться тщательному анализу на предмет возможных побочных следствий ее использования; вредные и разрушительные воздействия должны быть предотвращены [3].

21 век стал знаковым в эволюции идей неогуманизма, что нашло отражение в появлении «Гуманистического манифеста 2000», в котором прозвучал призыв международной общественности к новому – планетарному – гуманизму в области мировой экономики, международных отношений, мировоззрений. Специальное внимание уделялось гуманизации в сфере науки и техники: «Каждый человек должен ощущать себя защитником природы, должен препятствовать оскудению биоресурсов планеты, исчезновению видов живых существ и загрязнению атмосферы! У нас есть обязательства перед будущими, ещё не родившимися поколениями людей, и это наша моральная ответственность как экогуманистов, в этом суть нашей любви и заботы о нашей планете и жизни на ней»[4].

Его подписали многие ученые и общественные деятели, в том числе 90 представителей российской интеллигенции, среди них 9 членов РАН. К сожалению, Манифест не получил должного резонанса в России не только среди широкой общественности, но и в научно-педагогической среде, хотя с середины 1990-х годов на базе философского факультета МГУ им. М.В.Ломоносова действует «Российское гуманистическое общество».

Авторы и сторонники данных международных документов выводят гуманистические ценности за рамки политики. Критиками идеологической составляющей гуманизма являются члены Российского гуманистического общества В.Куракин, В.Круглов, по мнению которых фундаментальный характер гуманизма не позволяет ему являться «идеологией или какой-либо партийно-политической программой, мобилизующей и направляющей людей к достижению определенных политических целей, связанных с господством и властью». Идеология для них – «реальный или потенциальный пришелец, враг нашего внутреннего мира», в то время как гуманизм – это «вольнодумие, альтернатива идеологии, готовность

Однією з найбільш актуальних проблем освіти дорослих в Україні є проблема формування професійної культури майбутніх фахівців, їхньої конкурентоспроможності, адаптації до сучасних умов та вимог ринку праці.

Серед причин відставання освіти дорослих України від практики технологічно розвинених країн можна виділити такі:

- оцінювання потенційних можливостей освіти дорослих;
- недостатності наукового обґрунтування освітньої політики в цілому;
- зосередження уваги на проблемах освіти юного покоління;
- відсутності необхідної нормативно-правової бази;
- недостатнього дослідження зарубіжного досвіду в цій сфері;
- замалої кількості рекомендаційних документів міжнародних організацій.

Саме тому важливо досліджувати історичні та порівняльно-педагогічні аспекти розвитку освіти дорослих, а також виявляти зв'язок із сучасністю.

На заході освіта дорослих на початку ХХІ ст. існує у двох основних формах: європейській та американській. Історія освіти дорослих у Сполучених Штатах Америки має свої традиції. Так, у 1964 році у США існувало тільки 16 освітніх програм для дорослих. І хоча перше відділення освіти дорослих було створено у 1920 році у Великобританії, проте тільки в 60-х роках минулого століття в англо-саксонській цивілізації відбулося різке зростання значущості освіти дорослих як особливої сфери академічних досліджень.

1986 року відбулась перша Міжнародна конференція з питань історії освіти дорослих в Оксфордському Університеті, на якій працювали науковці Великобританії, інших країн Європи, Північної Америки та Сходу, Японії. У 1989 році в Університеті Сіракузи (США) канадськими та американськими науковцями здійснено проект, спрямований на аналіз взаємовідношень між професійною освітою та освітою дорослих.

Історичний аналіз свідчить, що в 1919 році було засновано Світову Асоціацію з питань освіти дорослих у Лондоні, яка функціонувала до початку Другої світової війни. Починаючи від 1949 року ЮНЕСКО постійно актуалізує проблематику розвитку міжнародного руху у сфері освіти дорослих. В Ельсінорі (Данія, 1949 рік), в Монреалі (Канада, 1960 рік), у Токіо (Японія, 1972 рік), у Парижі (Франція, 1985 рік) та Гамбурзі (Німеччина, 1997 рік) було проведено міжнародні симпозиуми з питань освіти дорослих.

Серед провідних гуманістичних тенденцій розвитку освіти дорослих визначаємо розвиток національних систем освіти дорослих у провідних європейських країнах, її реформування і модернізацію у другій половині ХХ століття, розвиток методологічних основ неперервної освіти у країнах ЄС на сучасному етапі та у процесі їх історичного становлення. Однак потребують узгодження різноманітні трактування понять методології порівняльних досліджень у сфері освіти дорослих, зокрема – категорії, закони, функції, філософія, міждисциплінарний підхід, методологія андрагогіки, наукового пізнання, наукового дослідження, розвитку мислення дорослої людини.

Отже, увагу як вітчизняних, так і зарубіжних науковців привертає проблема розвитку національних демократичних традицій у сфері освіти дорослих. В контексті цієї проблематики важливо визначити методологічні засади системного підходу до аналізу тенденцій національного розвитку освіти дорослих, методологічні основи системного підходу до порівняльного вивчення світових тенденцій, а також розвитку неперервної освіти у глобальному вимірі, концептуальні характеристики еволюції системи освіти дорослих у другій половині ХХ століття, в основі чого повинен бути системний підхід як теоретико-методологічна засада цих тенденцій.

Сучасний етап світового розвитку освіти характеризується зростанням ролі навчання дорослих у забезпеченні позитивних змін різних сторін життя суспільства. У такому навчанні важливо зважати на особливості дорослої людини, зокрема, її життєвий досвід, який необхідно використовувати у навчанні в якості компонента змісту.

Освіта дорослих є найбільш мобільною сферою освіти. Для забезпечення оперативності змісту освіти дорослих вона повинна бути відкритою, а її організація повинна допускати практично неперервне коригування навчальних програм, планів. При цьому повинні враховуватися як важливі запити дорослих людей, їхні потреби, актуальність наукових знань, так і зміни, які відбуваються у соціально-економічній і політичній ситуації країни.

Специфіка освіти дорослих полягає, насамперед, в тому, що її контингентом є залучені у сферу зайнятості повнолітні громадяни. Звідси важливий методологічний принцип, якого необхідно дотримуватися у формуванні нормативно-правової бази: законодавство про освіту дорослих повинно регулювати відносини, пов'язані з професійною діяльністю, з різними сторонами життя людини, суспільства, держави.

Освіта дорослих – соціальний інститут, що історично склався. Це складна поліфункціональна, соціально-педагогічна і соціально-культурна система, спрямована на задоволення професійно-освітніх та особистісних потреб людини. Вона включає всі види післявузівської професійної і додаткової, формальної та неформальної освіти, спрямована на збереження і розвиток загального освітнього простору. Комплекс проблем, пов'язаних з її функціонуванням і розвитком, має свою змістову своєрідну специфіку, зумовлену особливостями контингенту дорослих людей.

Освіта дорослих базується на теорії навчання дорослих – андрагогіці, науково-методичною основою якої є технологія навчання дорослих. В її основі також концепція вільного, «відкритого» навчання (openlearning – англ.), психологія навчання дорослих, що розвивається в контексті неперервної освіти людини впродовж усього життя.

Сучасне застосування інновацій у цій сфері освіти дорослих можливе на основі застосування дистанційної форми навчання, використанням комунікаційних інформаційних технологій, оскільки ця сфера не може ефективно функціонувати і

носферный, финансово-экономический. В связи с чем, перед образованием стоит задача подготовки специалиста не только креативного, владеющего профессиональным знанием, но и готового к непрерывному образованию, обладающего богатым духовным потенциалом, культурой технического мышления, способного осознать и нести ответственность за результаты технической деятельности. Если эта задача не будет решена, то, как писал русский мыслитель, философ Георгий Петрович Федотов в 1938г., «...есть перспектива индустриальной, могущественной, но бездушной и бездуховной России... Голая бездушная мощь – это самое последовательное выражение каиновой, проклятой Богом цивилизации» [2].

Не означает ли это, что в наше время любой профессионально подготовленный специалист, будь он гуманитарием или профессионалом, по своему миропониманию должен быть гуманистом и руководствоваться в своей профессиональной деятельности гуманистическими целями, ведь само образование является общечеловеческой и общекультурной ценностью.

Понятие «гуманизм» является производным от термина «гуманизм» (лат.: humanus – человеческий, свойственный человеку; человеческий, человеколюбивый; высокообразованный). Точный период появления понятия наукой не установлен. Есть предположение о том, что термин был введен в научно-просветительский оборот немецким педагогом Ф. Нитхаммером для обозначения течения общественной мысли, возникшего в эпоху Возрождения, но в то же время, существует точка зрения, приписывающая данное понятие известному британскому свободомыслящему Дж.М. Робертсону, который в книге «Современные гуманизмы» использовал его для характеристики мыслителей, отстаивавших право светского взгляда на жизнь, упоминая среди последних Томаса Карлейля, Герберта Спенсера, Джона С.Милля.

Современный гуманизм трактуется по-разному:

– концепция человеческого бытия и основанная на ней система мировоззрения, утверждающая ценность человеческого существования, достоинства, права и свободы каждого человеческого индивида, обосновывающая возможности развития человека как рода и как индивида (в широком философском смысле);

– светское вольномыслие эпохи Возрождения, противостоящее средневековой схоластике и духовному господству церкви (в более узком, культурологическом, смысле);

– либеральная идеология и практика, основанные на принципах равенства, справедливости, рассматривающие человека как высшую ценность, имеющего от рождения естественное право на свободу (в политической науке).

XX век наполняет гуманизм новым содержанием. Особое звучание он получил в трактовке Гуманистических манифестов. В 1933 году, в пик всемирной экономической депрессии, был принят «Первый гуманистический манифест», излагающий принципы современного гуманистического видения мира. Подписанный 34 американскими гуманистами (в том числе философом Джоном

ние психологически безопасной образовательной среды будет способствовать удовлетворению и развитию социально ориентированных потребностей студентов, более полному раскрытию личностных потенциалов. При этом интегральным показателем психологически безопасной образовательной среды должно явиться переживание эмоционального благополучия и компетентности всеми субъектами образовательного процесса, которое выступает в качестве необходимого условия эффективного личностно развития как педагога, так и студента.

Литература

1. Баева, И.А. Психологическая безопасность в образовании : монография / А.И. Баева. – СПб, 2002. – 271с.
2. Безруких, М. М. Здоровьесберегающая школа : Учеб.-метод.лит. / М.М. Безруких. – М. : Рос. Акад .образования, Моск. психол.-соц.ин-т, 2004 . – 240 с.
3. Грачев, Г.В. Информационно-психологическая безопасность личности: состояние и возможности психологической защиты / Г.В. Грачев. – М. : Изд-во РАГС, 1998 – 125 с.
4. Кабаченко, Т. С. Психология управления: учебное пособие / Т.С. Кабаченко. – М. : Педагогическое общество России, 2000. – 384 с.
- 5 . Педагогическая психология : учебное пособие / под ред. Л. Регуш, А. Орловой. – СПб : Питер, 2011. – 416 с.

К.п.н. Моргайлик М.А.

*Филиал Российского государственного социального университета в г. Анапе
Краснодарского края, Россия*

ГУМАНИЗМ КАК ФАКТОР УСПЕШНОГО РАЗВИТИЯ ОБЩЕСТВА

В последние десятилетия в научно-педагогической среде идет полемика вокруг проблемы гуманизации и гуманитаризации высшего образования. Реалии сегодняшнего дня таковы, что идет осознание опасности дальнейшего развития человечества посредством исключительно экономического, технического, роста. Актуализируются идеи, заложенные еще в 19 веке нашим соотечественником П.К. Энгельмейером, основателем «философии техники» в России, который подчеркивал значимость социокультурного подхода к технической деятельности, отмечая, «что для дикаря в животном мире характерно пассивное биологическое приспособление к природной среде, а для культурного человека – активное технологическое приспособление» [1].

Пришло понимание того, что нравственный кризис современной цивилизации может стать одной из причин, порождающей кризис экологический, тех-

розвиватися без сучасного інформаційного забезпечення, що передбачає створення баз даних, забезпечення сучасною технікою інформаційних потоків, використання комп'ютерних технологій та можливостей системи Інтернет.

В європейських дискусіях з проблем освіти дорослих прийнято використовувати різноманітні терміни: *lifelong learning* (навчання впродовж життя) та *lifewide learning* (навчання все життя, тобто таке, що включає всі форми навчання – формальні з видачею сертифіката чи диплома, неформальні, які здійснюються на семінарах, конференціях, та інформальні, тобто самоосвіту за допомогою спілкування, використання ЗМІ, читання тощо). Серед багатьох актуальних проблем передусім постає питання системного вдосконалення теорії і практики освіти дорослих у контексті системи неперервної освіти.

Отже, можна стверджувати, що існує необхідність вирішення актуальних завдань, поставлених сьогоднішнім перед освітою дорослих, що неможливо без усвідомлення провідних тенденцій дослідження у цій сфері, адекватного і зацікавленого ставлення до цієї галузі громадськості, фахівців та, що важливо, представників різних державних установ і громадських організацій, рухів, налагодження між ними конструктивної співпраці. Це буде передумовою формування у суспільній свідомості відповідного ставлення до цієї проблеми, яка на тепер є необхідною засадою розвитку концептуального бачення, пошуку науково обґрунтованих і практично орієнтованих способів її вирішення.

Література

1. Фольварочний І.В. Європейські тенденції в розвитку освіти дорослих
2. Ковальчук Л.О. Система освіти зарубіжних країн : навчальний посібник / Л.О.Ковальчук, О.Б.Ковальчук. – Львів : Видавничий центр ЛНУ ім. Івана Франка, 2003. – 136 с.
3. Матюшкина М.Д. Основные характеристики образования взрослых / М.Д.Матюшкина // Андрогогика : материалы к глоссарию. – Вып.1 / науч. ред. С.Г.Вершловского и др. – СПб. : СПбАППО, 2004.
4. Митина А.М. Дополнительное образование взрослых за рубежом: Концептуальное становление и развитие / А.М.Митина. – М. : Наука, 2004. – 304 с.

Досщанов К.И.

Магистр техники и технологии, Долматова Л.В.

Северо-Казахстанский государственный университет имени М. Козыбаева
Казахстан

ЦЕЛЕСООБРАЗНОСТЬ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ ЭЛЕКТРОННЫХ УЧЕБНЫХ ПОСОБИЙ В ИЗУЧЕНИИ КУРСА «ПРОГРАММИРОВАНИЕ В СРЕДЕ DELPHI»

В рамках курса «Программирование в среде Delphi» студенты знакомятся с основными понятиями данной парадигмы программирования, а также отрабатывают практические навыки в области создания Windows-приложений в среде Delphi. Согласно учебным планам в ВУЗах на аудиторные занятия по данному курсу отводится недостаточное количество времени для выполнения всех задач курса, поэтому основной упор преподаватели вынуждены делать на самостоятельную работу студентов. В этой ситуации один из выходов – разработка комплекса электронного обеспечения курса, которое было необходимо как для работы студентов, так и для работы преподавателя. Следует также заметить, что одним из преимуществ именно электронных учебных материалов является возможность их применения, как в ходе традиционного, так и в ходе дистанционного обучения.

В настоящее время активно разрабатываются компьютерные инструментальные средства для ведения учебных курсов. Практически по всем направлениям учебных дисциплин создаются электронные учебники и самоучители. Усиление интереса к подобным источникам связано с появлением мультимедийных технологий, с развитием средств коммуникаций, сети Интернет [2].

Однако создание и организация учебных курсов с использованием электронных обучающих средств, в особенности на базе Интернет-технологий, является непростой технологической и методической задачей. При этом большие трудозатраты по разработке электронных обучающих средств зачастую не компенсируются их эффективностью по причине их быстрого устаревания. Тем не менее, индустрия компьютерных учебно-методических материалов расширяется в силу их востребованности и социальной значимости [3].

Электронное учебное пособие как одно из обучающих средств должно максимально облегчить понимание и запоминание (причем активное, а не пассивное) наиболее существенных понятий, утверждений и примеров, вовлекая в процесс обучения иные, нежели обычный учебник, возможности человеческого мозга, в частности, слуховую, зрительную (связанную с движением предметов) и эмоциональную память.

Учебное пособие в отличие от учебника кроме трех обязательных частей, присутствующих в учебнике: классического предметного содержания, упражнений для закрепления материала и контроля знаний, предполагает наличие оп-

личностные особенности педагогов, наличие противоборствующих группировок в коллективе, социально-психологическая деформация личности педагога обуславливает обращение в педагогическом общении к насильственным стилям поведения, что ведет к нарушению взаимоотношений между студентом и преподавателем, запускает механизм конфронтации, приводит к развитию позиционного конфликта и повышению виктимизации личности студента. При этом педагоги достаточно часто отмечают, что основная трудность в том, что студенты грубят, оскорбляют, издеваются. Чтобы справиться с ними включается строгое, а порой жесткое обращение. К нарушению безопасности образовательной среды в вузе зачастую приводит и отсутствие здоровьесберегающих технологий.

Все вышеперечисленное характерно и для образовательного процесса в вузах, готовящих педагогические кадры в области физической культуры и спорта, который к тому же имеет ряд особенностей, повышающих риск психологической безопасности.

Особенностью учебно-воспитательного процесса будущих педагогов по физической культуре является высокая физическая и психическая напряженность. Студенты, помимо теоретических дисциплин, имеют большое количество практических занятий по спортивным дисциплинам. Во второй половине дня студенты занимаются спортом, а, как известно, спортивная деятельность относится к экстремальным видам деятельности. Серьезные психические и физические напряжения занятий спортом, учебная деятельность с высокой долей физических нагрузок ведут к стрессовым ситуациям.

Проведенные исследования на факультетах физической культуры Дальневосточного государственного гуманитарного университета и Ульяновского государственного педагогического университета позволили определить факторы, вызывающие опасность образовательной среды, которые снижают качество подготовки будущих специалистов и бакалавров. К ним относятся: несоответствие возможностей студента уровню предъявляемых требований; трудности контакта с преподавателями; трудности контакта с сокурсниками, другими студентами; трудности проживания в общежитии; трудности контакта с администрацией общежития; трудности контакта со студентами, проживающими в общежитии; отсутствие интеграции между учебными предметами; трудности в выполнении заданий; чрезмерный объем информации; трудности сочетания учебы и тренировочного процесса; трудности тренировочного процесса; дефицит времени; конфликтные ситуации; снижение уровня мотивации обучения в вузе; несоответствие личных потребностей, мотивов и целей процессу обучения; несоответствие мотивов получения образования и выбранной специальности; опыт негативных переживаний, влияющих на учебный процесс; ошибки в выборе вуза, специальности; опасения в будущем трудоустройстве.

Выделенные факторы должны быть учтены администрацией факультетов в обеспечении психологической безопасности образовательной среды и, как следствие, охране и поддержании психического здоровья ее участников. Созда-

2) сохранение целостности личности, адаптивности функционирования человека, социальных групп, общества;

3) устойчивое развитие и нормальное функционирование человека во взаимодействии со средой (умение защититься от угроз и умение создавать психологически безопасные отношения);

4) возможности среды и личности по предотвращению и устранению угроз;

5) состояние среды, создающее защищенность или свободное от проявлений психологического насилия во взаимодействии, способствующее удовлетворению потребностей в личностно-доверительном общении, создающее референтную значимость/причастность к среде и обеспечивающее психическое здоровье включенных в нее участников (Л. Регуш и др., 2011).

Таким образом, психологически безопасной средой считается такая среда, в которой большинство участников имеют положительное отношение к ней; высокие показатели индекса удовлетворенности взаимодействием и защищенности от психологического насилия. Психологическая безопасность личности и среды неотделимы друг от друга.

Под психологической безопасностью образовательной среды понимается состояние свободное от проявлений психологического насилия во взаимодействии, способствующее удовлетворению потребностей в личностно-доверительном общении, создающее референтную значимость среды и обеспечивающее психическое здоровье включенных в нее участников (И.А. Баева, 2002).

Психологическая безопасность образовательной среды вуза обеспечивает всеми участниками процесса: профессорско-преподавательским составом, администрацией и самими студентами – это состояние защищенности студента от угроз его достоинству, душевному благополучию, позитивному мировосприятию и самоотношению.

Источниками психологических угроз в вузе могут быть: скука; предельное напряжение умственных сил на занятиях и при подготовке к ним; изматывающие, издегивающие нервную систему умственные, эмоциональные и физические перегрузки; психоз отличных отметок; многолетний временной цейтнот на занятии и при подготовке к ним; формализм программных знаний; нервозность вузовской обстановки, в которой царит торопливость, напряжение, поощряются конкурентные отношения между обучающимися; недоверие к студенту, к его желанию учиться, к его индивидуальности.

Так называемые школьные факторы риска (М. Безруких, 2004), которые устойчивы и трудно преодолимы, остаются и в вузе – это: стрессовая тактика педагогических воздействий, несоответствие методик и технологий возрастным и индивидуальным возможностям студента, нерациональная организация образовательного процесса, в особенности режима движений, отдыха, питания; недостаточная психологическая компетентность педагогов и многое другое.

Недостаточный уровень психологической культуры общения преподавателей, нервные перегрузки, разногласия между администрацией и педагогами,

ределенной методики, разрабатываемой в рамках педагогического подхода: проблемного, проектного, контекстного, эвристического и др. подходов [1].

Электронные пособия в настоящее время являются одним из наиболее эффективных средств для изучения программирования в среде Delphi. Самообучение является ведущим принципом, на котором построено большая часть электронных пособий. Задачи обучающей стороны – отобрать содержание обучения, обеспечить рациональную организацию самообучения, сформировать самометодику учащихся (т.е. осознанное владение приемами учебного труда). Другими словами, само пособие должно способствовать реализации этих задач.

Таким образом, создание электронного пособия сводится к необходимости предварительной разработки структуры учебного материала. Структуризация электронного пособия позволяет четко разделять поставленные задачи в учебном процессе, создает целенаправленное размещение информации, необходимой для полно-объемного восприятия материала [4].

В структуре электронное пособие по Delphi должно иметь несколько обязательных составляющих: введение, информационный, обучающий и контролирующий блоки, инструкция по использованию, глоссарий, список литературы для студентов и преподавателей.

Благодаря структурированию появляется возможность создать для различных видов электронных пособий определенную структуру, которая будет направлена на более эффективный учебный процесс [5].

Следовательно, электронные учебные пособия незаменимы в курсе изучения Delphi, так как их использование позволяет организовать полноценную самостоятельную деятельность учащихся, столь важную в условиях образовательной среды.

Литература

1. Агеев, В.Н. Современные электронные учебные издания / В.Н. Агеев. – М.: МГУР, 2003. – 236 с.
2. Гершунский, Б.С. Компьютеризация в сфере образования: проблемы и перспективы / Б.С. Гершунский. – М.: Педагогика, 2002. – 264 с.
3. Захарова И.Г. Информационные технологии в образовании. – М.: Издательский центр «Академия», 2003.
4. Иванов В.Л. Структура электронного учебника // Информатика и образование. 2001. №6
5. Иванов, В.Л. Структура электронного учебного пособия: лекции // http://www.crelbo.narod.ru/site_p1.htm.

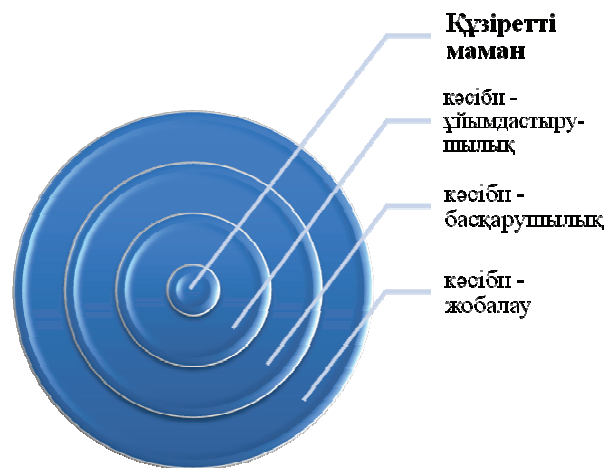
Қабатай Б.Т., п.ғ.к.,
Абай атындағы ҚазҰПУдың доценті
Бейсенбекова Г.Т., п.ғ.к.,
Абай атындағы ҚазҰПУдың доценті
Ныязбекова К.С., п.ғ.к.,
Абай атындағы ҚазҰПУдың доценті

ЖОО-ДА СТУДЕНТТЕРДІҢ ҚҰЗІРЕТТІЛІГІН ҚАЛЫПТАСТЫРУ

Нарықтық қатынастар жағдайында білім беру мен кәсіптік даярлау бағытындағы оқу орындарының негізгі міндеті – әлемдік стандарттар деңгейінде білім беру. Бұл міндеттерді орындау үшін болашақ мамандарды даярлауда қазіргі қоғам үрдісіне сай жаңа технологияларды қолдана отырып білім беру қажеттігі туындайды. Студенттің кәсіби моделін игертудің басты өзегі – елімізде бәсекеге қабілетті өз ісін жетік меңгерген, сауатты, білімді, өндірісте жұмыс істей алатын жан-жақты дамыған құзіретті маман даярлау. Яғни мемлекеттік тілді студенттер меңгере отырып, болашақ мамандықтарын жан-жақты игерген **құзіретті маман** болуы қажет.

Ол үшін мынадай кәсіптік қызмет түрлерін қалыптастыруы тиіс:

- Кәсіби-ұйымдастырушылық құзіреті;
- Кәсіби-басқарушылық құзіреті;
- Кәсіби-жобалау құзіреті.

Құзіретті маман дайындауға қойылатын қызмет түрлері

Сегодня, в условиях реализации комплексного проекта модернизации образования в России, забота о психологической безопасности и здоровье объектов образовательного процесса становится обязательным целевым ориентиром в работе каждого образовательного учреждения и педагога, показателем достижения ими современного качества образования.

Современный вуз должен быть не только местом, где учат, но и пространством полноценного взросления, питательной средой становления успешных, счастливых и здоровых людей. Это возможно только в атмосфере душевного комфорта и благоприятного социально-психологического климата образовательного учреждения, поддерживающего и инициирующего процессы развития личности, ее психологических потенциалов. Образовательное учреждение должно быть территорией безусловной психологической безопасности.

Анализ специальной литературы показывает, что понятие психологической безопасности не однородно.

В исследованиях, посвященных межличностному взаимодействию, психологической защите, психологии конфликта и психологическому климату, психологическая безопасность выделяется как фактор необходимый для формирования, развития и сохранения личности. Только при удовлетворении потребности в безопасности возникает тенденция к развитию личности. Отсутствие условий безопасности приводит к возникновению оборонительной тенденции, порождают сопротивление, которое может быть внутренним или внешним. Внешним: когда ломаются общепринятые нормы, совершаются нарушения дисциплины, непослушание, «акты неповиновения». Внутренним: когда есть уход от контактов, самообвинение, отрицательное отношение к самому себе, аутоагрессия. Это сопротивление осложняет систему межличностных взаимоотношений, разрушая личность каждого из участников процесса. Длительное эмоциональное напряжение провоцирует поиск деструктивных выходов из психотравмирующей ситуации.

Психологическая безопасность рассматривает как: «самостоятельное измерение в общей системе безопасности, представляет собой состояние информационной среды и условия жизнедеятельности общества, не способствующее нарушению психологических предпосылок целостности социальных субъектов, адаптивности их функционирования и развития» (Т.С. Кабаченко, 2000, С. 8); «состояние защищенности психики от воздействия многообразных информационно-факторных, препятствующих или затрудняющих формирование и функционирование адекватной информационно-ориентированной основы социального поведения человека и в целом жизнедеятельности в современном обществе, а также адекватной системы его субъективных (личностных, субъективно-личностных) отношений к окружающему миру и самому себе» (Г.В. Грачев, 1998, С. 33).

Психологическая безопасность определяется как:

- 1) состояние сохранности психики человека;

средств / Н.А. Дюпина, С.О. Герасименко // Физическое воспитание студентов творческих специальностей: сб. науч. трудов / под ред. С.С. Ермакова. – Харьков: ХГАДИ (ХХПИ), 2005. – № 3. С. 97-104.

5. Железняк Ю.Д. Факультеты физической культуры: от информационного обеспечения – к информационным технологиям / Ю.Д. Железняк, Е.Л. Воробьева // Новые направления в системе подготовки специалистов физической культуры и спорта и оздоровительной работы с населением. – Ижевск, 1999. – С. 180-183.

6. Петров П.К. Современные информационные технологии в подготовке специалистов по физической культуре и спорту (возможности, проблемы, перспективы) // Теория и практика физической культуры, 1999. – № 10. С. 6-9.

7. Уткина Т.В. Педагогическое обоснование компьютерной учебной деятельности высших учебных заведений физкультурного профиля на примере преподавания математической статистики : автореф. дис. канд. пед. наук : 13.00.04. – М., 2000. – 23 с.

К.п.н. Чернышева Л.Г.

*Дальневосточный государственный гуманитарный университет, Россия,
г. Хабаровск*

К.п.н. Киреева Т.П.

*Ульяновский государственный педагогический университет им. Н.И. Ульянова,
Россия, г. Ульяновск*

ФАКТОРЫ ПСИХОЛОГИЧЕСКОЙ БЕЗОПАСНОСТИ ОБРАЗОВАТЕЛЬНОЙ СРЕДЫ, ГОТОВЯЩЕЙ СПЕЦИАЛИСТОВ ПО ФИЗИЧЕСКОЙ КУЛЬТУРЕ

Современное общество характеризуется повышенной стрессогенностью, на фоне которой происходит ломка ранее устойчивых социальных установок и сложившихся стереотипов поведения, вызывающих ощущение неустойчивости окружающего мира и сопровождающихся внутренней психической напряженностью и отрицательными эмоциональными переживаниями. Человек чувствует свою социальную незащищенность, неуверенность в собственном будущем. Зачастую возникает угроза безопасности существования как личности. Потребность в безопасности становится доминирующей в условиях социальной дезорганизации, радикальных общественных изменений, разрушающих привычные стереотипы поведения и сложившийся образ жизни. Повышающаяся потребность в безопасности актуализирует поиск социальных институтов, механизмов, которые позволили бы человеку вернуть ему чувство защищенности перед окружающим миром. В первую очередь, это институты семьи, образовательно-го пространства: школы, высшие учебные заведения.

- **Кәсіби-ұйымдастырушылық құзіреті.** Бұл құзірет бойынша студент кәсіпорынды басқару технологиясын жасау және қолдану аймағында білікті жұмысқа қажет барлық дағдыларға ие болуы; басқарудың ғылыми-әдіснамалық және технологиялық ұйымдастыру базасын құруға қатысуы; басқа мамандармен бірлесе отырып, нақты бір фирмада немесе компанияда менеджменттің ең тиімді әдістерін, ережелерін жасауы; ішкі кәсіптік қызметті жүргізуге өндіріс ұйымдары үдерісінде белсенді түрде қатысуы; табиғат пайдалану экономикасы және қоршаған ортаны қорғау шараларына белсенді қатысуы тиіс;

- **Кәсіби-басқарушылық құзіреті.** Кәсіптік басқару үдерісіне байланысты барлық сұрақтарды шешуі қажет, сонымен қатар кәсіпорынды басқару, тиімді басқару жүйесін қалыптастыру, басқару тиімділігін сараптау, өндірістік-басқарушылық қызметке тән ерекшеліктерді игеру болашақ маманның міндеті болып табылады.

- **Кәсіби жобалау құзіреті.** Басқарудың ұйымдастырушылық құрылымын жасауды, оларды енігзуді, бейімдеуді қамтиды; сонымен қатар кәсіптік жобалауды талдау, жаңа кәсіпорын немесе кәсіптік жобаны ұйымдастыруға қатысты және несие, қарыз, қаржылық қолдаудың барлық түрін алуға қажет арнаулы құжаттар мен олардың тиімділігі талдауды көздейді.

Осы тұрғыда құзіретті маман ұғымының мәнін ашып қарастырған жөн, ал бұл ұғымның мәнін ашу үшін «құзірет» және «құзіреттілік» түсініктерін анықтау керек. Яғни бәскеге қабілетті және құзіретті мамандарды даярлауды жүзеге асырудағы басты мәселе – жаңа оқу жоспарлары мен бағдарламалары әлемдік жетік технологиямен қаруланған, жоғары дәрежелі деңгейдегі мамандар даярлау туралы сөз болып отыр.

Жоғары оқу орындарындағы студенттердің құзіреттілігін әлемдік деңгейге сәйкес қалыптастыру күрделі мәселелердің бірі болып табылады. Бұл педагогикада, психологияда, әлеуметтануда, кәсіби білім беру теориясы мен әдістемесінде, т.б. және гуманитарлық пәндерде әр қырынан қарастырылуда:

- өзінің әлеуетін жүзеге асыру мен оған талпынысы;
- табысты кәсіби әрекет үшін өзінің білімін, іскерлігін, біліктілігі мен тәжірибесін іс жүзінде көрсете білу қабілеті;
- өз әрекетінің нәтижелеріне жеке жауапкершілікпен қарау және оның әлеуметтік мәнін түсіну, оны әр уақытта жетілдіру қажеттігі.

Сонымен, жоғарыда аталғандарды қорыта келе, «құзіреттілік» түсінігі әлеуметтендіру мен оқыту үрдісі барысында қалыптасқан білім мен тәжірибеге негізделген, жалпы қабілеттер мен белгілі бір іс-әрекетке дайындығында көрінетін, сонымен бірге қызметте өзіндік және табысты әрекет етуге бағдарланған жеке тұлғаның интегралдық қасиеті деп түсіндіріледі. Қазіргі көптеген әдебиеттерде, сөздіктерде құзіреттілік – дербес және жауаптылықпен әрекет етуде белгілі бір жұмысты орындауға қабілеттілік пен икемділікті игеруге жол ашатын психологиялық ахуал ретінде белгіленуде. Құзіреттілікті адамның білімдарлығымен жапсарластыруға және адамның белгілі бір мәселені

шешу қабілетімен де шатастыруға болмайды. Себебі адам өз саласында кәсіпқой және білімдар болуы мүмкін, ал бірақ кәсіби мәселелердің бәрін шешуге құзіреті жетпейді.

Жас ұрпақты оқыту мен тәрбиелеудегі мемлекеттің, сонымен бірге білім беру мекемелерінің басты мәселелерінің бірі – Қазақстан халқының мүддесін өз мақсат-мүддесінен жоғары қоятын білімді, саналы, кәсіпқой мамандарды тәрбиелеу. Ал оның ішінде бәсекеге қабілетті, құзіретті болашақ мамандарды даярлау – кәсіби оқу орнындағы міндеттердің бірі. Осыған байланысты мемлекетімізде қоғамдық өміріміздің барлық салаларында кәсіби деңгейі жоғары болашақ мамандарды даярлау басты мақсат ретінде алынып отыр. Ал бұл бағыттағы мәселе білім беру саласына тікелей қатысты, себебі білім – жеке тұлғаның саяси-ілеуметтік көзқарасын дамытатын, дүниетанымдық аясын кеңейтетін маңызды фактордың бірі болып саналады.

К.С.Құдайбергенова «құзырлылық», «құзыр» ұғымдарының қолданыстағы білім, білік дағдыдан айырмасын былай ажыратады:

а) білімнен айырмасы – қызмет жөніндегі ақпараттық сипатта емес, өнімді қызмет формасы түрінде байқалады;

ә) дағдыдан айырмасы – оқыған материалды топтастыра, құбылыстарды, заңдылықтарды шығармашылықпен пайдалана отырып, өзгерте алатын саналы қызмет;

б) біліктіліктен айырмасы – дағдыға автоматты түрде жету немесе алмастыру емес, керісінше, бірнеше пән дағдыларын кіріктіру, жалпы қызмет негіздерін сезіну.

Сондықтан да құзырды әр түрлі кенеттен болған ситуацияларда мәселелерді шешу үшін қажетті білімді немесе әрекетті көрсете білу қабілеті білім мен өмірлік ситуация арасындағы байланысты орнату мүмкіндігі ретінде, ал құзырлылықты адамның өзіндік деңгейіне, даралық қасиеттеріне тікелей байланысты, тұлғалық, теориялық, практикалық өлшеу дәрежесі жоғары деңгейде кіріктірілген құрылым ретінде қарастыру ұсынылады».

«Құзыр» білім беру үрдісі нәтижесінде студенттің **мінез-құлқына, әрекетіне** қойылатын талап ретінде оның өз тіліндегі, өз деңгейіндегі жатық сөздер, жатық іс-әрекеттер арқылы анықталатын ұғым, ал **құзырлы** адам нақты бір аймақта негізді шешім шығару, тиімді әрекет жасауға мүмкіндік туғызатын білім мен қабілеттерді қамтиды. Аталмыш ұғымдарды түйінді сөздермен жинақтайтын болсақ, **құзырлылық** –

- кіріктірілген сипаттама;
- жалпы мәдениеті мен кәсіби әлеуетін дамыту сипаты;
- тұлғаның адамзат мәдениетімен теңдес келетін қабілеті;
- тұлға қасиеті;
- тұлға сапасы, тұлғалық сипаттамасы;
- даралығы мен кәсіби тұлғалық бейнесінің тұрақтануы;

гую, а также менять их порядок в пределах одной книги. Рабочая книга содержит паспортные данные, антропометрические данные, индивидуально-типологические особенности нервной системы (сила нервной системы), выраженные черты характера (акцентуации), результаты функциональных проб, тестов по общей и специальной физической подготовке, психоэмоциональной подготовленности, результаты контрольных проходок, соревнований, а также рейтинг спортсмена. При необходимости можно добавить любые другие интересующие данные о спортсмене. Полученные результаты обрабатывались методами математической статистики, представлялись графически.

Систематическое использование методов контроля на основе информационных технологий позволяет тренерам-преподавателям, определив реакции организма спортсмена на основные нагрузки, эффективно планировать количество повторений упражнений в занятии, режим отдыха между ними и выбор рациональных средств тренировки оптимальной продолжительности и интенсивности. На основе этого на каждом отдельном учебно-тренировочном занятии осуществляется индивидуальный подбор упражнений с учетом особенностей функционального состояния организма атлета, вносятся коррективы в занятия.

Внедрение компьютеризированных методик и информационных технологий в учебно-тренировочный процесс пауэрлифтеров, экспериментальная апробация специального программного обеспечения, предназначенного для автоматизированного сбора, хранения и анализа данных комплексного контроля, показала их высокую эффективность для решения задач управления тренировочным процессом на различных этапах многолетней подготовки и в системе годичного тренировочного цикла.

Литература

1. Алабушев, А.Е. Новые информационные технологии в подготовке специалистов по физической культуре / А.Е. Алабушев // Современные информационные технологии в физической культуре и спорте : тезисы докладов междунар. научно-практ. конф., посвященной 70-летию образования Удмуртского госуниверситета / под общ. ред. П.К. Петрова – Ижевск : Издательский дом «Удмуртский университет», 2001. – С. 14-15.

2. Богданов, В.М. Информационные технологии обучения в преподавании физической культуры / В.М. Богданов, В.С. Пономарев А.В. Соловов // Теория и практика физической культуры, 2001. – № 8. – С.37-41.

3. Горбатов, О.В. Формирование олимпийских знаний у будущих специалистов в области физической культуры на основе инфокоммуникационных технологий / О.В. Горбатов, А.И. Яцынин // Теория и практика физической культуры и спорта. – 2007. – № 12.

4. Дюпина, Н.А. Повышение профессиональной подготовленности специалистов в области физической культуры и спорта на основе использования в процессе обучения современных информационных технологий и технических

цесс профессионально ориентированных программ и курсов, направленных на овладение основами необходимых знаний и накопление личного опыта их использования в своей профессиональной деятельности.

К основным направлениям использования современных информационных технологий в профессиональной деятельности специалистов по физической культуре и спорту относятся:

- создание и использование программ контроля и самоконтроля знаний по различным спортивно-педагогическим дисциплинам;
- обучающие мультимедиа системы;
- создание и использование баз данных;
- моделирование компьютерных соревнований, тактических действий и педагогического процесса;
- использование информационных технологий для обслуживания соревнований;
- использование информационных технологий в организации и проведении научных исследований;
- автоматизированные методы психодиагностики;
- автоматизированные методы спортивно-педагогической деятельности;
- автоматизированные методы функциональной диагностики (1, 2, 3, 4, 5, 6, 7).

Специфика подготовки специалистов по физической культуре в высших учебных заведениях заключается в том, что студенты совершенствуют свое профессиональное мастерство в процессе занятий по одному из виду спорта. Тренировочный процесс требует научно обоснованного подхода к организации и планированию спортивной подготовки, к использованию достижений науки и техники для получения и анализа информации о деятельности спортсменов.

Этому может служить разработанная нами компьютерная программа оперативного контроля за спортивной подготовленностью занимающихся силовым троеборьем. Автоматизированная программа содержит результаты тестирования спортсменов по факторам: специальной силовой подготовленности, специальной функциональной работоспособности, психоэмоциональной подготовленности, мотивационному и утомлению.

Единая база данных содержит сведения о спортсмене, что значительно облегчает анализ полученных при тестировании данных, проследить в наглядном виде изменение различных параметров спортсмена (мониторинг), разработать индивидуальные рекомендации для дальнейшей коррекции нагрузки на определенные параметры спортсмена. С помощью базы данных можно увидеть слабые стороны у конкретного спортсмена и в зависимости от этого добавить нагрузку на определенные группы мышц или на определенные свойства спортсмена. На каждого спортсмена заводится рабочая книга – это обычный документ или тип файла в Microsoft Excel. Она представляет собой электронный эквивалент папки-скоросшивателя. Книга состоит из листов, представленных в виде рабочих листов или же листов диаграмм. Имя каждого листа выводится на ярлычок в нижней части рабочей книги. Листы можно перемещать и копировать из одной книги в дру-

- білім мен тәжірибесіне негізделген жалпы қабілеті мен тұлғаның қызметке дайындығы;
- адамның жаңа заман қажеттіліктерінің, жаңа экономияның адами ресурстарға деген жаңа көзқарастарының салдары;
- шешім қабылдау құқы;
- тәжірибе өлшемі.

Құзыр –

- құндылыққа бағытталуына негізделген жалпы қабілет;
- сапалы, өнімді қызмет ету үшін қажетті тұлғаның бір-бірімен тығыз байланыстағы сапалары;
- қызмет тәсілдерін пайдалану дайындығы;
- қойылатын талаптарға жеке бас қасиеттерінің сай келу дәрежесі,
- таным тәжірибесі;
- адамның өзінің рефлексиясына, шешім қабылдаудағы өзіндігі мен жауапкершілігіне бағытталуы».

Құзіреттіліктің негізгі белгілері ретінде төмендегідей ерекшеліктер ұсынылады:

- тұлғаралық, еңбектегі байланыс мәдениеті;
- практикалық кәсіби тапсырмалары орындаудағы дайындық мүмкіндігі;
- тиімді шешім қабылдау қабілеті;
- нақты болып жатқан құбылыстарды түсіндірудегі, танып білудегі; жаңа технологияны меңгерудегі ерекшеліктерді; әр түрлі жағдаяттан шығу біліктілігін жатқызуға болады.

Бүгінгі күні ғылыми еңбектерде жиырмадан астам құзіреттілік жөнінде пікірлер қалыптасқан. Мысалы, әлеуметтік, когнитивті, қатысымдық, ақпараттық-технологиялық және т.б. құзіреттіліктер. Бұл құзіреттіліктер өзара тығыз байланысты, өзара сабақтасып жатқандығын көрсетеді.

К.пед.н. Шапошнікова І. І, к.б.н. Корсун.С. М., Суворова Я. В.

Харківська державна академія фізичної культури

ДЕЯКІ АСПЕКТИ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ З ФІЗИЧНОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ ЯК ЗАСІБ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОСОБИСТІСНО ОРІЄНТОВАНОГО НАВЧАННЯ

Сучасна система навчання характеризується недостатнім спрямуванням освітнього процесу на формування у майбутніх фахівців з фізичної реабілітації вмінь адекватно реагувати у проблемних ситуаціях при виконанні професійних

обов'язків. Це завдання значною мірою вирішується через запровадження особистісно орієнтованого навчання, спрямованого не на засвоєння студентами значної кількості інформації з подальшим її відтворенням, а на активний пошук та критичний аналіз необхідного матеріалу, творчого підходу до розв'язання проблем.

Аналіз ідей різних науковців: О. Пехоти, В. Зотова, В. Кременя, Е. Єнарьової, Л. Подимової, В. Серикова, О. Рудакової, В. Рибальченко дозволив зробити висновок, що реалізувати особистісний підхід у навчанні можна тільки через його перетворення у сферу співпраці активних суб'єктів педагогічної взаємодії й водночас творчого пошуку, самовираження, самоствердження кожної окремої особистості. Адже особистісно-стверджуючою для студента ситуацією є тільки така педагогічна ситуація, яка актуалізує всі сили його саморозвитку.

Отже, на думку психологів та дидактів (А. Брушлинський, Т. Кудрявцев, А. Матюшкін, В. Краєвський, І. Лернер), проблемні ситуації є центральною ланкою особистісно-орієнтованого навчання. Це система, яка викликає у студентів усвідомлення утруднення, шляхи подолання якого треба шукати.

У сучасній науково-педагогічній літературі розглядаються та наводяться різні класифікації проблемних ситуацій: за типом протиріч у пізнавальному процесі (Т. Кудрявцев, А. Петровський), за характером дій учня (А. Матюшкін, І. Зимня), а також рівнем проблемності, які залежать від ступеня самостійності учня у постановці та розв'язанні проблеми (В. Крутецький, Т. Кудрявцев, І. Лернер, М. Махмутов та ін.). На підставі вищезазначеного та враховуючи соціальну значущість якісної професійної підготовки фахівців з фізичної реабілітації в умовах зростання захворюваності серед населення, об'єктивну потребу формування високого рівня їхньої професійної компетентності, підготовка студентів до вирішення проблемних ситуацій у майбутній практичній діяльності є необхідною.

Розв'язання проблемної ситуації – це усунення наявної суперечності шляхом перетворення ситуації (теоретично і практично), відповідь на поставлене запитання, керуючись науковими методами. Цей процес передбачає необхідність розв'язання теоретичних та практичних задач різного типу труднощів, відповідно до наявності інформації, часу, умов для прийняття рішень.

Розв'язання задач та проблем – це процес, що постійно змінюється та є безперервним як в часі, так і в структурі й спрямований на отримання продукту або результату. Процес прийняття рішення при розв'язанні проблемних ситуацій проходить у декілька етапів, а саме: усвідомлення проблемної ситуації → формулювання проблеми → планування досліджень → експериментування та перевірка гіпотез → накопичення та інтерпретація даних → вибір рішення → реалізація рішення (розробка ресурсів) → розвиток рішення → проблему вирішено.

У процесі розв'язання проблемних ситуацій дуже важливим є запобігання можливих помилок: неправильного визначення проблеми; несистемного, фрагментарного відбиття проблемної ситуації в існуючій проблемі; несвоечасної постановки проблеми; нав'язаних рішень.

- главное для детей в дошкольном возрасте – это обучение с помощью игры;
- занятие должны происходить с помощью сюжетов, игрушек, картинок;
- не должно быть домашнего задания;

И еще: нельзя маленького ребенка заставлять говорить. Когда он будет готов, то сам придет к этому, разговаривайте с ним, смотрите мультфильмы, читайте книжки, пусть пассивный словарный запас копится, сначала ребенок начнет Вас понимать, а уже потом заговорит.

Познакомьте ребенка со страной и ее традициями, покажите ее на карте, расскажите о том, какие живут люди в этой стране, как они одеваются, чем занимаются, чем отличаются от нас и наконец, на каком языке разговаривают[7].

Таким образом, если Вы хотите, чтобы Ваш малыш, когда вырастет, был всесторонне развитым, то Вам нужно закладывать как можно больше знаний в его ум уже с самых малых лет. Однако помните, что обучение должно стать повседневной игрой, а не ежедневной обязанностью.

Литература:

1. Послание Президента Республики Казахстан Н.А. Назарбаева народу Казахстана.– Астана: Елорда – 2011. <http://www.akorda.kz/>.
2. Государственная программа развития образования Республики Казахстан на 2011-2020 годы. // www.edu.gov.kz.
3. Yandex//www.1september.ru
- 4.Евгения Можаева, директор школы 1 «Биг Бэн», babyland.ru
- 5.Yandex//www.fastrakids.kz
6. Пенфильд В., Робертс Л. «Речь и мозговые механизмы».
7. Yandex//www.ingvali.ru

К.п.н. Чернышева Л.Г.

Рязанов В.Н.

*Дальневосточный государственный гуманитарный университет, Россия,
г. Хабаровск*

СОВРЕМЕННЫЕ ТЕХНОЛОГИИ В УПРАВЛЕНИИ ПОДГОТОВКОЙ ПАУЭРЛИФТЕРОВ

Информатизация профессионального образования по профилю физическая культура предъявляет новые требования к профессиональным качествам и уровню подготовки специалистов. Овладение современными информационными технологиями становится одним из основных компонентов профессиональной подготовки специалиста, требует разработки и внедрения в учебный про-

Дело в том, что это может губительно сказаться на его уверенности в себе и в своих знаниях.

4. Необходимо дозировать количество новой информации. То есть не стоит его перегружать новыми знаниями, так как это будет идти только во вред. То, насколько это вредно, можно объяснить на примере. Для этого нужно вспомнить, как маленький ребенок кушает: если дать маленькую порцию, то он ее сразу съест, и возможно попросит добавки. А если ему предложить большую порцию, он может отказаться есть ее вообще: ведь в его представлении он не осилит весь объем блюда.

5. Если в семье между собой тоже говорят на выбранном иностранном языке, ребенок будет осваивать новый язык независимо от того, хочет он этого или нет.

6. Учителю рекомендуется запомнить три важных понятия, которые необходимы для любого процесса обучения: упорядоченность, последовательность и систематичность.

7. Ребенку будет намного интереснее, если в процессе обучения будут участвовать различные сказочные персонажи. Например, если читать ребенку какую-нибудь хорошо известную ему сказку или стихотворение на английском языке: ясное дело, ребенок много запомнит и ему будет интересно.

8. Необходимо также соблюдение общедидактического правила: от простого к сложному. В такой ситуации оно очень действенно. То есть к сложной теме нужно переходить постепенно, начиная с простых выражений и слов.

9. Обязательно нужно учитывать индивидуальные особенности своего ребенка и подстраиваться под него[5].

Обучение малышей – это очень непростое дело, которое требует совсем иного методического подхода, чем обучение школьников и взрослых. Если взрослый владеет иностранным языком, то это совсем не означает, что он может обучать других. Столкнувшись с методически беспомощными уроками, дети могут надолго приобрести отвращение к иностранному языку, разувериться в своих возможностях. С дошкольниками должны работать только опытные специалисты.

Ученые – приверженцы раннего развития – считают, что нужно начинать развивать ребенка как можно раньше. Как в отечественной, так и в зарубежной психологии есть данные о том, что ребенок овладевает иностранным языком легче, чем взрослый. Физиологи считают, что «существуют биологические часы мозга, так же как существуют во времени этапы развития желез внутренней секреции ребенка. Ребенок до девяти лет – это специалист в овладении речью. После этого периода мозговые механизмы речи становятся менее гибкими и не могут так легко приспособляться к новым условиям. После 10-летнего возраста приходится преодолевать множество препятствий. Мозг ребенка имеет специализированную способность к иностранному языку, но она уменьшается с возрастом»[6].

Психологи и педагоги обращают наше внимание на такие моменты при изучении английского:

У світлі досліджуваної проблеми ефективними були проблемні лекції, які стимулювали розвиток необхідних професійно-особистісних якостей і властивостей студентів як важливого показника їх професійної готовності. Проблемні лекції дозволяли активізувати пізнавальну діяльність студентів, підвищити їх інтерес до предмета, засвоєнню нової інформації, а головне – сприяли особистісному самовираженню. Зокрема, такі заняття передбачали організацію діалогів студентів із викладачем, в яких кожна особа мала право на відстоювання власної точки зору, обмін думками, що створювало атмосферу взаємоповаги в навчанні.

Важливо також зазначити, що організація навчальної роботи з використанням проблемних ситуацій поєднувала різні варіанти індивідуальних і колективних форм. Зауважимо також, що на практичних заняттях майбутнім фахівцям з фізичної реабілітації широко пропонувалися різноманітні неоднозначні професійні ситуації при роботі у малих групах.

Важливо підкреслити, що сумісне обговорення навчально-пізнавальних ситуацій, визначення власних позицій кожного суб'єкту навчання стосовно шляху вирішення проблемних ситуацій приводило до формулювання смислоутворюючих мотивів пізнавальної діяльності, забезпечувало стимулювання розумової діяльності студентів й організації між ними ефективної взаємодії.

Таким чином, навчання стає провідною цариною особистісного становлення людини тільки в тому випадку, коли через розв'язання правильно підібраної системи різноманітних проблемних ситуацій забезпечується накопичення адекватного персонального досвіду індивіда, завдяки цьому досвіду – і життєво необхідних особистісних якостей, а саме: вміння адекватно реагувати у проблемних ситуаціях при виконанні професійних обов'язків, наявність суб'єктної професійної позиції та здібностей інноваційного бачення проблем, самостійність та творчість в прийнятті рішень, неординарність й оригінальність мислення і дій у проблемних ситуаціях. Особистісно орієнтоване навчання відображає сприйняття навчального процесу з боку педагога, який прикладає всі зусилля, щоб на основі найповнішого врахування індивідуальних потреб, запитів, здібностей студентів забезпечити створення їм оптимальних умов для особистісної та професійної самореалізації.

К.п.н. Сукачова Г.П., Сукачова Т.І.
Українська інженерно-педагогічна академія, Україна

ФОРМУВАННЯ ГРОМАДЯНСЬКОЇ КУЛЬТУРИ МАЙБУТНІХ ІНЖЕНЕРІВ-ПЕДАГОГІВ ПРИ ВИВЧЕННІ ДИСЦИПЛІНИ «СОЦІОЛОГІЯ»

Розглядаючи громадянську культуру як сукупність духовних і моральних якостей, ціннісних орієнтацій та світоглядно-психологічних характеристик особистості, складовими якої є громадянська освіченість, компетентність, активність, зрілість та досвід громадської діяльності [1], слід зазначити, що громадянська культура майбутніх інженерів-педагогів має ґрунтуватися на опануванні сучасними політичними та соціальними знаннями, високому рівні громадянського мислення і комунікативних навичок, умінні знаходити ефективні шляхи розв'язання соціальних завдань.

Начально-виховний процес у вищому навчальному закладі забезпечує можливість здобуття особистістю знань, умінь та навичок з фаху, інтелектуального, духовного та фізичного розвитку особистості, підвищення культурно-освітнього рівня громадян. Сучасні умови існування суспільства вимагають уміння орієнтуватися у ситуаціях, що склалися, визначати оптимальні шляхи вирішення проблем, адаптуватися до нових суспільних умов, які потребують швидкого аналізу подій і прийняття оптимального рішення. Фахівці системи професійно-технічної освіти, які у своїй діяльності орієнтовані на взаємодію з малими соціальними групами, мають володіти навичками управління людською поведінкою, розуміти мотивацію вчинків, знаходити способи вирішення протиріч, бути здатними орієнтуватися у виробничих ситуаціях, ділових контактах та в інших випадках, пов'язаних із здійсненням професійної діяльності. Знання і навички, що формуються в студентів при вивченні дисципліни «Соціологія», мають полегшити їм майбутню професійну діяльність, допомогти подолати комунікативні бар'єри, надати можливість для ефективного виконання професійних обов'язків.

Слід зазначити, що необхідною умовою становлення досвідченого фахівця є здатність розглядати професійні питання із загальнонаукової та загальнокультурної точок зору. Без уміння мислити системно професіоналізм викладача не зможе забезпечити повноцінного успіху його педагогічної діяльності. Важливими чинниками формування громадянської культури інженера-педагога є опанування основами загальнонаукових методів і форм опрацювання необхідної інформації, її аналізу, обробки результатів та ін.

Широкі можливості для формування громадянської культури особистості надає дисципліна «Соціологія». Вивчення програми курсу передбачає розгляд питань суті та специфіки соціологічного знання, викладення історії становлення

достигнутий в изучении иностранного языка. Даже исправление ошибок должно протекать как определённый этап игры. Использование компьютерной поддержки очень важно, так как наглядность и ситуации на мониторе вполне реальны. Но работа на компьютере не должна превышать 5-7 минут.

Значительными возможностями обладает использование элементов драматизации. Ребёнок должен воспринимать учителя не только как носителя знаний по предмету, но и как яркую и интересную личность, умеющую устанавливать и развивать доброжелательные отношения с ним, что способствует плодотворному и эффективному сотрудничеству. Драматизация творчески упражняет и развивает самые разнообразные способности и функции. Это: речь, интонация, воображение, память, наблюдательность, внимание, ассоциации, технические и художественные способности, двигательный ритм, пластичность и т.д. Благодаря этому формируется творческая личность ребёнка; развивается эмоциональная сфера, развивается симпатия, сострадание, нравственное чувство, воспитывается чувство перевоплощаться в других, жить их жизнью, чувствовать их радость и горе.

При изучении английского языка малыши быстро устают, поэтому каждые 7-10 минут нужно менять вид деятельности. Если хорошо это продумать, проблем с дисциплиной будет гораздо меньше. Конечно, бывает, что какой-нибудь малыш раскапризничается, залезет под стол или прилипнет к окну и будет там стоять. Тогда это дело учителя – вовлечь ребенка в общую работу: «Миша смотрит в окно. Пойдемте все смотреть в окно. Какого там цвета дом?». Если ребенку интересно – все капризы забываются.

Не надо ждать от детей результатов сразу, в особенности в течение первого месяца занятий. Малыши впитывают все, как губка, но отдача начинается далеко не сразу. Некоторые просто стесняются и лишь через несколько месяцев обнаруживается, сколько они на самом деле знают. Стеснительность создает проблемы на первых порах, так что поначалу родители могут присутствовать на занятиях. Через какое-то время дети втягиваются, и родители пересаживаются поближе к двери, а после нескольких занятий совсем покидают класс[4].

Как известно, маленькие дети очень любят играть, и в этом возрасте они практически всегда находятся в состоянии игры. Поэтому, чтобы ребенку было проще усвоить новую информацию, нужно предоставлять ее в игре. Однако при этом нужно запомнить несколько правил: они понятны и просты, но от них зависит эффективность обучения. Давайте обсудим их по порядку:

1. Нужно чаще хвалить малыша и искренне радоваться за его даже малейшие успехи. Однако в этом деле нужно проявить осторожность, постараться не перехваливать ребенка.

2. Ни в коем случае нельзя принуждать ребенка: ведь тот интерес, который возник у него к обучению, очень легко может исчезнуть, если Вы будете слишком напористы.

3. Во время обучения малыша придется воздержаться от всяких неприятных замечаний и не подсказывать ему, когда он выполняет какое-либо задание.

ному языку. Тем более, что дошкольный возраст признан психологами наиболее благоприятным периодом для этого вида деятельности.

Основная задача обучения иностранным языкам детей дошкольного возраста – научить понимать несложную, вполне доступную по содержанию речь и привить детям некоторые умения и навыки разговора.

У маленького ребёнка прекрасно развита долговременная память. Всё что он учил, надолго запоминается. Но хуже развита оперативная память. Ребёнок способен запоминать языковой материал целыми блоками как бы «впечатывать» его в память. Но это происходит только в том случае, когда у него создана соответствующая установка, и ему очень важно запомнить тот или иной материал. Легче всего это происходит в игре. Игра – основная деятельность дошкольника, если для достижения успеха в игре ребёнку нужно совершить, то или иное речевое действие, то оно усваивается почти без усилий. Игра создаёт прекрасные естественные условия для овладения языком. Именно в этом возрасте игра для ребёнка является способом приобщения к миру взрослых, способом познания. Поэтому занятия строились так, чтобы атмосфера игры царил на них с первой и до последней минуты. Занятия включают в себя игры с правилами, разнообразные варианты ролевых, познавательных, лингвистических игр.

Чем больше дети будут погружаться в игру, тем успешнее будет обучение. Каждое занятие строится как урок общения, чтобы дети как можно раньше почувствовали результаты своих усилий. Для создания коммуникативной обстановки на занятии важно поддерживать высокую активность всех ребят. Даже тех, кто молчит, надо привлекать в сценках, похвалить и как-то отметить их даже маленькие успехи. Нужно поддерживать в них чувство успеха, ведь интерес к обучению языка, чаще всего теряется, когда пропадает чувство успеха. Важно время от времени давать им посильные задания, с которыми они наверняка справятся, мобилизовав свои силы, и попытаются догнать способных детей. Способным к языкам детям, необходимо давать задания, которые включают работы мысли и воображения. Есть ещё одна причина, по которой ранний возраст предпочтителен для занятий иностранным языком. Чем меньше ребёнку лет, тем меньше словарный запас в родном языке. А значит, овладевая английским языком, он не ощущает такого огромного разрыва между возможностями в родном и иностранном языке, и чувство успеха у него будет более ярким, чем у взрослых[3].

Занятия по обучению детей английскому языку составлены для детей 5-6 лет, с учётом психологических особенностей данного возраста. Два или три занятия в неделю по 25 минут для детей подготовительной группы. Успех обучения и отношение детей к предмету во многом зависит от того, насколько интересно и эмоционально учитель проводит занятия. Конечно, в процессе обучения иностранным языкам детей дошкольного возраста большое значение имеет игра. Чем более уместно использует учитель игровые приёмы, наглядность, тем прочнее ребёнок усваивает материал. Наблюдения показывают: укрепляя уверенность ребёнка в себе, а также повышая его самооценку, педагог создаёт условия для его успехов и

та розвитку науки про суспільство, характеристику основних соціологічних категорій: суспільства, його соціальної структури та елементів, соціальної стратифікації, соціальних відносин, соціальної мобільності та ін.; значна увага приділяється проблемам прикладної соціології – етносоціології, соціології сім'ї та шлюбу, соціології конфлікту.

З огляду на цілі та завдання підготовки майбутніх інженерів-педагогів, важливого значення набуває вивчення таких тем як соціологія освіти та девіантна поведінка, які безпосередньо пов'язані із питаннями майбутньої професійної діяльності інженерів-педагогів: сутність системи освіти як соціального інституту, функції освіти, критерії та показники ефективності підготовки фахівців, а також поняття і види девіантної поведінки, шляхи подолання і корекції соціальних відхилень.

Таким чином, вивчення дисципліни «Соціологія» майбутніми інженерами-педагогами надає їм можливість отримати знання про головні причини виникнення основних соціальних процесів, способи та моделі соціальної взаємодії у різноманітних ситуаціях, сприяє формуванню в студентів навичок соціологічного мислення як основи для самостійного осмислення соціальної дійсності та прийняття кваліфікованих рішень.

Розглядаючи шляхи формування знань з дисципліни «Соціологія» як складової громадянської культури індивіда слід приділяти увагу мотивації майбутніх інженерів-педагогів до вивчення суспільних дисциплін, зокрема, «Соціології», формуванню позитивного ставлення до діяльності, розвитку пізнавальної активності, усвідомленню особистісного смислу навчання, здійсненню індивідуального підходу в навчанні; поєднанню групових та індивідуальних форм роботи. Для здійснення цієї діяльності пропонується використовувати завдання, що передбачають складання структурно-логічних схем, словників термінів, анотацій, оглядів літератури, планів статей, параграфів, посібників; формування опорних конспектів з певної теми; формулювання питань до теми, матеріалу розділу, посібнику; роботу з текстами підручників, посібників, довідників; моделювання ситуацій суспільного спілкування, підготовку творчих робіт, зокрема есе та нарисів, рольові ігри, аналіз готових ситуацій.

Література:

1. Словник термінів за тематикою громадянське суспільство // Громадянське суспільство і влада: урядовий веб-сайт// Режим доступу: http://civic.kmu.gov.ua/consult_mvc_kmu/news/article/show/11

Фёдорова М.Л., ст.преподаватель

Костанайский Государственный Университет, Казахстан

ЭТНОКУЛЬТУРНЫЙ АСПЕКТ НА ЗАНЯТИЯХ ПО ИНОСТРАННОМУ ЯЗЫКУ В ВУЗЕ

В настоящее время активно идет процесс интеграции казахстанской системы образования в международное образовательное пространство, в связи с этим возникает необходимость разработки моделей образовательных структур, учитывающих как глобальные, так и этнокультурные особенности народов, проживающих на территории Республики Казахстан. Становится актуальной проблема поликультурного образования, в центре которого находится личность, обладающая межкультурной компетентностью, сформированной на базе более чем 3 культур: родной этнической культуры, отечественной и иностранной.

Процессы глобализации, которые активно идут в настоящее время и затрагивают все аспекты нашей жизни без исключения. Представители разных национальностей, культур, вероисповеданий живут и работают в тесном контакте друг с другом.

Проблемы образования и воспитания подрастающего поколения в полиэтническом обществе актуальны сегодня во всем мире, поэтому концепции этнокультурного и поликультурного образования постепенно завоевывают мировое образовательное пространство. В их основе лежит тезис о том, что «ни одна культура не является незваным гостем в истории человечества, и ни один человек не должен рассматриваться как культурный самозванец» (Перотти, 1995, с. 36).

Полиэтническое общество, такое как казахстанское, есть общество социального разнообразия, причем разнообразия принципиально изменчивого. Одной из задач учебных заведений является успешная социализация обучаемого в таком разнообразном мире, развитие вариативности его поведения в разных культурных средах, повышение уровня толерантности к «иным», непохожим культурам. Определенную роль в этом может сыграть этнокультурное образование. Можно выделить такие приоритетные задачи этнокультурного образования как:

- ♦ *личностное развитие* каждого студента, что предполагает индивидуальный подход к нему;

- ♦ *развитие этнической и культурной грамотности*, то есть достижение обучающимися определенного уровня информированности об особенностях истории и культуры всех представленных в обществе этнических групп;

- ♦ *формирование и развитие этнокультурной компетентности*, то есть не только позитивного отношения к наличию в обществе различных этнокультурных групп, но и умения понимать их представителей и взаимодействовать с партнерами из других культур;

действовать, принимать решения, гибко адаптироваться к изменяющимся условиям жизни.

Развитие системы дошкольного образования рассматривается как стратегически важное направление Государственной программы развития образования Республики Казахстан на 2011–2020 годы, утвержденной Указом Президента. При переходе к электронному обучению ставится первоочередная задача – обеспечение системы образования высококвалифицированными кадрами[2]. Большую роль играет профессиональная подготовка и повышение квалификации специалистов, формирование высокого уровня их профессиональной компетентности.

Одним из приоритетных направлений модернизации образования является компетентностный подход, который рассматривался в трудах таких исследователей-методистов, как Н.В.Баграмова, А.В. Хуторской, Б.Д. Эльконин, А.П. Тряпицына, В.А. Болотов и др.

Тема компетентностного подхода в системе высшего образования становится принципиально важной и активно обсуждаемой. Это связано с тем, что она включает новую образовательную парадигму, вектор которой направлен в сторону гуманизации.

Компетентностный подход, предполагает формирование у обучающегося определенных компетенций. Общепринятого определения компетенции в современной науке не существует, однако практически все ученые подчеркивают, что «компетенция» есть понятие комплексное, включающее в себя и знания, и умения, и навыки, однако не тождественное простой сумме последних.

В условиях реформирования образования курс взят на применение компетентностного подхода, поскольку он усиливает ориентированность образования, его прагматический, предметно-профессиональный аспект. Не исключая известных в педагогике подходов – личностного, деятельностного, но сочетая элементы того и другого, компетентностный подход имеет гуманистическую, прагматическую и практическую направленность, что позволяет говорить о его междисциплинарности и системности. Системность реализуется путем интеграции всех составляющих учебного процесса в целостный и динамично развивающийся педагогический формат.

В настоящее время созданы и успешно используются игровые технологии, технологии индивидуализации обучения, проблемное обучение, коммуникативные технологии и др. Все они основаны на методах активного обучения, поэтому именуются современными образовательными технологиями.

В данной статье мы рассматриваем основные задачи обучения иностранным языкам детей дошкольного возраста.

За последние 5-6 лет число людей, изучающих английский, резко возросло. То, что без знания иностранных языков современному человеку обойтись невозможно, стало очевидным почти для всех. Изменился и возраст учащихся. Если до сих пор методика ориентировалась, прежде всего, на школьников, то теперь родители стремятся как можно раньше начать обучение детей иностран-

Беркимбаев К.М., Ерденова С.М.

Международный казахско-турецкий университет имени Х.А.Ясауи

К ВОПРОСУ ПОДГОТОВКЕ КОНКУРЕНТОСПОСОБНЫХ СПЕЦИАЛИСТОВ ПО ОБУЧЕНИЮ ИНОСТРАННЫМ ЯЗЫКАМ ДЕТЕЙ ДОШКОЛЬНОГО ВОЗРАСТА

В современном стремительно развивающемся технологическом обществе возрастает потребность в высококвалифицированных и профессионально компетентных специалистах. В ежегодном послании президента Республики Казахстан Н.Назарбаева народу Казахстана говорится: «...нам нужна современная система образования, соответствующая потребностям экономической и общественной модернизации...»[1].

Современные мировые тенденции в развитии высшего образования определяют необходимость переосмысления его роли и миссии в выработке новых подходов и определении новых приоритетов для общества. Это объективный процесс, обусловленный вхождением человечества в новую, информационную культуру XXI века – века высоких технологий, донныне неизвестных в цивилизационном развитии.

В условиях стремительного развития науки, быстрого обновления информации, невозможно научиться на всю жизнь, важно развивать интерес к получению знания, к непрерывному самообразованию. Интенсивные преобразования в обществе, вызванные развитием современных образовательных технологий, обусловили потребность в изменении системы образования. Главной задачей обучения является достижение нового, современного качества образования. Модернизация казахстанского образования определяет основную цель профессионального образования как подготовку квалифицированного специалиста соответствующего уровня и профиля, свободно владеющего своей профессией, способного к эффективной работе по специальности на уровне мировых стандартов, готового к профессиональному росту и профессиональной мобильности.

Современное общество предполагает переход к принципиально новому уровню высококачественного образования. Состояние сферы образования Республики Казахстан и тенденции развития общества требуют безотлагательного решения проблемы опережающего развития системы образования на основе компьютерных технологий и создания в стране единой образовательной информационной среды.

Будущие специалисты должны быть конкурентоспособными, востребованными на рынке труда. Поэтому и цели образования определяются, прежде всего, на основании требований учебной программы к знаниям и умениям и требований, предъявляемых обществом к развитию и воспитанности нового поколения. Студенты должны уметь самостоятельно, активно

♦ осознание взаимовлияния и взаимообогащения культур в современном мире

Идея этнокультурного образования, подразумевающего развитие и этнокультурных качеств личности, является актуальной во всем мире.

Одной из европейских стран, где удалось достичь значительных успехов в воспитании обучающихся разных возрастов в духе уважительного и доброжелательного отношения к сверстникам любой национальности, являются Нидерланды. В этой стране, начиная с 1990 года, реализуется программа «Мы все живем здесь», состоящая из 30 уроков, включенных в общий учебный план.

Ценность такой программы заключается в том, что обучаемые:

♦ приобретают первый опыт осознания собственных этнических стереотипов и предрассудков;

♦ получают представление о других народах и культурах в живом непосредственном общении со сверстниками;

♦ обретают способность ценить в себе и в других индивидуальность и непохожесть, обусловленную, в том числе и этническими различиями;

♦ начинают ценить многоязычие, учась выражать свой опыт вербально (Павленко, Таллин, 2005).

Можно сказать, что значительная часть моделей поликультурного и этнокультурного образования делает акцент скорее на *воспитании*, чем на обучении.

Процессы обучения и воспитания неотделимы друг от друга, и именно образовательные институты, могут сыграть огромную роль в плане воспитания личности, способной приспособиться к жизни в современных полиэтнических условиях. Неоценимую помощь в этом может сыграть этнокультурное наполнение содержания образования.

С целью привлечения внимания студентов к проблеме осознания своей этнической идентичности, а так же вопросам формирования и развития таких этнокультурных качеств как патриотизм, толерантность, способность сосуществовать в поликультурном пространстве было проведено анкетирование в 2011-2012 учебном году среди студентов 2-го курса специальностей гуманитарно-социального факультета. Всего анкет- 19, среди опрошенных казахов -6, детей от смешанных браков-4, представителей других национальностей-9(татары, немцы, русские, чеченцы, армяне).

При ответе на вопрос: придает ли вы значение национальности при выборе друзей 99% опрошенных, ответили – нет, не придаю; 100% опрошенных отказываются иметь дело с теми, кто способен терпеть унижение своего народа и может унижить национальное и человеческое достоинство представителей других народов. Это, говорит о том, что дети, воспитанные в полиэтническом обществе, интуитивно настроены на мирное сосуществование.

На вопрос, что значит, для вас быть представителем своего народа, были выбраны из предложенных 20 вариантов следующие ответы: иметь национальные корни,(4), знать родной язык(6), Радоваться выигрышу своего народа на со-

ревнованиях и конкурсах(3) Гордиться своим народом(4); Разделять ценности своего народа(3); обладать психологическими характеристиками, свойственными своему народу.(3), Жить вместе с представителями своего народа(3).

Это говорит о том, что в возрасте 18-19 лет у студентов уже сформирована этнокультурная компетенция, и можно говорить о развитии этнокультурных качеств личности обучаемых. Поскольку тема межэтнических отношений достаточно деликатная, то во избежание недопонимания со стороны студентов анкетирование было проведено на русском языке. Но за этим последовало обсуждение и анализ результатов анкетирования со студентами на английском языке, где они высказали свою точку зрения в форме свободной дискуссии в рамках изучения темы «My home-Kazakhstan».

Среди множества учебных дисциплин предмет «иностранный язык» занимает особое место. Воспитательная сущность обучения иностранному языку состоит в том, чтобы, развивая умственные силы и способности студентов, сформировать двуязычную и поликультурную личность. Учет же этнокультурного аспекта на занятиях по иностранному языку, как мощного фактора воспитания личности в целом, позволяет организовать учебный процесс таким образом, что формирование грамматических умений и навыков происходит параллельно с систематическим усвоением информации этнокультурного характера и повышает эффективность работы по развитию иноязычной речи.

Губрій М.В., Черній Г.В.

Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ

ОСОБЛИВОСТІ ТА ПРИНЦИПИ НАВЧАННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ СТУДЕНТІВ СПЕЦІАЛЬНОСТІ «ТУРИЗМ»

В сучасному світі розвиток міжнародної комунікації, розвиток міжнародних ділових контактів, розширення міжнародного співробітництва в різних сферах діяльності ставлять завдання володіння іноземною мовою як засобом міжкультурного спілкування спеціалістів будь-якого профілю, а особливо спеціалістів туристичної діяльності. Навчання англійської мови професійного спрямування базується на врахуванні потреб студентів у вивченні іноземної мови, що диктуються характерними особливостями професії або спеціальності.

Проблемою вивчення іноземної мови для ділового спілкування майбутніх професіоналів туристичної галузі займалися такі вчені: Волошинова Л.В., Колшанский Г.Н., Личко Л. Я., Лисовець І.П.

Випускник вищого навчального закладу повинен не тільки отримати знання з відповідних дисциплін навчального плану, й оволодіти вміннями і навичками використання їх у майбутній професійній діяльності. А тому сучасна система

Негізінен, адамның дамуына сырттай әсер ететін қозғаушы факторлар – білім беру, оқыту, тәрбиелеу, яғни педагогиканың негізгі категориялары болса, ал адам өмірінің құндылығы оның руханилығы, өзінің кім екенін саналы түрде меңгеруге ықпал ететін қозғаушы факторлар – жан мен рух екенін көптеген ғалымдар мойындауда. Б.С. Гершунский «...адамгершілік, рухани құндылықтың сапалық деңгейінің төмендеуі, өркениет пен дүниетанымның тұйыққа тірелуі, ХХІ ғасыр қарсаңындағы және үшінші мыңжылдықтағы жүйелі тоқырау, қоғамдық өмірдің үш моделін: білім, дін, ғылымды қамтитындығын көрсетеді [4].

Келешекте білім беру арқылы білім мен сенімнің арасындағы алшақтықты жоюға және білім арқылы материалдық және рухани әлемді тануға болады» деген көзқарас тудырады.

Қазіргі заманғы сөздіктерде мәдениетке төмендегідей анықтамалар берілген:

1. Мәдениет – белгілі бір халықтың қол жеткен табыстары мен шығармашылығының жиынтығы.

2. Мәдениет – адамзат қауымының белгілі бір тарихи кеңістіктегі қызметі мен өзіндік ерекшеліктері (палеолит мәдениеті, сақ мәдениеті, скиф дәуірі мәдениеті, қазақ мәдениеті).

3. Мәдениет – адамзаттың тарихи дамуының нәтижесі және адамгершілік қоғамдық қарым-қатынастарының қол жеткен табысы.

Анықтамалар жүйесіне назар аударсақ мәдениеттің мәні негізінен адам іс-әрекеті арқылы ашылатынын байқадық. Яғни, мәдениет ұғымының аясы кең әрі күрделі. Біздің зерттеу жұмысымыздың тақырыбындағы кәсіби мәдениет ол адамдық әрекеттің белгілі бір саласының жетілу деңгейі деп ойлаймыз.

Болашақ маманның кәсіби мәдениеті – жоғары оқу орындарының оқу-тәрбие үрдісінде студенттерді жеке тұлға ретінде қалыптастыру, болашақ кәсібіне қажетті сапаларды тәрбиелеу, кәсіптік білім, білік, дағдыларды жоғары деңгейде меңгерту мақсаты алға қойылады.

Демек, зерттеу жұмысымызда мәдениет, яғни кәсіби мәдениет – тұлға мүмкіндіктерінің ең жоғарғы деңгейі ретінде қарастырылады.

ПАЙДАЛАНЫЛҒАН ӘДЕБИЕТТЕР ТІЗІМІ

1. Қазақстан Республикасындағы гуманитарлық білім беру тұжырымдамасы.-1996ж

2. Сухомлинский В.А. Мектептің жас директорымен сырласу. – Алматы: Мектеп, 1987. – 207 б.

3. Кваша В.П. Управление инновационными процессами в образовании: Дисс...канд.пед.наук. – Минск, 1994. – 26 с.

4. Гершунский Б.С. Философия образования для ХХ века. (В поисках практико-ориентированных образовательных концепций).- М.: Изд-во «Совершенство», 1998. – 608 с.

Олардың негізгілерін шартты түрде былайша бөліп көрсетуге болады:

1) мәдениет белгілі бір тарихи-нақты қоғамды көрсететін адамзаттың атрибуты; 2) іс-әрекет образдарының (әдет-ғұрыптар, дәстүрлер) және олардың жүзеге асу формаларының жиынтығы;

3) адамның мінез-құлықтары мен қоғамның іс-әрекеттерінің нәтижесі;

4) адамның бастапқы өмірінен соңғы күніне дейін жасайтын дүниесі;

5) табиғат заттарынан материалдық дүниені жасайтын адами іс-әрекеттер;

6) адамда адамды қалыптастыру құралы;

7) адамдардың мінез-құлықтарында және іс-әрекеттерінде еркіндіктің пайда болу мүмкіндігінің өлшемі;

8) қарым-қатынас жасау тәсілі.

Көрсетілген топтамалардың барлығы да мәдениет ұғымының адамның іс-әрекетімен өзара байланыстылығын көрсетеді. Осыған орай М.С. Каган мәдениетті адам еңбегінің жемісі тұрғысынан адамзат мәдениеті (жалпы деңгей), әлеуметтік топ мәдениеті (ерекше деңгей), жеке тұлғаның мәдениеті (жалпы мен ерекше деңгейдің бірегей көрінісі) деп, үш топқа бөліп қарастырады.

Біздің зерттеуімізде мәдениет жеке тұлғаның мәдениеті тұрғысынан қарастырылады. Осыған сәйкес мәдениет ұғымына жасаған жан-жақты талдау негізінде, біз мәдениет бір жағынан, адамның шығармашылық іс-әрекетінің нәтижелерін жинақтайды, екінші жағынан, оның рухани-практикалық күштерін жетілдіреді және оны шығармашылық тұлға тұрғысынан қалыптастырады, деп ой түйіндейміз.

Жеке тұлғаның мәдениеті ұғымының мәнін анықтау барысында Н.Д. Хмельдің «адамның мәнді күштерінің дамуының жоғары деңгейі мен оларды материалдық және рухани құндылықтарды жасау мен тұтыну бойынша жүзеге асыру тәсілдері» делінген анықтамасын негізге ала отырып, бұл «адамның қолынан келетін және игеруге тиісті адамзаттың ғасырлар бойы жасаған ең жақсыларына тәрбие арқылы қол жеткізуінің, оларды бойға сіңірудегі адами жетілуінің дәрежесі» деп түсінеміз [3].

Жеке тұлғаның адами жетілу дәрежесінің қалыптасуы (білімі, іскерлігі, дағдылары) әр түрлі салаларда жүзеге асырылады. Осыған сәйкес оның мәдениеті сөйлеу мәдениеті, кәсіби мәдениет, құқық мәдениеті, эстетикалық мәдениет және т.б. болып бөлінуі мүмкін.

Зерттеу жұмысының тақырыбындағы «мәдениет» деген терминіне келсек, ол қазақ тіліне арабтың «маданият», яғни «қала, қалалық» деген сөзінен енген. Бұл орта ғасырлардағы мұсылман мәдениетінің өркендеу кезеңінде қалыптасқан түсінікпен байланысты. Мәдениет ұғымы тарихи қалыптасудың ұзақ даму жолынан өтті. Мысалы, Еуропа халықтары мәдениетті өркениетпен қатар қойып, байланыстырады. Тіпті кейбір шетелдік зерттеушілер «Мәдениет пен өркениет бір, олар синонимдер», «Өркениет – мәдениеттің прогресі, болашақ бой сермеуі, қоғамның парасаттылық деңгейі» деп түсіндіреді.

освіти зацікавлена у створенні нових методик та в пошуку інноваційних методів підвищення ефективності самостійного опанування студентами навчального матеріалу, зокрема з іноземної мови, оскільки володіння нею є невід'ємною складовою професійної підготовки сучасного фахівця сфери туризму [1].

Є всі підстави вважати, що методика навчання іноземної мови за рахунок заучування лексичних одиниць для перекладу тексту себе вичерпала, таким чином, актуальність даної статті забезпечується цілим рядом факторів, в тому числі: високими вимогами, що висувуються до рівня сформованості інтерактивної компетенції і вміння висловлюватись професійною англійською мовою у випускників туристичних спеціальностей; недостатнім рівнем володіння англійською мовою студентами [4].

В науці виділяють різні теорії навчання спрямовані оволодіння новими знаннями щодо іноземних мов, та утримання їх у пам'яті студента для подальшої професійної діяльності [3].

Організація занять з англійської мови професійного спрямування має базуватися на певних принципах, що полягають в основі методики, спрямованої на навчання. Основними принципами є:

- розвиваючий характер навчання. Вивчення англійської професійного спрямування є процесом розвитку. Для розуміння нової інформації студенти використовують знання, якими вони володіють. Ці знання є найважливішим фактором успіху або невдачі процесу навчання;

- активний характер навчання. Вивчення іноземної мови є активним процесом. Саме активізація мовленнєво-розумової діяльності є найважливішим фактором успішного навчання;

- автономність. Відповідно до цього принципу, вивчення іноземної мови пов'язане з прийняттям рішень тими, хто навчається. Приймаючи рішення самостійно, студенти мають право на помилку. Цей принцип змінює також ставлення викладача до помилок студентів, оскільки вони є природними в процесі розвитку та експлуатації системи знань;

- принцип балансу лінгвістичних і нелінгвістичних знань. У навчанні англійської мови професійного спрямування спостерігається значний розрив, з одного боку, між достатньо зрілими концептуальними та когнітивними здібностями з іншого боку – достатньо невисоким рівнем володіння мовою, що вивчається;

- принцип позитивної емоційності. Оскільки навчання іноземної мови є процесом емоційним, то викладач має турбуватися про створення позитивних емоцій студентів, для чого він може: заохочувати парну та групову роботу на основі соціальних відносин, які склалися між студентами, що навчаються разом, не квапити студентів, давати їм час подумати та дозволяти працювати в індивідуальному темпі [2].

Таким чином, можна зробити висновки, що профільно-орієнтоване навчання англійської мови дозволяє організувати активну взаємодію усіх учасників процесу спілкування, за якого відбувається обмін професійно значущою ін-

формацією іноземною мовою набуття вмінь професійного спілкування. Особливістю профільно-орієнтованого навчання англійської мови студентів туристичних спеціальностей є максимальне врахування специфіки професійної сфери. Навчання англійської мови формується на основі тематично та граматично відпрацьованого матеріалу, що відображає сучасні та професійні проблеми працівників туристичної сфери та шляхи їх практичного вирішення.

Література:

1. Волошинова Л.В. Сучасні аудіовізуальні технології у вивченні іноземної мови: наук.-метод. посібник / Київський національний ун-т ім. Тараса Шевченка. Інститут міжнародних відносин. – К. : Знання України, 2007.
2. Колшанский, Г.В. Лингвокоммуникативные аспекты речевого общения[Текст] // Методическая мозаика. – 2006.-№4.
3. Лисовець І.П. – Інтегроване навчання аудіювання і усного мовлення// Англійська мова і література №30 – 2004р.
4. Личко Л. Я. Формування у майбутніх менеджерів-економістів англомовної професійно спрямованої компетенції в говорінні : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.02 / Лідія Яковлівна Личко. – К. , 2009.

К.п.н. Рванова А.С.

Северо-Казахстанский государственный университет им. М. Козыбаева,
Казахстан

СОДЕРЖАНИЕ ЛАБОРАТОРНОГО ПРАКТИКУМА ПО ДИСЦИПЛИНЕ «ИНФОРМАЦИОННЫЕ ТЕХНОЛОГИИ ОБУЧЕНИЯ МАТЕМАТИКЕ»

Одним из направлений модернизации казахстанского образования является внедрение в процесс обучения информационно-коммуникационных технологий (ИКТ). В связи с этим одной из составляющих профессионализма современного учителя является компьютерная компетентность, которая характеризуется его подготовкой к использованию ИКТ в процессе обучения на теоретическом, практическом и творческом уровне.

При использовании компьютера в процессе обучения математике следует исходить не столько из функциональных возможностей компьютера, сколько из методической системы обучения математике, которая определяет, какие задачи могут быть решены средствами ИКТ, поскольку другие дидактические средства малоэффективны или неприемлемы. Проблема уместного и оправданного использования информационных технологий в процессе обучения требует комплексного решения.

біледі. Педагог-ғалымның бұл пікірі құптарлық ой десек те, оның қамтамасыз етілуі бірқатар зерттеулердің, жұмыстардың атқарылуын талап етеді [1].

Педагогикалық жүйеде педагогтың атқарар рөлі, алатын орны өте жоғары екендігі белгілі. Ол жөнінде қазақ ағартушылары және жазушы педагогтары Ы. Алтынсариннің, М. Жұмабаевтың, А. Байтұрсыновтың және басқалардың айтқан пікірлерінің мәні өте зор. Мұғалім туралы қазақтың аса көрнекті қайраткері, ақын, аудармашы, лингвист-ғалым Ахмет Байтұрсыновтың «Ең әуелі мектепке керегі білімді, әрі педагогика, әдістемеден хабардар, оқытып білетін мұғалім» деп баға бергені бүгінгі күнде де өз мәнін жойған жоқ.

Мұғалім және оның педагогикалық іс-әрекеті жөнінде кезінде көптеген ғұламалар, педагог ғалымдар өздерінің пікірлерін жазып қалдырған. Атап айтар болсақ: Ян Амос Коменский, Ж.Ж. Руссо, И.Г. Песталоцци т.б. Кеңес дәуірінің ірі педагогі А.С. Макаренко, В.А. Сухомлинский балалармен күнделікті қарым-қатынаста болу адамға деген сүйіспеншілікті, сенімділікті арттыратындығын жазған [2].

Мұғалім мамандығын даярлау – қашан да педагогиканың көкейкесті мәселесінің бірі және солай қала береді де. Оның себебінің бірі ретінде ғылым мен техниканың, ел экономикасының дамуы мен әлеуметтік өмір сүру жағдайының жоғарылауына және т.б. байланысты білім мен тәрбие ісінің өзгеруін, соған сәйкес жаңа тұрпатты мұғалімді даярлау ұдайы өзгерісте болуын айтуға болады.

Қазіргі кезде жоғары мектеп педагогикасы жоғары білімді мамандарды даярлауды жүзеге асырумен айналысуда. Жоғары білімді мамандарды даярлау негізгі нормативтік құжат – стандарт шеңберінде жүзеге асырылатыны белгілі. Зерттеу міндеттеріне тән болашақ педагог-психологтарды дайындауда нормативтік құжаттар басшылыққа алынады.

Қазіргі уақытта білім беру саласының маңызды проблемасы болып белсенді өмірлік позициясы бар, жаңа көзқарасқа ие, өзін және қоршаған ортаны қайта құруға, әр түрлі өмірлік және кәсіби міндеттерді жеке шеше алуға қабілетті тұлғаны даярлау болып табылады. Баланың осындай тұлғалық сапаларының дамуына оның мәдени ортамен өзара әрекеттестікте болуы оң ықпал етеді. Бүгінгі мәдени орта – халықтық және қазіргі мұралардың көркемдік-эстетикалық дамуының біртұтастығын құрайды. Ал бұл болса, көп ғасырлық ұлттық мәдени мұраларды тұлғаның эстетикалық мәдениетін қалыптастыру процесінде тиімді пайдалануды қажет етеді.

Мәдениеттің әр түрлі проблемасының зерттелгенін, көпқырлылығын, жан-жақтылығы мен көкейкестілігін ғылыми әдебиеттерге жасаған талдау дәлелдейді. Мәдениет ұғымына берілген анықтамалар санын А. Моль 1967 жылы 250-ден астам деп көрсеткен. Бүгінгі таңда отандық және шетелдік әдебиеттерде оған берілген анықтамалар саны 1000-нан асады. Солардың ішінде философиялық, ғылыми-педагогикалық, психологиялық, әлеуметтану ғылымдары саласында берілген анықтамалар мәдениет ұғымының әр түрлі қырынан тұжырымдалғанын байқатты.

Література

1. Волкова Н.П. Професійно-педагогічна комунікація: теорія, технологія, практика / Н.П.Волкова [Дніпропетровський національний ун-т]. – Дніпропетровськ : Видавництво ДНУ, 2005. – 304 с.
2. Зязюн І.А., Семашко О.М. Національна державна комплексна програма естетичного виховання // Рідна школа. – 1995. – № 12.
3. Каложный А.А. Психология формирования имиджа учителя / А.А. Каложный. – М., ВЛАДОС, 2004. – 222 с.
4. Кузьмінський А.І., Омеляненко В.Л. Педагогіка: Підручник. – 2-ге вид., перероб. і доп. / А.І. Кузьмінський, В.Л. Омеляненко – К.: Знання-Прес, 2004. – 445 с.
5. Орбан-Лембрик Л.Е. Психологія професійної комунікації: навчальний посібник / Л.Е. Орбан-Лембрик – Чернівці: Книги – ХХІ, 2010. – 528 с.

**Құдретулдаева Н.Б. магистр-оқытушы,
Байғонова А.С.**

магистр-оқытушы, ОҚМПИ Шымкент қ., Қазақстан

СТУДЕНТТЕРДІҢ КӘСІБИ МӘДЕНИЕТІН ДАМУДЫҢ ПЕДАГОГИКАЛЫҚ – ПСИХОЛОГИЯЛЫҚ НЕГІЗДЕРІ

Резюме

В статье рассматриваются проблемы педагого-психологических основ развития профессиональной культуры студентов.

Summary

In this article provide by problems about pedagogical-psychological basis to development professional culture of the students.

Еліміздің болашағы кейінгі ұрпақты мәдениетті, парасатты, білікті, көргенді, көрегенді етіп тәрбиелеу, олардың дүниетанымын жоғары деңгейге көтеру, қоғамды ілгерілету үдерісінде кәсіби мәдениетін дамытуға үлкен мән беру, жоғары білімді, мәдениетті өкілдерді тәрбиелеу ісі ұстаздарымыздың еншісінде екендігі айқын десек те, бұл міндеттердің өмірлік тәжірибеде толық мәнді жүзеге асырылмай жататыны да белгілі. Олай дейтініміздің бір себебі, мұғалімдер мәртебесінің өз дәрежесінде қоғамдық ортадан көрініс таппауы.

Қазіргі кезде білімнің беделі төмендеп, мәдениеттің, рухани байлықтың мәртебесі құнсызданып отырған жағдайда А.А. Бейсенбаева бұл гуманитарлық мәселені шешудегі негізгі тұлға – мұғалімге үлкен мән береді және «Себебі білім беруді гуманитарландыруда педагог маманның мәртебесін көтеру елімізді өркениетті мемлекеттер деңгейіне жеткізудің басты шарты деп есептейміз» – деп

Одним из направлений решения этой проблемы является включение в содержание подготовки педагогов обучения рациональному использованию информационных технологий в образовательном процессе.

В связи с вышесказанным в Северо-Казахстанском государственном университете им. М. Козыбаева в учебный план специальности 5В010900 «Математика» включен элективный курс «Информационные технологии обучения математике», цель которого – сориентировать будущего специалиста в области применения информационных технологий в своей профессиональной деятельности.

Содержание курса представляет характеристику особенностей различных информационных технологий и их дидактических возможностей в процессе предметного обучения в общеобразовательной школе, и обучения математике в частности, и представлено в учебном пособии [1].

Формирование практических навыков внедрения информационных технологий в процесс обучения математике осуществляется в ходе лабораторного практикума следующего содержания.

- ✓ Оформление дидактических материалов и учебной документации с использованием Microsoft Word, Microsoft Excel.
- ✓ Использование математических пакетов в обучении математике.
- ✓ Организация процесса обучения на различных этапах урока с использованием презентаций Power Point.
- ✓ Методика использования программ динамической геометрии на уроках математики.
- ✓ Методика использования тестовых оболочек в организации диагностики и контроля в обучении математике.
- ✓ Методические аспекты разработки электронного учебника.
- ✓ Конспект урока математики с использованием информационных технологий.
- ✓ Проект «Использование информационных технологий в обучении теме...»

Лабораторный практикум поддерживает основную идею курса, состоящую в реализации принципа педагогической целесообразности: применять информационные технологии только тогда, когда они позволяют получить такой дидактический эффект, который невозможно достичь без их использования с помощью традиционных средств обучения.

Одной из задач лабораторного практикума является формирование у студентов методических умений применения различных программно-педагогических средств для достижения целей обучения. При этом следует отметить, что не всегда целесообразно использование в дидактическом процессе готовых обучающих комплексов, поскольку их структура и содержание редко соответствуют методической системе учителя или реализуемой основной педагогической технологии. Кроме того, широкое разнообразие программно-педагогических средств каждый раз требует изучения учителем их особенностей. Поэтому в процессе обучения элективному курсу делается акцент на про-

граммы, которые позволяют учителю создавать собственные дидактические материалы без необоснованных дополнительных временных затрат и специальной подготовки в области программирования.

Формированию умения самостоятельно создавать материалы для организации процесса обучения математике способствует деятельность студентов по анализу готовых продуктов, разработанных методистами, учителями, другими студентами. Примером соответствующего задания является следующее: «Найдите в сети Интернет презентацию для урока математики и проведите анализ ее дидактических возможностей, а также анализ с точки зрения соответствия требованиям оформления презентаций и содержания в ней типичных ошибок». Анализ проводится по критериям, указанным в прилагаемых к заданию таблицах.

Содержание лабораторного практикума, как и всего курса в целом, носит вариативный характер, поскольку стремительное развитие информационных технологий требует своевременного внедрения в содержание курса актуальных вопросов, отражающих современное состояние процесса информатизации образования. В ходе учебного процесса задания должны корректироваться, изменяться, дополняться с учетом новейших тенденций в направлении использования информационных технологий в процессе обучения.

Литература:

1. Рванова А. С. Информационные технологии обучения математике: учебное пособие. Петропавловск: СКГУ им. М. Козыбаева, 2011. – 196 с.

Ст. викладач Єрмакова З. І.

Університет менеджменту освіти,

*Інститут післядипломної освіти інженерно-педагогічних працівників,
(м. Донецьк)*

ПЕРЕКОНУЮЧИЙ ВПЛИВ У ПРОЦЕСІ КОМУНІКАЦІЇ

Актуальність проблеми. Підвищення конкурентоспроможності та забезпечення якості робочої сили зумовлюють необхідність застосування компетентнісного підходу до навчально-виховного процесу професійної школи. Продуктивна професійна діяльність, формування соціальної і трудової активності майбутніх фахівців можливі за умови опанування учнями під час навчання базового комплексу компетенцій, які забезпечують особистісний, професійний та суспільний розвиток.

На сучасному етапі розвитку професійної освіти спостерігається зростання ролі спілкування та комунікативної компетентності педагога. Комунікативні знання, вміння та навички посідають чільне місце у розвитку особистості педа-

Розглянемо значення невербальної поведінки педагога у процесі комунікації. Вітчизняні та зарубіжні дослідники Г. Андрєєва, Н. Волкова, Н. Бутенко, В. Лабунська, Л. Орбан-Лембрик та ін., які працюють у галузі невербального спілкування, підкреслюють, що невербальна поведінка людини пов'язана із структурою особистості та динамічними процесами у групі.

Центральна проблема психології невербального спілкування – це проблема взаємозв'язку невербальної поведінки з психологічними і соціально-психологічними характеристиками особистості й групи. Невербальна поведінка піддається кодуванню, застосовує різноманітні методичні прийоми, але вона динамічна. Успішність кодування та інтерпретації невербальної поведінки залежить від значущості ситуації спілкування та відносин, від умінь людиною адекватно виявляти свої переживання, від установки на невербальну поведінку як специфічну знакову систему.

У співрозмовникові нам доступні для сприйняття лише зовнішні ознаки, серед яких найбільш інформативним є зовнішній вигляд: вираз обличчя співбесідника (міміка); способи виразу відчуттів (експресія); жести (пантоміміка); пози, положення тіла і хода; зовнішній вигляд (одяг, зачіска та ін.); особливості голосу і мови. Для встановлення позитивного емоційного та змістового контакту у спілкуванні важливого значення набуває зовнішній вигляд педагога. Його одяг має бути елегантним, модним та зручним для виконання необхідних фахових функцій. Доглянутий зовнішній вигляд педагога має позитивний вплив на учнів, дисциплінує їх, не відвертає увагу від змісту навчання.

Чарівність педагога впливає на ефективність його переконливих висловлювань, сприяє успішному встановленню контакту з учнями, забезпечує якісне розв'язання завдань педагогічної діяльності у процесі міжособистісної взаємодії. Щодо конкретних комунікативних поведінкових проявів, то авторитет педагога проявляється в тій мірі, в якій він мобілізує свої наявні комунікативні можливості, намагається змінити поведінку учня засобами впливу. Сутність авторитету особистості у процесі впливу на інших найповніше розкривається через її ставлення до членів групи.

Висновок. Таким чином, процес обміну інформацією під час спілкування між педагогом і учнями має своє специфіку: спілкування не можна розглядати тільки як відправлення інформації якоюсь системою передачі інформації і передбачає взаємне налагоджування спільної діяльності; обмін інформацією визначається тим, що за допомогою знаків партнери (педагог, учні) можуть впливати один на одного; у процесі комунікації педагог (комунікатор) та учень (реципієнт) постійно міняються місцями, а прийняття єдиної системи значень забезпечує їм можливість розуміти один одного.

При навіюванні зміст впливу спрямований не до логічного аналізу явищ учнями, їх здатності думати, а до їх готовності одержати інструкцію діяти.

Для ефективності навіювання велике значення мають впевнені манери, виразна інтонація, категоричний тон педагога. На ефективність навіювання впливають: атмосфера, в якій воно відбувається; ставлення педагога до учня, учня – до педагога; урахування індивідуальних якостей, вікових особливостей; володіння педагогом технікою навіювання. Думки багатьох видатних педагогів, вчених про роль навіювання в педагогічному процесі не втратили своєї значущості і в наш час. Навіювання, або сугестія (від лат. підказка) – це психічний вплив однієї особи на іншу чи групу осіб, розрахований на некритичне сприйняття й прийняття слів, висловлених в них думок і волі. Основним засобом сугестивного впливу є слово. За допомогою слова ми можемо викликати в учня почуття бадьорості або страху, радості або пригнічення, віри в себе або зневіри тощо. Навіювання відрізняється зниженою аргументацією.

Самонавіювання як вид навіювання являє собою свідоме саморегулювання власного організму шляхом промовляння (вголос чи подумки) словесних формул, спрямованих на вироблення установок для певного психічного стану чи для конкретної дії. Самонавіювання – управління власною психікою.

Переконування – метод виховання, який передбачає цілеспрямований вплив на свідомість вихованця з метою формування в нього позитивних морально-психологічних рис, спонукання до суспільної корисної діяльності або подолання негативної поведінки. У переконуванні повинна реалізуватися формула: «зрозумів – пережив – прийняв для себе – буду цим керуватися у своїй діяльності і поведінці». Педагог, звертаючись до свідомості, почуттів і досвіду учнів, ставить за мету сформулювати свідоме ставлення до дійсності, до змісту та норм поведінки. Необхідно, щоб виховання здійснювалося на раціональну, волюву й емоційну сферу.

Таким чином, «переконування» – це такий вплив однієї людини на іншу або на колектив, який, торкаючись раціонального й емоційного в їхній єдності, формує нові погляди, стосунки, або змінює неправильні ставлення й формує нові, які відповідають вимогам суспільства. Поняття «переконування» вживається як метод впливу, а «переконання» – як результат переконування. Переконання – це міцні, засновані на певних принципах життєвої позиції людини, системи поглядів, підтверджених досвідом. Уміння ефективно переконувати за допомогою слова – велике мистецтво. Воно вимагає ґрунтовних знань логіки (науки про закони, форми та прийоми людського мислення). Логіка вчить, як зробити наш переконуючий вплив доказовим. Довести певне судження означає визначити його істинність за допомогою інших суджень, істинність яких вже доведена.

Навіювання й переконування доповнюють одне одного і використовуються в кожному акті спілкування. У практиці навчання й виховання навіювання часто виступає як момент чи складова переконування, в певній ситуації переконування може виступати як елемент навіювання.

гога, який має продуктивно будувати соціальні та міжособистісні відносини. Надання особливої ваги комунікативному процесу в навчальному закладі цілком закономірно, адже професійно-педагогічна комунікація реалізується як система найрізноманітніших безпосередніх та опосередкованих зв'язків педагога з учнями, їх батьками, колегами, роботодавцями тощо.

Мета статті: окреслити значущість певних аспектів впливу педагога на учнів та учнів на педагога, метою якого є зміна поведінки партнера по взаємодії.

Виклад основного матеріалу. Дослідження багатьох педагогів та психологів (Н. Волкова, В. Давидов, О. Каверина, Н. Левітов, О. Матюшкін, Л. Орбан-Лембрик, В. Теплов, В. Струманський та ін.) підкреслюють зв'язок процесу формування особистості з впливом, що здійснює викладач на поведінку, розум і почуття вихованців. Педагог професійної школи повинен бути висококваліфікованим учнем, фахівцем, вихователем. Професійна усталеність викладача передбачає вміння широко й різноманітно застосовувати теоретичні, дослідні знання у своїй практичній діяльності, що опирається на вміння педагогічного спілкування.

Педагогічне спілкування передбачає високу педагогічну культуру, вміння знаходити відповідні засоби комунікативного впливу, які відповідали б змісту спілкування, обставинам, в яких воно відбувається, та індивідуальним властивостям учня. Педагогічне спілкування – це безпосередня форма прояву комунікації у навчально-виховному процесі між педагогом та учнем, спрямована на формування й розвиток особистості учня, спільне вирішення педагогічних завдань, створення умов для реалізації творчих здібностей та сприяння актуалізації.

Комунікація – специфічна культурна форма спілкування, обмін інформацією між педагогом і учнями за допомогою знаків, символів, при якому інформація передається цілеспрямовано, сприймається вибірково, а взаємодія здійснюється за певними правилами та нормами.

Розглянемо діалогічне спілкування, яке є типом професійного спілкування і відповідає критеріям діалогу, забезпечує суб'єкт-суб'єктивний принцип взаємодії педагога й учня. Педагогічний діалог характеризують відвертість, гуманність, толерантність, взаємна спрямованість на розв'язання проблеми, активність, за якої кожен не тільки відчуває вплив, а й сам впливає на іншого співрозмовника, готовність сприйняти точку зору іншого тощо.

Провідна роль в організації діалогу належить педагогу, який має бути підготовленим та зацікавленим у результатах взаємодії з учнем, колективом учнів. У діалозі педагог завжди реалізує свою індивідуальну, особистісну позицію, водночас він повинен з повагою ставитися до думки учня, за необхідності вносити корективи у власну позицію. За таких умов учень реально стає повноцінним суб'єктом педагогічної діяльності. рівновага партнерів педагогічного діалогу зумовлена зацікавленістю обох сторін, кожна з яких усвідомлює інтерес у співрозмовникові. Проте межі діалогу в партнерстві «педагог – учень» визначає викладач.

Професійне педагогічне спілкування є складною системою, яка долає такі етапи: моделювання педагогом майбутнього спілкування; «комунікативна атака» – завоювання ініціативи, встановлення емоційного й ділового контакту; ефективність «комунікативної атаки» залежить від розвиненості професійного мислення, мовлення педагога, вміння визначати комунікації, володіння технікою емоційного самопочуття, орієнтування в умовах комунікації; керування спілкуванням – цілеспрямована й свідомо організована взаємодія з коригування процесу спілкування відповідно до його мети; на цьому етапі відбувається обмін інформацією, оцінками її; аналіз спілкування – порівняння мети, засобів взаємодії з її результатами, які демонструють змістовий та емоційний зворотний зв'язок, моделювання подальшого спілкування.

Аналіз педагогічного спілкування показує, що зміст його включає певні аспекти впливу педагога на учнів та учнів на педагога, мета якого – зміна поведінки партнера по взаємодії. Можливість впливу залежить від розуміння педагогом потреб й інтересів учнів, на котрих він здійснюється. В основі розуміння інформації, яка поступає від учасника комунікативного процесу, лежать спостереження й правильна інтерпретація слів співрозмовників.

Уроки педагога-майстра завжди емоційно насичені. Його слова мають бути звернені не лише до свідомості, але й до почуттів учнів, тим самим його мовлення набуває значної переконуючої й навіювальної сили. При організації комунікації педагогу необхідно окреслити завдання – чітко визначити мету впливу на учня та добирати відповідні засоби, які роблять переконання навіювальним, а навіювання – переконуючим.

Тому вважаємо, що значущими показниками ефективного впливу є авторитет педагога та його вміння переконувати учнів у правоті своєї думки, позиції, ідеї. Переконання ґрунтується на свідомому прийнятті індивідом інформації, на її об'єктивності, аналізі та оцінці. При цьому кількість аргументів щодо правдивості інформації має бути очевидною й достатньою для її проведення.

Переконуючий вплив – це комунікативний процес, який передбачає активну взаємодію різних за статусом комунікантів, які мають різну мету, є комунікативно рівноважними, тобто, наділені свободою участі, впливу один на одного. Найбільш сприятливими формами для переконання учнів є бесіда, дискусія, групова полеміка. На ефективність переконання об'єктивно впливає те, що у кожної людини миттєво формується емоційне відношення до будь-якого факту або повідомлення. Похитнути такі емоційні оцінки не можуть часто ніякі логічні доведення. Людина, яка піддається впливу, прагне зберегти високу самооцінку. Якщо аргументи подані у грубій та образливій формі, то вона їх відкидає. В процесі спілкування педагог впливає на психічну сферу учня чи групи учнів. Вплив цей має бути переконуючий. Нижче наведена структура переконуючого впливу [1, с. 41]:

Рис. 1. Структура переконуючого впливу

Переконуючий вплив – комунікативний процес, який передбачає активну взаємодію різних за статусом комунікаторів, які мають різну мету, є комунікативно врівноваженими (наділені свободою участі, впливу один на одного, що відповідає суб'єкт-суб'єктивній парадигмі). Переконуючий вплив є складним феноменом, структуру якого утворюють: сприйняття, співвіднесення характеристик елементів повідомлення з тими, що зберігаються в уяві учня; оцінювання, співвіднесення елементів і зв'язків інформації з власним інформаційним багажем, з утворенням нових знань; прийняття, співвіднесення цінностей інформації з власною системою цінностей, з утворенням суб'єктивних цінностей.

Розглянемо детальніше структурні компоненти переконуючого впливу. Основне завдання сприйняття – формування першого враження про людину. Перше враження формується під впливом трьох чинників – чинника переваги, чинника привабливості й чинника ставлення до спостерігача. Але за зовнішніми ознаками поведінки партнера по спілкуванню необхідно побачити його актуальний внутрішній стан. Для цього педагогу важливо мати високий рівень візуально-психодіагностичних здібностей, тобто комунікативних умінь і навиків, за допомогою яких формуються нові погляди й установки, змінюються хибні.

У процесі переконуючої комунікації педагог нерідко використовує навіювання – психологічний вплив, який частково або повністю не усвідомлюється ні тим, хто його здійснює, ні тим, хто йому піддається. Основною характеристикою навіювання є істотне зниження критичності людини до інформації, яка до неї надходить, відсутність у неї прагнення перевірити її достовірність, необмежена довіра до її джерел. Саме ця довіра й є основою ефективності навіювання.